

Fåglar

I

GÖTEBORGSTRAKTEN

2010

FÅGLAR PÅ VÄSTKUSTEN SUPPLEMENT 2012:1

Fågelåret 2010 i Göteborgs rapportområde

Fågelrapporten

Vår- och höstflyttningen

Kråkudden 2000–2010

Lokalrapporter

Skådarstatistik

► FIG-2010

Omslagsbild

Peter Hvass
www.hvassnatur.se

Ringand och vigg
Säveåns mynning, januari 2010

OM RAPPORTKOMMITTÉ OCH DEN HÄR PUBLIKATIONEN

EN RAPPORTKOMMITTÉ HAR som huvuduppgift att sammanställa de fågelrapporter som rapporteras inom ett visst område, kallat ett rapportområde. Göteborgs rapportområde omfattar fem kommuner: Göteborg, Öckerö, Partille, Härryda och Mölndal norr om Hallandsgränsen. Området administreras av Rrk Göteborg, den regionala rapportkommittén för Göteborgs rapportområde. Det finns massor av andra rapportområden i landet. Vissa sammanfaller med landskap, andra inte.

ARBETET HANDLAR I princip om två saker: (1) att sammanställa fynd av en rad olika arter för att kunna följa arternas utveckling i området, och (2) att kvalitetsgranska observationer av ovanligare fynd i området, så att dessa helt säkert utesluter observationer av andra, snarlika arter. Uttryckt på ett annat sätt är Rrk:s roll att se till att informationen som finns i Artportalen är riktig. Gäller det riktigt sällsynta arter är det istället den nationella Raritetskommittén, Rk, som granskar fynden.

RRK GÖTEBORG GER sedan några år tillbaka ut den här årsskriften, som inte bara innehåller den traditionsenliga fågelrapporten utan också annat matnyttigt om fågellivet i Göteborgsområdet. Använd den som en uppslagsbok tillsammans med din vanliga fågelbok, så får du mycket bättre koll på det lokala fågellivet – och därmed mycket större möjligheter att lära dig nya saker om de fåglar du stöter på när du skådar i Göteborg med omnejd.

INNEHÅLL FIG-2010

- 03 **LEDARE**
Människan och svaveltickan
- 04 **PÅ OMSLAGET**
Att ringa in året
- 05 **LOKALRAPPORTER**
Torslandaviken
- 07 **LOKALRAPPORTER**
Stora Amundö
- 09 **LOKALRAPPORTER**
Slottsskogen
- 10 **LOKALRAPPORTER**
Välen
- 12 **STRÄCKSUMMERING**
Havsfåglar vid Kråkudden på 2000-talet
- 22 **HUVUDNUMRET**
Fågelrapport för Göteborgs rapportområde 2010
- 66 **SKÅDARSTATISTIK**
Året i siffror
- 67 **INSTRUKTIONER**
Så här rapporterar du

Fåglar

► FÅGLAR PÅ VÄSTKUSTEN SUPPLEMENT 2012:1

I GÖTEBORGSTRAKTEN

2010

FÖRSENINGAR OCH FÖRÄNDRINGAR

I **FÅGLAR PÅ VÄSTKUSTEN** nr 4/2011 kunde man läsa att Fåglar i Göteborgstrakten 2010 låg i tryckpressarna och skulle levereras runt jul. Nu är det mars, inte jul så långt ögat kan nå och inte förrän imorgon ligger den i tryckpressarna på riktigt. Det blev lite fel i prognosen. Det visade sig att vi hade glömt driva in alla bilder vi skulle ha med i rapporten, och när vi väl hade gjort det och låtit julen passera satte sig en hårddisk på tvären. Det är sånt som händer, och egentligen ganska ointressant för er att läsa. Nu är den i alla fall klar, och förseningen har faktiskt fört med sig ett par positiva bieffekter.

EFTERSOM DET INTE FANNS några bilder att lägga in fanns det helt plötsligt istället tid att uppdatera utssendet så att det bättre matchar den nya kostym FpV fick i somras. Rapportdelen har blivit ett snäpp tydligare och fenologitablerna mer överskådliga. Diagrammen är blåare. Men det är egentligen inte på ytan den stora skillnaden ligger. Den största förändringen ligger och puttrar under ytan, och kommer inte märkas förrän FiG-2011 dimper ner. Det handlar om bakgrundsarbetets maskineri som har blivit nyservat. Trots att det innebar att 2010:an blev ännu mer försenad än den hade behövt bli är vägen nu utstakad för kommande års rapporter på ett sätt som vi inte varit i närheten av tidigare. Vi har lyckats bli av med mängder av semimanuella moment som varit enormt tidsödande och tagit tag i planeringen. Kusten är klar. Liksom stora delar av 2011:an är – redan. Vi siktar på att ha den ute innan midsommar. *I år.* Lyckas vi med det känns den här förseningen som rena tidsvinsten.

DET ÄR MYCKET ANNAT på gång i vår också. Om en vecka går Svalan i graven för gott och ersätts av nya Artportalen. Den skulle egentligen också ha kommit tidigare, men har blivit framskjuten flera gånger om. Men det är lika bra det. Då blir den bara bättre.

REDAKTÖR: PÅR LYDMARK

PAR.LYDMARK@GOF.NU

REDAKTION

REDAKTÖR, FORMGIVNING & LAYOUT

PÅR LYDMARK (WWW.PARLYDMARK.SE)
parlydmark@gof.nu

BILDREDAKTÖR

BJÖRN DELLMING (WWW.FBASE.COM/DELLMING)
bjorn.dellming@gof.nu

RRK GÖTEBORG

ORDFÖRANDE

JOHAN SVEDHOLM
rrk@gof.nu

RAPPORTMOTTAGARE

PER BJÖRKMAN
Klassikergatan 9, 422 41 Hisings Backa
perbjorkman@gof.nu

ÖVRIGA LEDAMÖTER

BJÖRN DELLMING
PÅR LYDMARK
MIKAEL MOLIN
MARTIN OOMEN
MAGNUS RAHM
STEFAN SVANBERG
fornamn.efternamn@gof.nu

ÖVRIGA SKRIBENTER

Övriga skribenter i den här publikationen ingår inte i Rrk Göteborg och har endast bidragit med textmaterial på vår anmodan. Frågor om fynddata eller fyndbehandling i dessa texter bör du alltså företrädesvis skicka till Rrk istället för författaren. Mer övergripande kommentarer skickas naturligtvis med fördel direkt till artikel-författarna.

MEDLEMSKAP I GOF

Fåglar i Göteborgstrakten utkommer som ett supplement till Fåglar på Västkusten, och kan beställas från Göteborgs Ornitologiska Förening. Se www.gof.nu för mer information. Har du tecknat familjemedlemskap får du FiG-2010 utan extra kostnad.

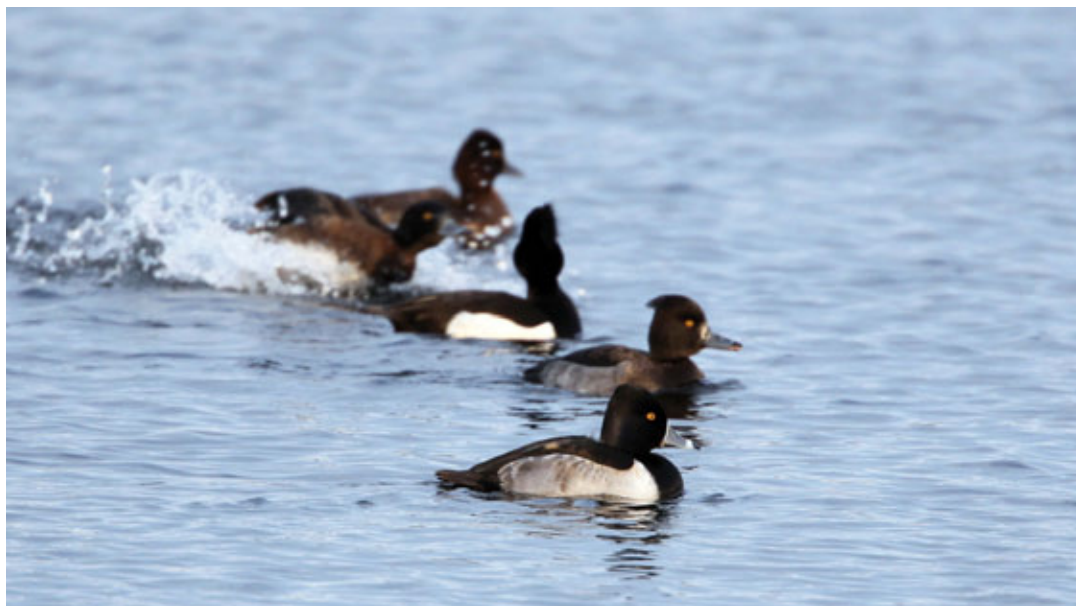

Bild: PETER HVASS

▲ Rapportområdets andra fynd av ringand blev en 2K hane som kunde avnjuats vid Sävåns mynning under hela januari. Här i sällskap med några vigggar. Ulf Linell upptäckte fågeln på nyårsdagen. Nedan kan du läsa hur.

ATT RINGA IN ÅRET

TEXT: ULF LINELL

Ambitionen under inledningen av året var att åka från Trollhättan söderut via släkten i Kungsbacka och Göteborg. Trots det bistra vädret med isande nordlig vind tänkte jag att det var synd att inte stanna till på några av fågelokalerna i Göteborg. Är man skådare så ...

Inget planerat, tvekade en stund under färden längs Marieholmsleden, men tänkte det kunde vara trevligt med en smådopping eller kungsfiskare vid Sävåns mynning och att se om pilgrimsfalken var på plats vid gasklockan.

Jodå, falken var på plats. Dags för smådoppingen vid åmynningen. Bitande elak kall vind från nordost och gråmulet. Det här blir inget långvarigt, tänkte jag. Inte så konstigt att ingen annan skådare var på plats. Får nöja mig

med ett snabbspan med handjagaren. Började med att räkna in vilande vigggar och brunänder. Stannade dock nästan omedelbart upp vid en av "viggarna" som låg och sov med det mesta av huvudet dolt. Va, den där rackaren påminner starkt om en ringandhane! Flanken var orent vit, sänar som på ett kontrasterande vitt parti mot det mörka bröstet. Dessutom toppigt huvud, utan tofs. Måste vara en ringand, eller kan det vara en hybrid? Fort in i bilen, ut med tuben och snabbt upp med grejorna. Ja, fågeln ligger ju lungt kvar ..., var jag inte här och såg en hona just här för några år sedan. Jo, det var ju kanske inte igår, men inte långt ifrån.

Nu är det bara att vänta på att ankan tittar upp så att jag säkert kan konstatera arttillhörigheten.

Sedan är det bara att larma ... visst tusan, min telefon (Nokia 6220) tappar ju kontakten med kopplingspunkter med mera, så larmet fungerar inte. Får ringa någon med larm. I väntan på att fågeln skall komma ur sin dvala, ser jag mig om efter om det finns några göteborgsskådare på plats. Nä, det verkar vara alldeles folk-tomt.

Efter en kylig, men spännande väntan visar sig ringanden från sin bästa sida – en smaskig typisk näbb och ett toppigt huvud! Det är ingen hybrid. Ringer direkt till Håkan i Vänersborg som är försedd med BMS. Larmet går, och när den första skådaren är på plats är det dags för mig att dra vidare.

Fler detaljer om ringandsfyndet hittar du i fågelrapporten på sidan 27. 🦆

Bild: PETER HVASS

En tredjedel av Torslandavikens treenighet i januari – vattenrallen.

omkring ibland delvis inne i berggrummet eller fiskade alldeles framför. Dessutom gick en eller flera vattenrallar i strandkanten eller var ute och sam alldeles nedanför – inte ofta man ser simmande vattenrallar. Inte ofta man ser dem alls, förresten. Så är det: naturen växlar ständigt ansikte, den som letade rördrom i Torslandaviken 2011 letade förgäves. En del menar att detta är charmen med naturstudier, man vet aldrig allt vad som händer.

SVANARNA

Knölsvan är en av häckfåglarna i Viken, och borde inte vara så svårinventerad kan man tycka. De flesta som passerar lokalen svalar dock uppgifter från Torslandaviken (och det ger ganska lite info) eller från några lokaler (då vet man mer, men resten av Viken??). Bo Brinkhoff letade den 20 juni fram 14 kullar med tillsammans 46 ungar; 3,3 pulli per kull. Den 5 juli räknades jag 28 pulli på åtta kullar (3,5 ungar/kull). Den 14 juli upprepades det vilket gav 13 kullar med totalt 29 pulli: 2,2 ungar/kull. Av dessa hade fyra par fyra ungar, fem par en unge. Året innan sågs bara sju par.

Viken fungerar fortfarande som sommarnöje för ruggande knölsvanar, vilket den gjort i många år. Den 27 juli räknades 572 ex här, betydligt mindre än antalet året innan, 743 ex den 20 juli. Antalet har dock hittills gått upp och ner under 2000-talet.

GÄSSEN

Kanadagås är vanligast gås och den enda här häckande, ruvande fåglar sågs på Rågskär och något par med ungar, på sommaren kommer många hit, som mest 115 ex den 20 juli. Vitkindad gås stannade bara till tillfälligt trots artens ökade förekomst i skärgården. En annan gås som kryssare inte får räkna eftersom den inte

LOKALRAPPORTER

TEXT: STIG FREDRIKSSON

WWW.NATURSTIG.SE

TORSLANDAVIKEN

Torslandaviken har mest av mycket om vi jämför med andra välbesökta Göteborgslokaler: flest arter, flest besökare, tillika antal svalare, som följd därav också störst antal rapporter. Det är välförtjänt, det är den bästa fågellokalen i trakten vad gäller fåglar och utan tvekan kan den bli ännu bättre.

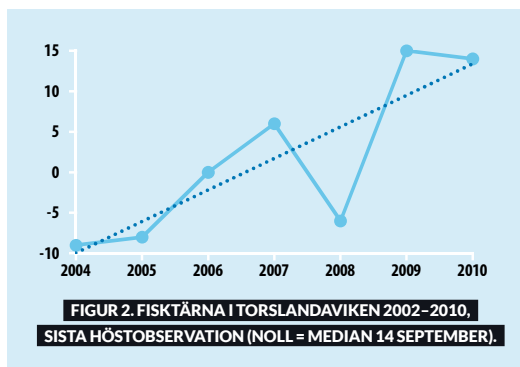
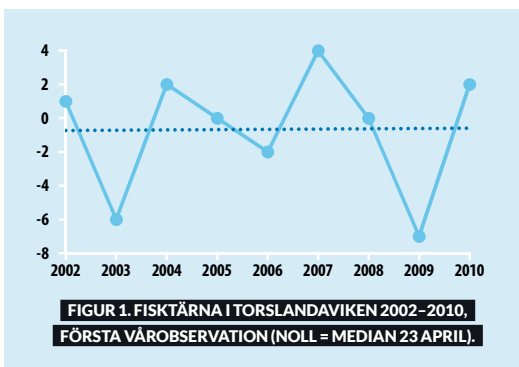
SPÄNNANDE

Men det är inte den mest välbesökta platsen, både Välen och Slottsskogen har fler besöksdagar. Det beror säkert på läget lite vid sidan av, men också på att detta är en något svåråtkomlig fågellokal. Här finns bommar med skyltar att denna bom (av outgrundlig anledning) hålls låst klockan 18.00–06.00, eller också står skylt att *Obehörig trafik är förbjuden*. Att göra detta spännande fågelområde mer välkomnande borde vara en ganska enkel uppgift för Göteborgs Hamn, som administrerar området. Men trots dessa hinder besökte tusen-

tals skådare området 2010 – av dessa var 221 svalare. Under 2012 planerar vi en artikelserie i FpV med detaljerade upplysningar om vart man letar fågel olika årstider; till allt annat ett gott skäl att fortsätta vara/se till att bli medlem i GOF. Som dessutom arbetar för Torslandavikens restaurering.

TREENIGHETEN

Januari denna snörika vinter strömmade fågelskådare till Torslandaviken för att beskåda en sällan sedd treenighet: rördrom, kungsfiskare och vattenrall. Av årets 221 olika svalare vid Viken hade 140 redan varit här när januari var slut – som jämförelse kan nämnas att motsvarande antal vintern innan var 90 svalare. I allmänhet var det värt besöket. I nordvästra hörnet av Södskärsdammen mynnar en bergtunnel någonstans ifrån, med vatten så varmt att det inte fryser. Rördrommen satt ofta och kurade inne i vassen, kungsfiskaren som varit här sedan november flög

är spontan var stripgåsen, i år för fjärde gången sedd vid Viken, men klamrad som den parkrymning den är. Häckar dock i Mjörn och kanske naturaliseras så småningom. Gässen är tveklöst fågelvärldens vinnare just nu.

ÄNDERNA

Gravand häckade med fem par. Snatrand sågs hela sommaren och stora ungar från den 7 juli, bläsand sågs hela sommaren och årsungar den 14 augusti. Även oroliga krickor höll till här. Gräsandkullar sågs från juli ofta periodvis väl dolda inne i vassar som det finns en del av här. Sammantaget bör detta betyda Vadarstranden och Karholmsdammen två kullar, en kull vardera vid Syrhlådammen, Syrhlåkanalen, Södskärsdammen och Karholmsdammen = minst åtta kullar men det är naturligtvis en underskattning. Den 26 april fanns här 18 skedänder, så många ses sällan här. Årthane sågs en gång i april och maj. Brunand den 6 november, 41 hanar och 11 honor, vigg 141 ex den 21 november. Ejder med ungar sågs men antal häckande honor är svårbedömt. Alfågel sågs i skiftet mars/april, bergand

i oktober–november. Salskrake som mest 20 ex den 17 november, fler än året innan men betydligt färre än några år tidigare. Storskrake någon kull med ungar.

DOPPINGAR

Smådoppingen finns kvar som häckfågel men inte mer, endast en årsunge sågs. Skäggdopping räknades 6–7 par men endast en flygg unge sågs den 11 augusti. Även gråhake och svarthake sågs.

VADARE OCH MÅS

Av mindre strandpipare häckade möjligen två par vid Rörsjär, ett par på Östra deponin och ett par vid Vadskärsudden, större strandpipare häckade vid Flatholmen norr om backsvalorna, sannolikt några par också vid Mudderdammen. Tofsvipa sågs minst tre par ruvande vid Mudderdammen, drillsnäppa häckade vid Södskärsdammen och varnade när man passerade. Dvärgmås sågs med som mest fem adulta och tre 2K-fåglar den 26 april–7 juni i Karholmsdammen. Miss-tänkt häckning av skratmås tycks ha ägt rum på skär i Södskärsdammen. Fyra par havstrut häckade: Rågsjär ett par, Sälbadarna två par (två + tre pulli), Risholmsviken ett par (tre pulli). Viss passage av silvertärnor den 15 juni, minst 8 ex satt och surade på Vadarstranden i regnet, försvann när regnet upphörde. Den 18 juni sågs ytterligare 6 ex. När fisktärnans ankomsttider under decenniet

plottas syns att ankomst av första fisktärna varierat en del men utan trend, däremot är avfärden av de sista förskjutna så att de nu stannar nästan en månad längre, september ut (se Figur 1–2).

SVALBERGET

Backsvalorna räknades exakt första gången på många år. Fotografering av bobranta följdes upp med okulär besiktning med brantbilder som mall den 1 juli, ungar i bohålet men några ungar ute och flög, vilket ger viss underskattning. 108 bebodda bon och 212 pulli sågs, vilket betyder att de uppskattningar som gjorts genom åren "minst 100 par" inte var så dåliga. Senare syntes att en del bohålor verkade förstörade, kråkor har setts gräva ut backsvallebon. Även omgivningen är fågelrik, runt berget häckade större och mindre strandpipare och flera par gulärmlor.

SÅNGARNA

Genom att vissa svalare varit noggranna med att ange var de hade sjungande sångare går det att ganska väl räkna fram antal sångarrevir (se Tabell 1). Beräkningarna är gjorda vid olika tidpunkter men tillräckligt sent för att sträcket ska ha passerat. Även med sina brister ger detta ändå en viss bild av vad som finns här. Helt uppenbart är nu gransångaren ett normalt inslag här liksom på andra håll. Lövsångaren tycks fortfarande hålla stängen även om antal revir där är mer osäkert.

TORSLANDAVIKEN 2010

Svalare: 221	Obsdagar: 288
Rapporter: 9445	Endagsarter: 20
Arter: 182	Nya arter: 1

RARRISAR

Året innebar i vanlig ordning en och annan överraskning, det blir så på en lokal när många besöker den. Det var dock en enda ny art för Viken, lite otippat kanske: kattuggla. Säkert har den både setts och hörts där förut men inte rapporterats, alla som ser en fågel svalar den inte ännu. En alkekung låg söder om Mudderdammen i havet den 6 november (fynd fem), gök sågs en del men med sommaruppehåll från den 15 juni, dock sågs årsunge den 12 augusti–23 september i norra delen av området vilket kan betyda att hon var kläckt här. En annan ovanlig art var nattskärna den 5 oktober, andra gången sedd här.

Mindre sångsvan sågs förr oftare, men är nu en icke årlig förbisträckare, sträckte detta år förbi den 1 april och 7 november med små familjeflockar. Sädgås konstaterades på nordsträck den 20–21 mars, sedd få gånger förr, samt bläsgås den 18 maj – tredje gången vid Viken.

Totalt 14 arter rovfåglar sågs under året, jagande adult lärkfalk med två ungar den 11 september, många observationer av brun kärrhök gjordes också under sommaren, dock ingen häckning. Den 2 september sågs fyra fiskgusar flytta iväg söderut.

Den som ville se sig mätt på steglits hade goda tillfällen denna höst. Nedanför vindkraftverket

**TABELL 1. SÅNGARREVIR I
TORSLANDAVIKEN 2010.**

ART	ANTAL REVIR
Törnsångare	47
Rörsångare	39
Sävsparv	30
Lövsångare	20?
Näktergal	17
Svarthätta	12
Årtsångare	10
Gransångare	10
Kärrsångare	8
Trädgårdssångare	5
Sävsångare	1

Bild: STEFAN SVANBERG

på Flatholmen växer kadborrar och denna höst satte de frukt som aldrig förr. Den 24 oktober rapporterades minst 120 ex. Så trevliga och ovanliga småfåglar som snösparv sågs i januari, ortolansparv i augusti och lappsparr i september, givetvis vid småfågeldoradot som en gång ska bli Vadehav: Mudderdammen. Kan-ske behålla del av det som SparveHave?

STORAAMUNDÖ

Ett av de mer varierade vandringsmålen för fågelskådare i trakten, här finns hav, skog, äng och alkärr, vadarstränder och till och med lite barrskogar inne på ön. Det innebär ibland en intressant blandning av arter, på samma runda runt ön kan man se sillgrissla, tofsmes, rödbena och sånglärka. Ön är lagom stor för att man på rimlig tid ska kunna vandra runt den, dessutom finns det små enklaver där man kan ta rast eller passa på att ta sig ett bad.

FJORDENS FÅGLAR

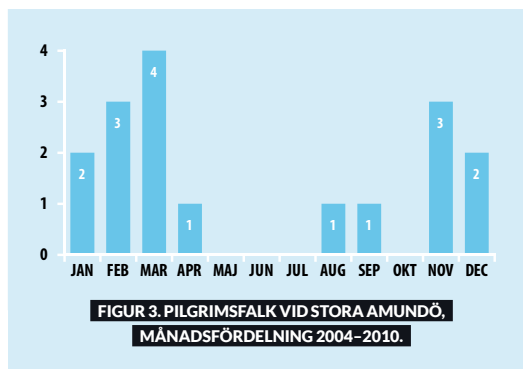
Viken utanför är ofta intressant under vintermånaderna, alfågel, smålom och 15 skäggdoppingar rastade den 4 januari, gråhakedopping i mars och oktober. Alkor ses ibland, nu sågs sillgrissla den 10 januari. Tidigare sågs

▲
En ensam 1K kärrsnäppa på Stora Amundös strandängar i slutet av september. En månad tidigare kryllade det av adulta kärrsnäppor här.

ibland fler alkor på vintern, att antalet nu minskar betyder inte att något är fel, sillgrisslan är inte normalt en inomskärsfågel om det finns fisk för den ute till havs. Vinterpromenader runt Stora Amundö kan alltså vara givande, även om det för svalare kan bli problem med var gränsen skall dragas – bättra på Amundölistan eller rapportera från Askimsviken? Uno Unger rekommenderar en 200-metersgräns.

ATT ÖVERRASKAS

En grundregel när man är mycket ute i naturen är att man inte alltid vet vad som ska hända. Den 25 augusti passerade ett intensivt lågtryck från Danmark när jag besökte Amundön på eftermiddagen. Västanvinden ven och Askimsviken låg skummande vit; jag höll mig i skydd av servicehuset vid bron. På Hästagens gräsmattor fanns hundratals gråtrutar och tioalet silltrutar och havstrutar. Och det myllrade av kärrsnäppor! Rekordet för Stora Amundö var tidigare 21 kärrsnäppor på en dag, vad denna ö än är så inte är det en lokal för massförekomst av vadare. Nu

fanns här omkring 60 kärnsnåpor i Hästhagen, på Strandängens gräshed sågs ytterligare cirka 65. Dessutom fanns tio kustsnåpor, fyra brushanar, sex ljunpipare och 20 strandpipare, mest av den större arten men också några mindre. Två stjärtänder vandrade mitt i vadarflocken helt ogenerat. Och kameran låg hemma, men det gick att njuta ändå medveten om att detta upplever jag förmodligen bara denna gång. Trots stormen var det antagligen lännere på gräset bakom den skyddande ekdungen i kanten av ängen.

FÖRSTA VIPAN

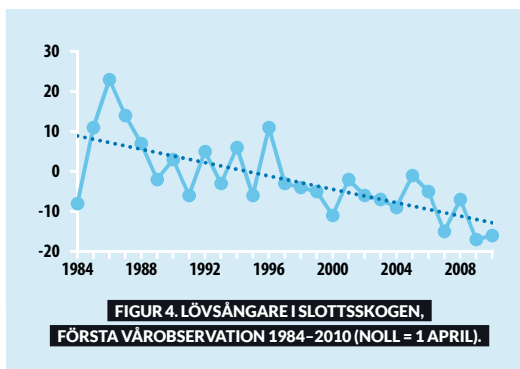
Men vadare finns också annars vid Stora Amundö. Det är det klassiska stället att besöka för att uppleva vårens första tofsvipor när de tumlar runt i luftcirkus, i år skedde det den 16 mars, något senare än medelankomst hit 2000–2010 (14 mars). Som den väderflyttare den är varierar ankomsten mellan den 3 och 27 mars utan någon trend. Som mest sågs sex ruvande fåglar, inga ungar rapporterades vilket inte behöver bero på snabba förluster; gräset går säkert bra att gömma ungar i. Det gäller också att nå-

gon ger sig tid att stå en bra stund och leta små ungar i tuben. Rödbena sågs och varnade ofta utan att ungar sågs, möjligen häckade 1–2 par med tanke på hysterin under den aktuella tiden.

Flyttande vadare stannade ibland till, myrspovar höll till här 21 augusti till 12 oktober, först något ex men den 20 september anlände tre årsungar som stannade tiden ut. För första gången konstaterades dubbelbeckasin på Stora Amundö, den 20 september 1 ex och den 22 oktober 2 ex, lyfte med skrämmande brak från olika delar av Strandängen. Spovsnåppa, småsnåppa och mosnåppa passerade och rastade någon enstaka gång juli–september. Då gäller det att vara här just för att vägarna ska korsas, vilket inte alltid är fallet.

ROVISAR

Stora Amundö ligger under sträcket som drar längs kusten, ibland syns flyttande fåglar men här är också en del flyttfåglar, däribland rovfåglar. Stenfalk sågs den 9 april, 20 september och 3 oktober, flög bara förbi. Lärkfalk sågs den 1 maj och pilgrimsfalk den 13 och 21 november (se Figur 3 för månadsfördelning sedan 2004). Ormvråk sågs här hela januari liksom tornfalk flera gånger, även om vintern var ovanligt snörik och lång. Allmännaste rovfågel var sparvhök (29 dagar) och ormvråk (27). Stora Amundö är vintertid ett ställe där havsörn

kan ses, sågs nu fem gånger. Den 23 januari satt en havsörn och åt på ett stort byte ute på isen väster om Havshuvudet. Antalet svalade rovfågelarter på de populäraste fågellokalerna i trakten är märkligt lika: 14 arter vid Torslandaviken, 13 vid Slotsskogen liksom vid Stora Amundö och 12 vid Välen.

KRYSSEN

Nya arter för året blev brun glada den 24 juli, kustlabbe den 18 september och dubbelbeckasin (se ovan). Andra mer exotiska besökare var tamduva den 4 januari (endast svalad tio gånger tidigare), småtärnan den 25 juni (fynd två) och de två turkduvor som flög rätt norrut den 22 oktober (fynd två). Salskrakarna, denna tidigare så talrika and här, var som mest 13 ex den 4 januari. Snösparv den 28 januari, jorduggla 7 februari, trana 24 mars och 4 april, kustsnåppa 20 juli och 25 augusti, lappspurv 17 september, rödstrupig pip 25 september och skäggmes 10 och 30 oktober sågs någon enstaka gång men har alla setts några gånger tidigare. Det totala antalet arter blev 159, vilket är lägre än på fem år. 2005 sågs här 175 arter, men tillfälligheter betyder mycket i denna bransch. Detta år sågs 21 arter endast en dag, det vill säga: svalades (rapporterades på Svalan). Hur många som var här utan att svalas vet ingen. Det blir att kämpa på för att minimera den andelen.

STORA AMUNDÖ 2010

Svalare: 99	Obsdagar: 191
Rapporter: 3671	Endagsarter: 21
Arter: 159	Nya arter: 3

SLOTTSSKOGEN

Slottsskogen är min trädgård, min hemmaarena i naturen. Jag har några minuters väg hit och med tillräckligt många besök händer det ofta något. Gott att ha närnaturen på gånglängds avstånd.

HÖKEN OCH ANDEN

Kommer i mitten av april på vandring runt centrala berget i Slottsskogen. Utanför Azaleadalen kommer ett gräsandpar flygande lågt över gräset. Vid den tiden är de antagligen på spaning efter lämplig boplat, honan flyger först, rimligt eftersom hon lär vara den som utser platsen. Undan går det, men en finns det som är snabbare! En duvhök attackerar bakifrån och nästan innan jag har sett hur det gått till så sitter den på marken med andhonan under sig. Hanen har flytt all världens väg och vad annat kunde den göra. Jag stod helt stilla, lyfte kameran som jag hade med mig och fotograferade. Höken var lite osäker, den såg mig även om jag stod så stilla jag kunde. Andhonan kröp något framåt – och höken åkte med. Det var en stor duvhök, en fjolårshona. Normalt ska en duvhök snabbt plocka fjädrar av sitt byte och ta livet av det, men här var det något som inte stämde, jag störde. Efter några minuter lyfte höken och lät anden flyga iväg till den väntande hanen.

FÅGELPARKEN

Slottsskogen är en park, tillräckligt stor för grävlinggryt, rävyror, dussintals rådjur men också med 7–800 fågelpar som vintertid flerdubblas och dessutom förstärks med berguv, duvhök och numera, ormvråk. Här har fåglarna lärt sig att människor går an, ibland kan de till och med komma med mat, klart man trivs. Så gott man nu kan; det finns de som hävdar att djuren vantrivs i naturen – alltid är det någon som vill äta upp en och själv riskerar man att svälta ihjäl. För kryssare

var året bra, tre nya arter sågs detta år, blåhake, gräshoppsångare och vinterhämling. Antalet besöksdagar är fler än på andra stora göteborgslokaler, beroende på det centrala läget men också på platsens outgrundliga charm. Antalet sedda arter är dock betydligt lägre, här saknas både havsstränder och sankmarker.

VARIATIONER

Efter 25 år i Slottsskogen glider åren samman, men lite mer långsiktiga mönster syns också (se *Tabell 2*). Framför allt har vissa insektsätare förlorat. Svartvit flug, trädgårdssångare och lövsångare är betydligt färre än förr, medan gärdsmyg, nötväcka och grönfink ökat. Ringduva är Skogens vanligaste häckfågel vissa år men detta år något distanserat av koltrast och talgoxe. Strandskatorna som översomrade i stora flockar på 1990-talet är nu borta, istället fiskar stora skrakflockar i dammarna medan skrattnåsar söker snylta och stjäla fisken, men sällan lyckas. Storskarv och häger var förr extrema rariteter, nu ses de ofta även om de senaste kalla snövintrarna påtagligt har reducerat beståndet, numera ses de bara överflygande. Förr sågs de dagligen fiska i Lilla och Stora dammen. Andra saker varierar också, lövsångaren kommer tidigare på våren nu än för 15 år sedan (se *Figur 4*).

TABELL 2. REVIR I SLOTTSSKOGEN 2010.

ARTGRUPPERAT EFTER TREND	PAR 2011	MEDEL 1993–2011
<i>Minskat</i>		
Lövsångare	30	53
Trädgårdssångare	3	9
Svartvit flug	10	22
<i>Ökat</i>		
Grönfink	21	11
Blåmes	75	47
Nötväcka	51	30
Koltrast	63	56
<i>Oförändrade</i>		
Ringduva	60	71
Bofink	75	73
Talgoxe	66	67
Grönsångare	12	10
Svarthätta	27	29
Rödhake	45	43
Gärdsmyg	18	19

SÅNGKARTERING

Det kan vara trevligt att veta hur många fåglar som finns i ett område. Alla sjungande hanar i en tredjedels Slottsskog, 20 hektar lyssnades in vid tio tillfällen, ritades in på karta och analyserades för att få fram antal sångrevir. Taget gånger tre gav hela Slottsskogens skogsmark. Vi utgår då från att alla sånghannar har en hona i närheten vilket troligen

Duvhök med gräsandshona i april. Den här gången klarade sig anden.

Bild: STIG FREDRIKSSON

inte är helt sant, men det ger ändå en bild. Jag hör illa, men moderna digitala hörapparater gör det möjligt att lyssna fram hannarna. Detta är en charmig sysselsättning i vårens underbara tid, rekommenderas varmt. Detta har jag gjort i samma område sedan 1993. Det visar sig då att av 14 arter sjungande fåglar i Slotsskogen har tre minskat, fyra ökat och sju är tämligen oförändrade jämfört med medeltalet åren 1993–2010 (se *Tabell 2*).

VANLIGA OCH OVANLIGA MESAR

Blåmes och talgoxe dominerar mesbeståndet i Skogen. En talgoxe märkt som 2K häckande hona i holk den 4 juni 2005 kontrollerades häcka i en annan holk den 10 juni 2010, 500 meter västerut och var då minst sex år gammal, 7K. Det är mycket för en småfågel, hon är en av de äldsta talgoxar som påträffats här. Två andra talgoxar hade förflyttat sig 440 meter åt nordväst från födelseholken samt 550 meter åt nordost, mesar vill inte bo nära föräldrarna. Medelstorlek på talgoxkullarna blev 4,8 pulli/kull på 13 kullar, lägre värde än vanligt. En kull med nio ungar påträffades. Kullar av denna storlek påträffas inte ens varje år. Men också ovanliga mesar förekom: talltita flera gånger i oktober, knappast sedd här tidigare trots att den finns i Änggårdssbergen. Stjartmes sågs flera gånger i oktober, ses med års mellanrum.

STRÄCKSTUDIER

Från Ljungkullen betraktades alla förbiflygande fåglar med stort intresse under 182 timmar, 99 dagar den 3 augusti–28 december. Detta gav ett ovanligt heläckande besked om vad som

passerade över, totalt räknades 26 155 ex av 60 arter, med grönbena, varfågel och bändelkorsnäbb som mer exotiska inslag. Resultatet finns i *FpV nr 4/2011*.

BUSKAGEN

Ödledammens omgivning är ett småfågeleldorado som lockar lite mer ovanliga gäster att stanna till. Den 29 april sjöng en gräshoppångare här, 14 maj fanns en blåhake i videbuskagen och 20 maj sjöng en rörsångare. De båda förra har aldrig konstaterats här tidigare, rörsångaren rastar varje vår men upptäcks inte alltid. Härmsångare och törnsångare sjöng också tillfälligt på våren. Under sensommaren passade sedan både sångare och andra flyttplanerande småfåglar på att förse sig av den rikliga bärskrörden från häggar, slån och hagtorn.

VATTENFÅGLAR

Rörhönsen övervintrade, 16 ex vid julafton var fortfarande 10 ex den 4 januari och 8 ex den 5 februari. Fjölårets generalmönstring med åtta häckande par och några par som bara fick titta på upprepades inte. Slutfacit blev att tre par tillsammans lade sju kullar och fick upp totalt 17 ungar till en månads ålder; det är svårt att räkna små rörhönsungar utan vi har fått nöja oss med detta. Gräsänderna fick tio kullar, de första ungarna sågs den 25 maj vilket är senare än någonsin. Av dessa kläcktes åtta kullar under några veckor från midsommar och ett par veckor framåt, de sista den 15 juli. Efter en månad var medelkullen 4,5 ungar.

En övntad gäst kom den 10 juni då en strömstare höll till vid Stora dammen, förvånansvärt tidig avfärd från häckningsplats, närmaste kända Grevedämnet i Mölndal.

ANDRUM

Fågeldammarnas invånare minskar genom naturlig avgång i form av berguv och duvhök, sällan finns det svenska simänder som

är vingklippta. Det kan vara värt att leta igenom såväl dessa som övriga dammar. Detta år sågs mellan en och tre bläsänder 33 dagar, krickor sågs 30 dagar, snatterand hane den 17–25 september, en hybrid snatterand × gräsand den 3–14 mars och dessutom under hösten stjärtand och skedand, båda honfärgade. Knipor finns vingklippta i fågeldammarna, men dit kommer också vilda fritt flygande. Två par vildknipor häckade och fick 13 ungar, men antal uppvuxna ungar var mycket få. Trots att dessa ungar är bättre än gräsandungar på att dyka klarar de sig sämre, men kniphonor tycks ha sämre koll på lite större ungar. En annan sjöfågel var smådoppingen i Lilla dammen som detta år endast fick en unge på vingarna. Storskrakarna som i många år har fiskat, mest i Stora dammen, återvände. I oktober fanns upp till 26 allt vackrare storskrakar – hanarna fick tillbaka sin praktdräkt medan de var här. Hanarna dominerade och frieri pågick mellan gruppviset. En något övntad syn mitt i staden, men ok, detta är ju Slottsskogen!

VÄLEN

Välen är en fågellokal som ligger väl till. Den är lätt att passera på väg till/från arbetet och många fågelintresserade bor i närheten, kanske inte på gångavstånd men i vart fall på cykelavstånd. Detta ger klart utslag i antal besökare och mängd rapporter.

ÖVERSIKT

Fågeltornet ligger visserligen ett stycke från viken men med tubkikare går det bra att spana av vardarstranden och beteshagen. Fördelen med läget är att man dessutom knappt behöver gå ur bilen ... den som vill se mer ger sig ut på vandring utåt viken, förbi Torstens ås, letar varfågel och vinterhämling vid Mudderupplaget och tar en avslutande sväng

SLOTTSSKOGEN 2010

Svalare: 122	Obsdagar: 329
Rapporter: 7774	Endagsarter: 14
Arter: 127	Nya arter: 3

VÄLEN 2010

Svalare: 197 Obsdagar: 316
 Rapporter: 8751 Endagsarter: 20
 Arter: 155 Nya arter: 3

på Kviberget efter kattugglan. På andra sidan viken ligger Obskulen varifrån sträck kan beskådas, där finns också några blötmarker med beckasiner. Stora ån är ofta öppen med lite vattenfågel vintertid. Och vid det lilla diket bakom tornet övervintrar vattenrall och dvärgbeckasin.

FÖRSTAFYND

Välen är med andra ord välbevakat med många flitiga besökare, varav en och annan har som sitt privata mål att helst vara den som ser mest fågelarter här, i vart fall detta år. Trots detta är det alltid en hel del fåglar som passerar så snabbt och rastar så tillfälligt att ingen ser dem. Hur vi vet det? Vi vet det inte, men med 19 arter sedda en enda dag 2010 kan man förmoda detta. Detta år noterades här för första gången småtärna den 17 maj, myrsnäppa den 22 augusti och tuvsnäppa den 12 september. Den senare en riktig raritet, endast sedd en gång tidigare i Göteborg, maj 2000 vid Torslandaviken. Nu sågs den av 13 personer under någon kvällstid, borta nästa morgon.

RARRISAR

Andra rariteter som endast setts några gånger tidigare vid Välen var var röd glada den 25 mars, kentsk tärna 30 april, bläsgås 20 maj, spovsnäppa 17 juli, småsnäppa 25 augusti, lappparv sträckte förbi 8 oktober, bergand 15 december. Som synes kom "pulshöjarna" ganska jämnt och symmetriskt fördelat över året! Hans Börjesson är den som i flera år innehaft lokalrekordet, han svalade 141 av de totala 155 arterna vid Välen detta år vilket utan tvekan är en prestation. Självsvalade jag 78 arter och

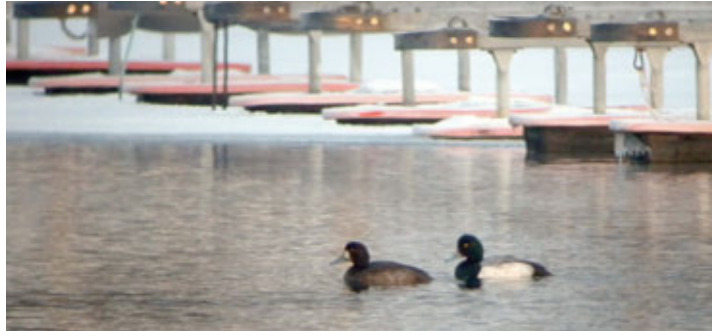

Bild: UNO UNGER

hamnade på delad 13 plats. På de andra av mig hårdbesökta Göteborgslokaler går det med måttliga insatser att komma bland de fem främsta; Välen är en lokal där det krävs betydligt fler besök för att hamna i täten, så välbevakad som den är.

VADARLOKAL

Vadare som passerar trakten på sträck har inte mycket att glädjas åt. Vid Välen finns dock en vadarstrand och där sågs under året 23 arter vilket är fler än vid Torslandaviken (22), något färre än Stora Amundö (24), och definitivt fler än Slottsskogen (8 arter). Här brukar det gå att se sig mätt på enkelbeckasiner, denna höst var inget undantag: den 28 september stolpade det omkring (minst) 28 ex på vadarstranden och betesängen. Dock häckar inte arten men det gör tofsviporna, med minst fem par, dock rapporterades få ungar trots kalhuggningen av området för att ta bort kråkornas utsiktsplatser. Under sommaren samlas sedan allt fler vipor och den 23 augusti räknades 88 ex på den betade stranden söder om fågeltornet.

GÄSSEN

Gässen är ett kapitel för sig, de bildar under sommaren basen i fågellivet och den som gillar att räkna fåglar får här sitt lystmäte. De går omkring och betar tillsammans med långhornskorna, väjer undan för ruvande vipor och så fort de får fram ungar samsas de om dessa – alternativt norpar

Välen är välbesökt tack vare sitt gynnsamma läge för korta stopp. Har man tid ger en längre runda längs vikens yttre delar dock ofta någon bonusart, som de här bergänderna i mitten av december.

ungar från varandra enligt regeln att det är lättare att överleva i en stor grupp. Av kanadagås fanns minst nio kullar som snabbt blev en storfamilj, grågås fanns fyra familjer och av vitkindade gäss blev det sex kullar. Detta är en trygg barnkammare med gott om mat för den närmaste omgivningens gäss, det är helt klart. Den 1 augusti räknade flitiga besökare 55 vitkindade och 220 kanadagäss men endast en grågås; dessa drog iväg ett par veckor tidigare och var då som mest 25 ex.

Lite mer udda gåsobservationer förekom. Några hybrider mellan grågås och kanadagås sågs under våren, trots att dessa inte är alldeles ovanliga i gäsflockar var detta första gången de svalades på denna lokal. En hybrid mellan vitkindad gås och snögås sågs i mars. Några sädgäss flög över i mars, den 19 april rastade en tundrasädgås av rasen *rossicus*, bläsgås rastade den 20 maj med grågäss. Båda dessa gäss har setts här en gång tidigare. 🦆

Vill du ha fler detaljer? Gå in på **naturstig.se** och läs 180 sidor rapporter och/eller lägg in i din telefon för utomhusbruk.

Bild: BJÖRN DELLMING

HAVSFÅGLAR VID KRÅKUDDEN PÅ 2000-TALET

TEXT: PER BJÖRKMAN

PER.BJORKMAN@GOF.NU

Längst ut i väster på Hönö ligger det som vi fågelskådare i dagligt tal kallar Kråkudden. Vi är många som ställt bilen i lä vid parkeringen i Ersdalen i mörkret en höstmorgon, traskat stigen ut mot klipporna där havet bryter vågorna i den hårda västliga kulingen och smitit in i skjulet med det där riktiga pirret i kroppen. Vad ska hända idag? Dyrer det upp någon lira vid horisonten? Kommer någon labb läckert svepande förbi på fint observärande? Kommer "klykan" trippande i skummet nere vid stenen?

Utan tvekan har vi i vårt rapportområde en av Sveriges bästa och mest besökta havsfågellokalerna. Vid lovande väderutsikter är vindskyddet fyllt av förväntansfulla skådare från hela landet. Här har studier av havsfåglar bedrivits sedan början av 60-talet då pionjärerna sov över i den gamla militärbunkern innanför

udden. 1993 byggdes ett vindskydd bakom en klippa ute på Råveskärsudden och 2005 stod ett andra större skydd färdigt med fin utsikt mot nordväst.

Första artikeln om havsfåglar på Västkusten skrevs av Uno Unger och publicerades i stencilhäftet *Fåglar på Västkusten 1963–64*. Under några år på 2000-talet skrev Kristoffer Nilsson en serie artiklar om sträcket vid Hönö som publicerades i *Fåglar på Västkusten* och vilka undertecknad fortsatte att skriva under ett antal år.

Denna artikel är tänkt som en sammanfattning av havsfågellobsarna under 2000-talet, men i flera fall jämförs även med tidigare år. De diagram och tabeller som är gjorda baseras på rapporter i Svalan, Kustobsars rapportsystem och fågelrapporter för Göteborgs rapportområde åren 1963–2010. Vad gäller sällsyntare fåglar re-

En av de vanligaste havsfågarna. Stormfågel, Kråkudden, 25 juli 2009.

dovisas endast fåglar som publicerats av RK och Rrk Göteborg.

De arter som behandlas är lirr, labbar och alkor, samt havssula, stormfågel, klykstjärtad stormsva, tretåig mås, dvärgmås och tärnmås.

FÖRUTSÄTTNINGAR

För att det över huvud taget skall ses några havsfåglar på Hönö krävs i regel vissa vädermässiga förutsättningar, vilka redan Uno Unger redogjorde för i 1965 års artikel. Vindar av kulingstyrka från sydväst ute i Nordsjön under en tid verkar föra in mest havsfåglar i Skagerrak, och vrider sedan vinden långsamt upp mot väst pressas dessa in mot Bohuskusten. Vinden får dock inte kantra över mer på nord, för då kan sträcket helt plötsligt bara dö ut. Med sitt läge nästan rakt öster om Skagen ligger Hönö i princip först av de lokaler där havsfågarna träffar kusten innan de sedan fortsätter vidare söderut mot Halland. Alltså kan vi bli först ut med att upptäcka dem vid rätta betingelser!

Bevakningen av Kråkudden är mycket god. Det är knappast någon blåsdag under hösten som skjulet står tomt och besöksfrekvensen under vår och sommar har stadigt ökat sedan 2002.

HAVSSULA OCH STORMFÅGEL

Tillsammans med tretåig mås är havssula och stormfågel de havsfåglar som regelbundet uppträder i störst antal (se *Tabell 1*). Båda arterna kan anträffas under hela året utanför Hönö (se *Tabell 2*). Att havsfågelskådningen var i sin linda under 60-talet framgår av Uno Ungers inledande text om stormfågel. *"Stormfågeln är en inte alltför ovanlig gäst under hösten, och ses i några enstaka exemplar vid nästan varje storm"*.

Numera har vi vant oss vid betydligt högre antal både av

TABELL 1A. TOTALSUMMOR FÖR HAVSFÅGEL VID KRÅKUDDEN 2000–2010 – VÅR (JANUARI–JUNI).

ART	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	SNITT
Ob. albatross		1										
Stormfågel	118	148	1 454	452	659	1 252	103	1 300	514	144	47	563
Gulnäbbad lira			1	1					2			
Grålira			1	1		1						
Mindre lira	2	1	7	1	4	2	9	3	5	5	14	5
Stormsvala						1						
Klykstjärtad stormsvala	1					12		4	1			4
Havssula	35	122	576	559	1 040	2 278	1 134	508	453	935	253	718
Bredstjärtad labb	2	1	3		2	6	3	2	1	3		2
Kustlabb	3	36	18	45	65	43	52	23	35	61	45	42
Fjälllabb		1	1	1	1		1					
Storlabb			12	7	10	10	3	4	4		2	5
Dvärgmås	6	5	78	54	26	123	33	9	167	11	6	51
Rosenmås							1					
Tretåig mås	1 643	369	4 521	1 993	1 355	6 290	160	1 713	2 947	220	45	1 932
Sillgrissla	386	123	2 247	786	1 155	2 065	144	494	266	81	46	708
Tordmule	51	14	305	708	178	650	24	176	89	24	14	203
Ob. sillgrissla/tordmule	?	15	4 034	1 331	1 820	4 386	235	1 065	1 207	90	35	1 422
Tobisgrissla					200	111	101	153	175	96	71	130
Alkekung	3		6	61	1	14		5	2			10
Lunnefågel	1	3	5	19	2	20	2	4		2		6

TABELL 1B. TOTALSUMMOR FÖR HAVSFÅGEL VID KRÅKUDDEN 2000–2010 – HÖST (JULI–DECEMBER).

ART	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	SNITT
Stormfågel	114	457	380	3 048	1 132	313	420	1 666	950	1 111	845	949
Grålira	13	33	41	13	9	33	15	53	18	32	26	26
Mindre lira	3	24	7	10	10	2	1	18	7	51	27	15
Ob. mindre/medelh.lira										1		
Balearisk lira		1		4	2				1		1	
Gulnäbbad lira		1	1	3				2	1	2	1	1
Klykstjärtad stormsvala	3	8		2	14	6	10	3	3	4	1	5
Havssula	613	4 931	785	4 414	3 873	1 810	3 106	1 809	5 971	2 264	1 446	2 820
Bredstjärtad labb	7	9	5	2	5	57	3	10	3	2	12	10
Kustlabb	17	45	7	58	65	55	49	59	42	43	35	43
Fjälllabb	2	1	4	3	34	7	4	5	2	3	4	6
Storlabb	1	66	62	282	765	12	50	30	57	58	137	138
Obestämd labb	10	3	11	11	26	19	16	31	9	12	17	15
Dvärgmås	147	242	49	27	227	75	133	19	129	166	34	113
Tretåig mås	7 287	7 798	3 483	7 118	6 648	13 334	11 570	6 707	16 605	10 374	9 263	9 108
Tärnmås	1			4	8			14	6	2	2	3
Ismås					1							
Sillgrissla	4 034	7 413	1 156	2 508	2 369	4 364	2 843	847	901	1 481	2 706	2 784
Tordmule	1 229	966	287	394	723	1 774	904	2 060	196	441	1 327	936
Ob. Sillgrissla/tordmule	1 633	8 308	4 983	3 021	5 118	6 833	9 453	2 527	2 057	3 183	5 272	4 763
Tobisgrissla				72	60	85	206	124	196	157	144	130
Alkekung	236	580	104	57	319	1 632	1 800	165	1 783	252	152	644
Lunnefågel	4	85	60	12	25	30	36	38	7	37	4	31

stormfågel och den i regel mera lättседda havssulan, som i regel inte kräver alltför hårda vindar för att kunna ses utanför Höno. Fortfarande är dock höstmånaderna september–november de som inbringar de högsta antalen, men undantag finns. För stormfågel sticker till exempel mars 2002 och december 2003 ut, och för havssula april 2005 (se Tabell 2). Då har fyrsiffriga antal noterats för båda arterna. Topp-fem-dagar genom alla år finns redovisade i Tabell 3, och där är två septemberdagar från 1990-talet de som ligger etta och tvåa för stormfågel. För havssula är oktober den månad som gett de högsta dagsummorna. I mitten av 00-talet

såg vi en ökning av antalet havssulor under våren, då sulorna låg och fiskade nära kusten i stora antal även i lugnt väder, men denna trend verkar ha brutits under senare år.

LIROR

"Av liror har åtminstone större och grå lira observerats, och den senare har hittills setts vid flest tillfällen". Så var läget på sextiotalet, allt enligt Uno Unger. Hur ser det ut på 2000-talet? Jodå, fortfarande ses flest gråliror, men de större lirorna lyser med sin frånvaro. Däremot ses mindre lira regelbundet, gulnäbbad lira sporadiskt och balearisk lira sällsynt. Till Unos försvar bör väl påpekas

att hans artikel har ett kortare tidsperspektiv och han tar upp hela Västkusten där även senare fynd av större lira finns.

Lirorna är guldkornen en blås-dag och i regel krävs relativt hårda vindar för att de ska blåsa in i Skagerrak och Kattegatt. När de väl kommit in kan de dock snurra några varv och då kan de även ses vid lugnare väder.

Mindre liran, som häckar ute i Nordsjön är den art som ses of-tast under senvår och sommar. För mindre lira gäller fortfarande den 15 juli 1998 som rekorddag, (se Tabell 3). Den 21 juli 2009 sågs visserligen 14 ex sträcka mot söder plus 4 ex sträcka mot norr, men Rrk valde att vara försiktig i

TABELL 2A. MÅNADSFÖRDELNING AV STORMFÅGEL UNDER 2000-TALET.

ÅR	JAN	FEB	MARS	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEPT	OKT	NOV	DEC	TOTALT
2000	86	11	0	0	4	17	0	3	87	23	1	0	232
2001	0	6	0	0	0	27	120	14	20	135	165	3	490
2002	16	25	1 002	40	37	334	38	47	126	161	1	7	1 834
2003	16	0	14	2	300	120	8	100	102	160	120	2 540	3 482
2004	12	184	31	9	280	143	62	124	410	127	322	87	1 791
2005	862	0	10	55	306	19	0	82	85	32	112	2	1 565
2006	0	0	0	3	93	10	2	0	49	80	87	197	521
2007	318	0	43	411	349	179	220	53	714	247	153	279	2 966
2008	96	48	4	0	6	360	8	40	2	837	53	10	1 464
2009	2	0	27	12	78	25	73	84	571	369	14	0	1 255
2010	0	0	1	15	6	25	32	76	216	11	466	44	892
Totalt	1 408	274	1 132	547	1 459	1 259	563	623	2 382	2 182	1 494	3 169	16 492

TABELL 2B. MÅNADSFÖRDELNING AV HAVSSULA UNDER 2000-TALET.

ÅR	JAN	FEB	MARS	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEPT	OKT	NOV	DEC	TOTALT
2000	4	2	0	2	1	26	48	15	410	95	42	3	648
2001	0	1	0	28	51	42	690	215	36	3 870	120	0	5 053
2002	19	11	35	107	82	322	125	82	191	326	61	0	1 361
2003	2	0	25	94	390	48	14	660	1 320	1 940	340	140	4 973
2004	47	38	130	394	216	215	322	597	1 533	1 152	111	158	4 913
2005	631	2	15	1 155	455	20	26	56	397	197	1 107	27	4 088
2006	7	0	78	567	434	25	33	64	929	1 019	404	340	3 900
2007	48	0	169	69	120	102	452	84	594	460	146	73	2 317
2008	66	185	28	17	7	150	147	805	23	4 682	295	19	6 424
2009	14	1	261	61	592	6	250	486	693	723	111	1	3 199
2010	0	0	44	145	18	46	370	201	532	136	206	1	1 699
Totalt	838	240	785	2 639	2 366	1 002	2 477	3 265	6 658	14 600	2 943	762	38 575

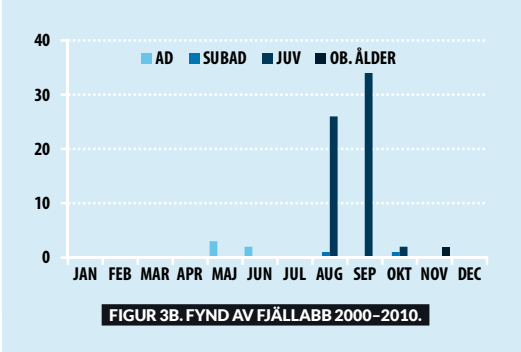
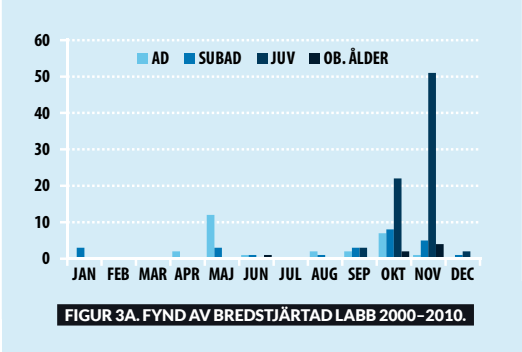
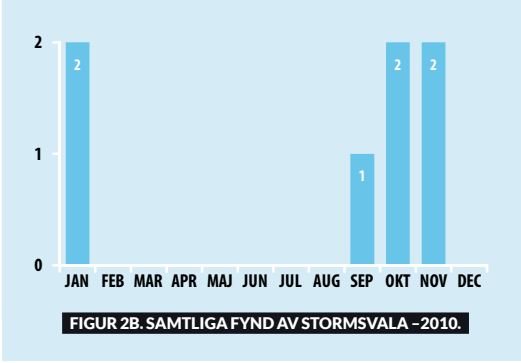
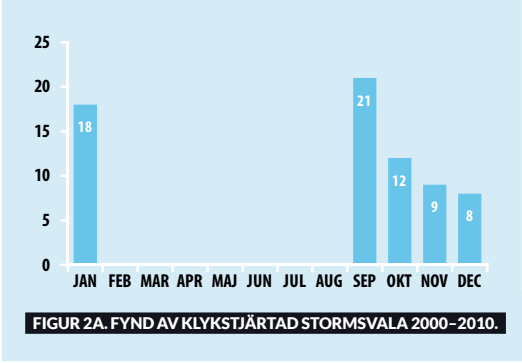
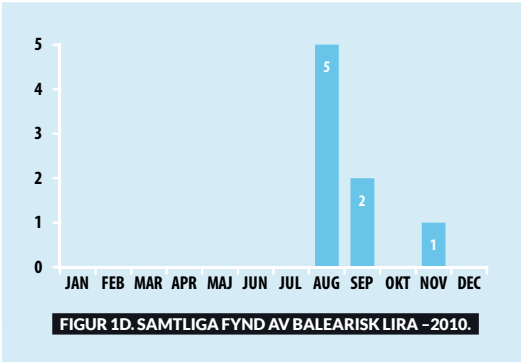
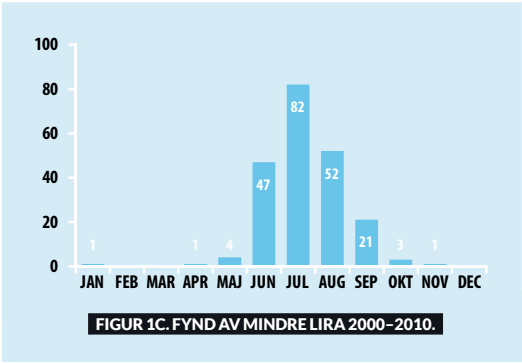
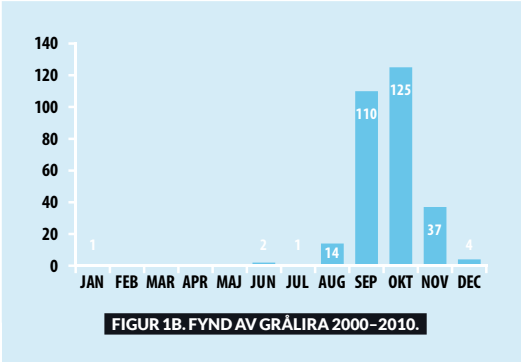
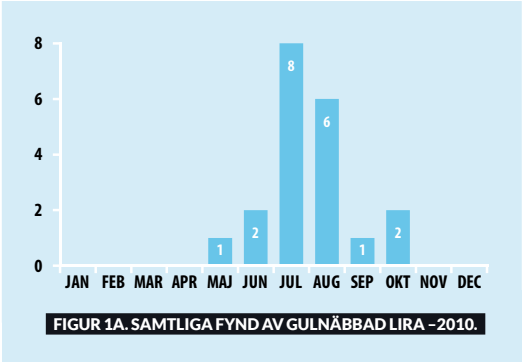

Bild: KERSTIN MARTINSSON

▲
Vanligaste sommarrävar, fast här på hösten. Mindre rävar, Kråkudden, 12 oktober 2008.

TABELL 3. HÖGSTA DAGSSUMMOR FÖR HAVSFÅGLAR VID KRÅKUDDEN UNDER ALLA ÅR.

ART	HÖGSTA	NÄST HÖGSTA	3:E HÖGSTA	4:E HÖGSTA	5:E HÖGSTA	RASTANDE
Stormfågel	3 300 ex str S 24.9-91	2 850 ex str S 27.9-94	2–2 500 ex str 14.12-03	2 000 ex str S 17.9-97	ca 1 500 ex 1.11-96	ca 300 ex 26.12-07
Grålära	28 ex str S 16.10-93	27 ex str S 30.9-96	23 ex str S 8.10-92	20 ex str S 4.10-97	19 ex str S 24.10-02	–
Mindre rävar	16 ex str S 15.7-98	14 ex str S 21.7-09	14 ex str S 7.8-98	13 ex str 30.7-10	12 ex str S 17.8-09	–
Klykstjärtad stormsva	68 ex str S 14.9-97	27 ex str S 20.9-90	25 ex str S 12.11-86	24 ex str S 17.9-97	16 ex str S 15.9-87	–
Havssula	2 100 ex str S 3.10-01	1 375 ex str S 10.10-03	1 300 ex str S 31.8-84	1 090 ex str S 26.9-03	1 015 ex str S 10.10-08	–
Bredstjärtad labb	94 ex str S 10.11-85	27 ex str S 2.11-99	20 ex str S 6.11-85	15 ex str S 7.11-85	13 ex str S 3.11-99	–
Kustlabb	20 ex str S 11.9-94	15 ex str s 13.9-96	13 ex str S 26.9-95	13 ex str S 17.8-91	12 ex str S 3.9-06	–
Fjälllabb	14 ex str S 10.10-88	13 ex str S 18.8-98	10 ex minst 19.8-98	7 ex str S 22.8-04	7 ex str S 14.9-97	–
Storlabb	118 ex str S 21.8-04	60 ex str 27.9-04	60 ex str S 12.9-04	59 ex str S 14.8-03	55 ex str S 13.9-04	–
Dvärgmås	140 ex str S 19.1-08	117 ex str S 7.10-04	ca 80ex 3.10-01	53 ex str S 24.11-09	42 ex str S 21.10-84	–
Tärnmås	9 ex str S 19.9-07	8 ex str S 14.9-97	7 ex str S 13.9-97	6 ex str S 18.9-97	5 ex str S 19.9-97	–
Tretåig mås	10–15 000 ex 1.11-96	7 000 ex str S 29.11-99	> 6000 ex str S 18.1-93	ca 5 300 ex str S 15.11-64	5 000 ex str S 26.10-05	–
Sillgrissla	10 600 ex str S 30.9-96	ca 7 500 ex str S 1.11-96	ca 5000 ex str S 2.1-88	5 000 ex 28.10-01	4 000 ex str S 23.1-94	–
Tordmule	2 460 ex str S 6.11-96	1 000 ex str 7.10-04	1 000 ex str S 7.11-96	ca 850 ex str S 28.10-10	800 ex str S 26.10-05	–
Alkekung	10 103 ex str S 1.11-96	1 300 ex str S 31.10-96	908 ex str S 28.10-95	ca 900 ex str S 7.11-96	896 ex str S 16.11-08	–
Lunnefågel	70 ex str S 20.9-90	36 ex str S 30.9-96	24 ex str S 3.10-01	22 ex str S 17.9-07	18 ex str S 29.9-02	–
Ob. Sillgrissla/Tordmule	20 600 ex str S 28.10-95	12–13 000 ex str S 29.11-99	ca 3000 ex str S 1.12-99	2 500 ex str S 10.11-05	2 500 ex str S 21.10-84	–

bedömningen av totalantalet denna dag.

Även när det gäller den gulnåbbade liran är sommaren den tid då man har störst chans till obsar (se *Figur 1A*). Gråliran är däremot en typisk höstfågel och har sin topp i oktober (se *Figur 1B*). Högsta dagssumman som publicerats från Hönö för denna art är 28 ex den 16 oktober 1993.

STORMSVALOR

Den som upplevt när en klyksjärtad stormsvala trippat på vattnet nere i det vita skummet vid stranden en dag med sol och styv kuling från väst, har fått en oförglömlig upplevelse. Det är också den klykstjärtade stormsvalan som årligen ses utanför Hönö. Högsta dagsantal är hela 68 ex för denna art, vilket sågs den 14 september 1997 (se *Tabell 3*).

Den storleksmässigt mindre stormsvalan sågs vid ett tillfälle under 2000-talet, närmare bestämt under stormen Gudrun den 8 januari 2005. Dessutom har stormsvalor ringmärkts nattetid på Kråkudden 2001 och arten är observerad i fält vid ytterligare sex tillfällen före det. För båda arterna gäller att de uppträder sent på hösten (se *Figur 2*), men observera att flest fynd av klykstjärtad stormsvala gjorts under september (se *Figur 2A*).

LABBAR

"Labbar har blivit representerade av tre arter, nämligen storlabb, bredstjärtad labb och vanlig labb,

Bild: MAGNUS RAHM

av vilka bara den senare är regelbundet observerad". Ännu en gång Unos ord från 60-talet, och återigen får vi lägga till en art, nämligen fjällabb.

Det går inte att se sig mätt på labbar! När dessa mörka, mystiska fåglar behagfullt kommer glidande förbi vindskyddet står tiden stilla varje gång. De olika färgfaserna och åldersklasserna som labbarna har kan förvirra nybörjaren en aning, men ger även utrymme för studier av åldersfördelning i uppträdandet, (se *Figur 3*). Här framgår att adulta fjällabbar aldrig setts på hösten under 2000-talet och att även adulta bredstjärtade är vanligare på våren än under hösten. Subadults fåglar av dessa arter brukar i regel stanna kvar i övervint-

Vanligare nu än på 60-talet. Storlabb, Kråkudden, 15 november 2008.

ringsområdena nere i Sydatlanten, varför fynden av fåglar i dessa åldrar är mindre vanliga hos oss.

För kustlabben är det mycket vanskligt att säkert ange några antal, eftersom arten har häckat i närområdet och därför ses regelbundet utanför Hönö. Storlabben som häckar något längre bort har observerats från Hönö under årets alla månader utom februari och mars under 2000-talet.

Vissa höstar kan de olika labbarterna uppträda invasionsartat. För storlabben inträffade detta 2004 och fyra av fem toppdagar med högsta dagssummor

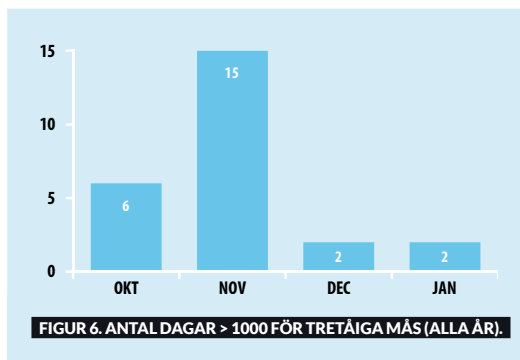
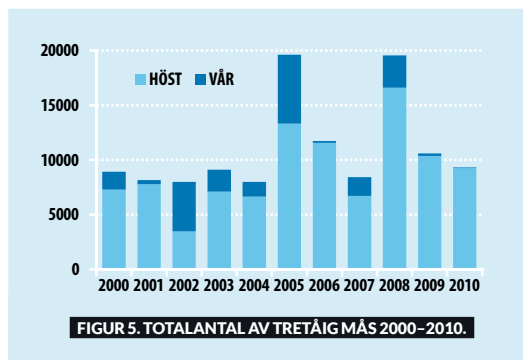

Bild: STIG FREDRIKSSON

finns representerade detta år. För den bredstjärtade labben inträffade ett invasionsår 1985, men även 1999 var ett ovanligt gott år, och för fjällabb var åren 1988 och 1998 två år då ovanligt många fåglar sträckte förbi Höno och Västkusten (se Tabell 3).

MÅSAR

”Den mest dominerande arten är utan tvivel den tretåiga måsen, som kan sträcka utefter kusten i tusental, och i dess sällskap ses då och då någon dvärgmåsa”. Här stämmer Uno Ungers beskrivning från 1965 även för 2000-talet. Utan tvekan är den tretåiga måsen den art som även idag uppträder i störst antal. Årsnittet för 2000-talet ligger på strax över 11 000 fåglar (se Figur 4). För år 2003–2010 redovisas de tre högsta dagssummorna halvårsvis i Tabell

4. Kulmen brukar ligga sent på hösten och de flesta toppdagar finner vi följaktligen i november månad, men även december och januari kan inbringa dagar med över tusen individer (se Figur 5). Toppnoteringen vad gäller högsta dagssumma genom alla år är den 1 november 1996 då 10–15 000 tretåiga måsar sträckte förbi udden. Uppgifter finns även från åren 1967–69 om ”flera massuppträdanden (1 000–14 000 ex) i samband med stormar i oktober–november” (citerat ur *Fåglar på Västkusten 1967–1969*). Tyvärr finns inga närmare uppgifter om datum och exakta antal.

Tack vare allt intensivare bevakning under senare år av Kråkudden kan vi också få en bild av dvärgmåsens uppträdande (se Figur 6). Månadsfördelningen liknar till viss del tretåig

mås, möjligen ligger toppen ännu senare under hösten, och märk att toppdagen här finns i januari (se Tabell 3). En liten sträcktopp infinner sig även under våren.

Tärnmåsen, denna mycket läckra lilla godbit, uppvisar under 2000-talet däremot ett starkt koncentrerat uppträdande, och har nästan uteslutande setts under september (se Figur 7). Hösten 1997 hade även tärnmåsen en mindre invasion och fyra av fem noteringar på fem-i-topplistan daterar från detta år (se Tabell 3). Toppdagen är dock från 2000-talet, måndagen den 19 september 2007, räknades 9 ex i måttlig västsydvästlig vind.

ALKOR

Alkorna kan uppträda i mycket stora antal när det blåser på bra ifrån väst. En riktigt bra alkdag

TABELL 4. DE TRE HÖGSTA DAGSUMMORNA AV TRETÅIG MÅS 2003–2010 FÖRDELADE HALVÅRSVIS.								
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Högsta (jan–jun)	596 ex 16.1	440 ex 4.2	1 500 ex 2.1	48 ex 12.1	328 ex 2.1	ca 550 ex 19.1	62 ex 11.1	7 ex 22.4
Näst högsta (jan–jun)	235 ex 1.1	224 ex 5.2	1 450 ex 13.1	27 ex 23.5	310 ex 16.1	ca 500 ex 21.1	26 ex 9.1	4 ex 17.4
3:e högsta (jan–jun)	220 ex 12.1	71 ad 2.2	930 ex 9.1	23 ex 3.6	ca 300 ex 1.1	ca 420 ex 25.1	25 ex 6.1	4 ex 10.5
Högsta (jul–dec)	2 000 ex 27.12	800 ex 15.11	ca 5 000 ex 26.10	1 094 ex 27.10	1 207 ex 29.11	2 630 ex 12.11	1 696 ex 15.11	2 800 ex 28.10
Näst högsta (jul–dec)	> 1 000 ex 14.12	760 ex 26.10	1 750 ex 10.11	1 040 ex 31.10	1 200 ex 5.11	ca 2 000 ex 15.11	1 650 ex 24.11	1 800 ex 4.11
3:e högsta (jul–dec)	600 ex 17.12	600 ex 5.11	1 493 ex 13.11	980 ex 13.12	715 ex 6.12	1 650 ex 10.11	1 290 ex 20.11	1 225 ex 3.11

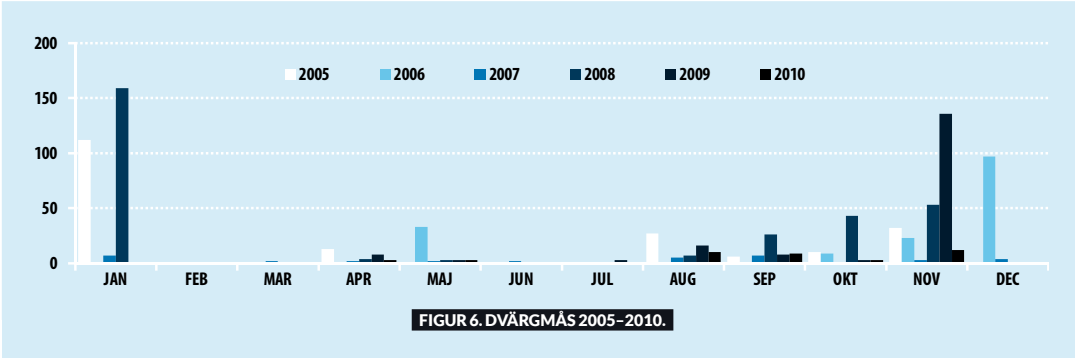
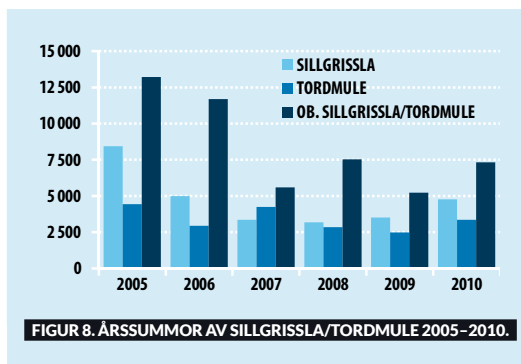
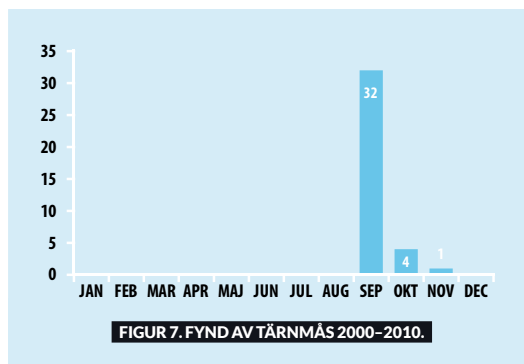

Bild: MARTIN WIDÉN

▲
**Vacker som en målad tavla, både fågel och bakgrund.
Tretåig mås, Kråkudden, 7 oktober 2009.**

kommer de pilande i jämn ström på olika avstånd. Då kan det vara svårt att artbestämma alla fåglar, i synnerhet om man samtidigt ska försöka hinna med att studera alla andra havsfåglar som passerar. Därför lämnas många som obestämda sillgrisslor/tordmular, så kallade "sillmular".

Fördelningen sillgrisslor, tordmular och obestämda sillgrisslor/tordmular för åren 2005–2010 redovisas i *Figur 8*. Dagar med fler än tusen sillgrisslor och/eller tordmular redovisas i *Figur 9*. Tydligt är att vi hade fler dagar med massuppträdanden under 1990-talet, då även alla topp-fem-dagarna finns. Observera även att en förskjutning i tiden skett under senare år. Under september månad, som inbringade flera tusendagar i mitten av 90-talet, har vi under 2000-talet inte haft någon dag som gett fler

än tusen fåglar (se *Figur 10*). Närmast tidsmässigt ligger den 7 oktober 2004. Den 15 september 2010 nåddes dock nästan tusenstrecket när 995 fåglar räknades in. Vad denna förskjutning beror på kan man spekulera i. Väder- och klimatomständigheter spelar säkert in, men även det faktum att vindskyddet möjliggör för skådare att stå längre dagspass även senare under hösten kan vara en faktor i sammanhanget. Notera även att vi endast en gång nått upp till upp till 5 000 fåglar under innevarande sekel.

Av samma orsak som för kustlabben går det inte att ange några säkra antal för tobisgrisslan, eftersom lokala fåglar regelbundet ses under hela året utanför Kråkudden.

Alkekungen började uppträda invasionsartat under mitten på

1980-talet. Första dagen med fler än hundra individer på Hönö var den 2 november 1985, då 316 ex räknades. Kulmen nåddes i mitten av 1990-talet när smått osannolika 10 103 ex sträckte söderut den 1 november 1996 (se *Tabell 3* för topp-fem-dagar). Alkekungarnas sträcktopp är starkt koncentrerad i tiden. Tidigaste datum med över hundra fåglar är den 22 oktober och senaste datum är den 1 december.

Lunnefåglarna uppträder sällan i större antal, högsta dagssumman är dock hela 70 ex den 20 september 1990. Som framgår av *Tabell 3* är just september den månad då lunnefåglarna brukar vara talrikast. Under 2000-talet har årsantalen varierat kraftigt, från endast 4 ex 2010 upp till 88 ex 2001 (se *Figur 11*). Möjligen kan man notera en vikande trend i uppträdandet.

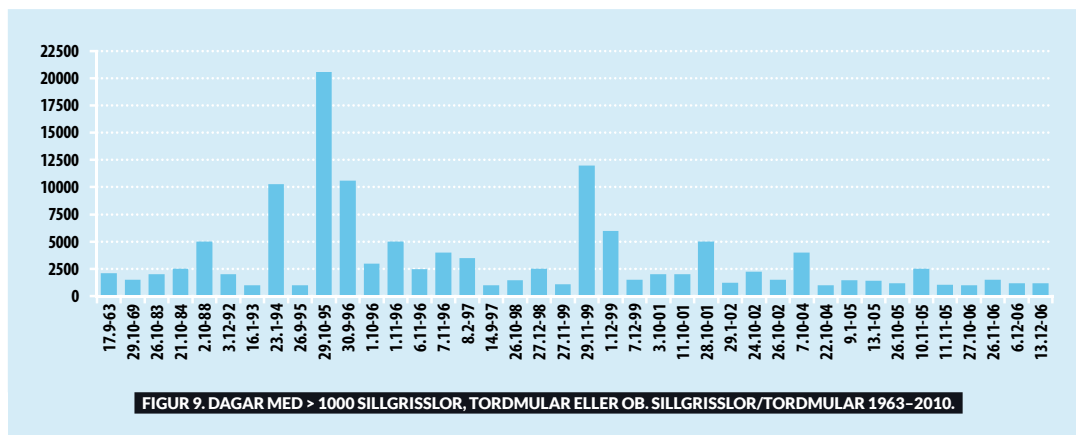

Bild: PÄR LYDMARK

▲
Snudd på osannolikt – 10 103 alkekungar på en dag. Kråkudden, 1 november 1996.

ÖVRIGA RARITETER

Utöver ovan behandlade arter har ett antal riktiga rariteter setts vid Kråkudden. Den 7 oktober 1983 siktades en obestämd fre-gattfågel, vilken dagen efter även sågs i Halland. Den 19 maj 2001 sågs av allt att döma den svart-brynade albatross som senare dök upp i Halland först vid Kråkudden. Ett liknade scenario utspelades den 1 december 2004 när en ismås hastigt flög förbi några häpna skådare i vindskyddet, för att sedan dyka upp i Halland några dagar senare.

Även på våren kan riktiga havsfågelrariteter dyka upp. En adult rosenmåsar sträckte förbi den 9 maj 2006. Av denna art finns även ett fynd från den 10 oktober 1984, då en ungfågel sågs sträcka söderut. Att artbestämning av havsfåglar kan vara ett knepigt kapitel besannades den 4 oktober 2009, när en obestämd mindre-/medelhavslira sträckte förbi på fint fotoavstånd. Trots fina bilder och hjälp av utländsk expertis fick denna fågel lämnas obestämd. Mer om denna fågel finns att läsa i *FiG-2009*. 🐦

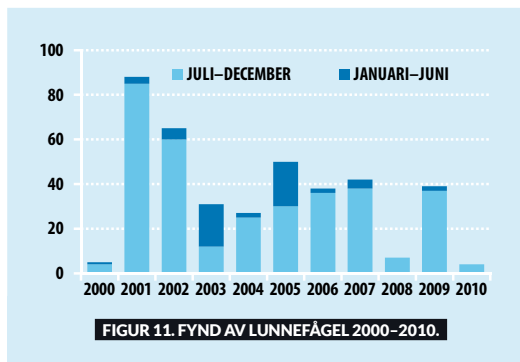
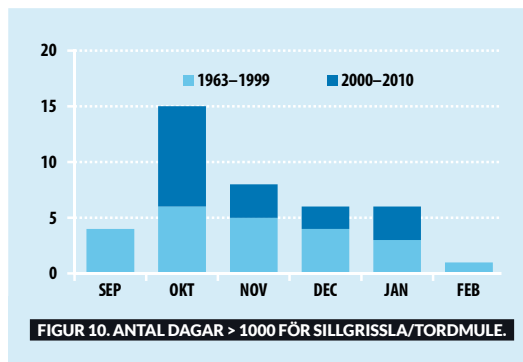
REFERENSER

Björkman, Per (2005–2007) Sträcket vid Hönö 2005–2007 (sammanlagt fyra artiklar). *Fåglar på Västkusten* 1/2006, 3/2006, 1/2007 och 3/2007.

Nilsson, Kristoffer (2002–2005) Sträcket vid Hönö 2000–2005 samt jämförelser med 1995–1999 (sammanlagt sex artiklar). *Fåglar på Västkusten* 4/2002, 1/2003, 2/2003, 2/2004, 3/2004 och 3/2005.

Rrk Göteborg, olika författare (1963–2010) Samtliga fågelrapporter gällande Göteborgs rapportområde 1963–2010. Publicerade i *Fåglar på Västkusten* eller som särtryck.

Unger, Uno (1965) Havsfåglar vid Väst-kusten. *Fåglar på Västkusten* 1963–64 (häfte, Ornitologiska klubben, Göteborg).

FÅGELRAPPORT

FÖR GÖTEBORGS RAPPORTOMRÅDE 2010

Vinterns stora dragplåster – dvärgsparven i Eklanda. Fågeln upptäcktes den 5 december och stannade en bra bit in på 2011. Troligen rörde det sig om en adult hane. Läs mer på sidan 67, och ännu mer i nästa års rapport.

Bild: PATRIK JONASSON

TEXT: PER BJÖRKMAN, PÅR LYDMARK, MIKAEL MOLIN, MARTIN OOMEN,
MAGNUS RAHM, STEFAN SVANBERG, JOHAN SVEDHOLM

RRK@GOF.NU

Den här rapporten sammanfattar årets fågelhändelser i Göteborgs rapportområde. Läs om hur väl våra häckfåglar lyckades, vilka arter som ökar och minskar, vilka rariteter som sågs, när de första värfåglarna anlände och när de sista höstflyttarna gav sig av.

FÖRFATTARE TILL ÅRETS ARTTEXTER

Arttexternas författare finns angivna med följande förkortningar efter varje arttext i rapporten:

[PB] = Per Björkman, [MM] = Mikael Molin, [MO] = Martin Oomen, [MR] = Magnus Rahm, [SS] = Stefan Svanberg, [JS] = Johan Svedholm. Undrar du något artspecifikt kan du kontakta författaren direkt. Adresser hittar du på första uppslaget.

FÖRKLARING TILL FENOLOGITABELLERNÄ

Fenologitablerna innehåller data om fåglarnas ankomst- och flyttdatum. Som exempel tolkar vi *Tabell 1* här till höger. Tabellen innehåller fyra arter. För mindre sångsvan redovisar vi två fenologiperioder, en för vårsträcket och för höststräcket. För övriga redovisas en period som antingen sträcker sig från vår till höst eller höst till vår beroende på art. I de smala ljusa kolumnerna visas mediandatumet för första/sista observationen i perioden under åren 2000–2010 (svart text, rad 2) och hur mycket årets första/sista observation skiljer sig från medianen

(färgad text, rad 1). Färgen signalerar avvikelser; grön = 0–5 dagar, gul = 6–19 dagar, röd > 20 dagar. De efterföljande kolumnerna anger årets första/sista fynd med fetstil på rad 1 följt av fenologirekordet på rad 2. Nya eller tangerade rekord markeras med röd text. Ett – anger att fynd saknas under perioden, en * att entydigt första-/sistadatum inte kunnat fastställas just i år.

FENOLOGI – TÄNK PÅ DET HÄR!

Mediandatumen gäller den *absolut första observationen* varje år under åren 2000–2010, så normalt tar det ytterligare någon vecka för en våranlände att bli mer allmänt förekommande etc. Försök granska alla tidiga/sena fynd extra noga. Tänk efter vilket datum det är och studera fågeln lika noga som om du hade stått inför en sällsynt raritet om datumet är på "fel sida" mediandatumet. Fynd utanför extremperioden måste dokumenteras noga och rapporteras till oss i Rrk på samma sätt som rariteter för att godkännas (se sista uppslaget för rapportinformation).

SVANAR OCH GÄSS

Hos svanarna överraskade stora höstflockar av båda arterna sångsvan. Prut- och spetsbergsgässen höll låg profil medan ovanligt många bläsgäss noterades. De vitkindade fortsatte sitt segertåg genom skärgården.

Knölsvan *Cygnus olor*

Höga antal: 572 ad Torslandaviken 27.7 (Birger Kaiser).

Under 00-talet var den genomsnittliga årliga maxsumman av knölsvanar i Torslandaviken 680 ex. Årets relativt låga summa kan möjligen vara ett tecken på att Torslandavikens födoresurser har försämrats igen, men antalet är långt från 2007 års bottenrekord på 205 ex. Det är dessutom osäkert om toppen inföll just den 27 juli eller om det möjligen kan ha funnits fler svanar dagar då ingen räknade.

[MR]

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

Vår: Sammanlagt 14 fynd av 39 ex under perioden 25.3–1.4.

Höst: Sammanlagt 8 fynd av 69 ex under perioden 26.10–11.11, varav 50 ex str SV Hällsvik, Torslanda 6.11 (Niklas Aronsson).

Den hårda vintern försenade starten på den mindre sångsvanens sträck, som blev kort men någorlunda intensivt. 39 ex är en normal vårsumma. Höstsumman är däremot mycket hög. Den domineras naturligtvis av 50-flocken över Torslanda – den största rapporterade flocken någonsin över Göteborg.

[MR]

Sångsvan *Cygnus cygnus*

Höga antal: **Vår:** 567 ex str Brudarebacken 28.3 (Christer Fält). 411 ex str NO Kråkudden, Hönö 1.4 (Roger Eskilsson m fl). **Höst:** 340 ex str SV Kråkudden, Hönö 5.11 (Erik Widuss m fl).

Flera riktigt fina dagssummor för sångsvanen. Oftast infaller vårens sträcktopp en eller ett par veckor tidigare, men den kalla vintern koncentrerade årets

Bild: JAN-ÅKE NORESSON

▲ **Årets enda tundrasädgås sågs runt Askimsviken i andra halvan av april, vilket är ovanligt sent om man jämför med tidigare år. Här vid Svindal den 18 april.**

sträck till månadsskiftet mars–april. Mest anmärkningsvärd är nog ändå höstsiffran som är den högsta i sitt slag under 2000-talet. Höststräcket är inte alls lika påtagligt som vårsträcket och de flesta höstar når de högsta dagssummorna inte ens över 100.

[MR]

Sädgås *Anser fabalis*

Vår: Sammanlagt ca 240 ex under perioden 19.3–13.5.

Höst: Sammanlagt 102 ex under perioden 11.9–26.11.

Ett gott år för sädgåsen, där vårsumman sticker ut som den högsta under 2000-talet, medan höstsumman är inom variationen. Normalt brukar vårsumman landa på ungefär hälften av årets antal, men variationerna är stora.

[MR]

Tundrasädgås *Anser fabalis rossicus*

Samtliga: 1 ex Svindal, Askim–Välen 16–19.4 (Mikael Forsman m fl).

Andra året i rad med fynd av en ensam tundrasädgås. Tidigare har rasen observerats mellan den 6 oktober och den 1 april så årets fynd utgör ett rejält

TABELL 1. FENOLOGI: SVANAR OCH GÄSS.

ART/PERIOD	FÖRSTA OBSERVATION		SISTA OBSERVATION	
Mindre sångsvan	+9	25.3 Flera lokaler	–5	1.4 Flera lokaler
<i>Vår</i>	16.3	8.3-09 Brudarebacken (Jan-Åke Noresson)	6.4	2.5-00 Torslandaviken (Björn Dellming)
Mindre sångsvan	–3	26.10 Kråkudden (Thomas Karlsson)	–6	11.11 Brudarebacken (Jan-Åke Noresson)
<i>Höst</i>	29.10	13.10-09 Rörö (Björn Dellming)	17.11	7.12-02 Fotö (Conny Palm)
Spetsbergsgås	+25	21.10 Lökholmen (Lars Davidsson)	+9	23.5 Gamlestaden (Roger Eskilsson)
<i>Höst–Vår</i>	26.9	17.9-07 Öxnäs, Säve (Marinko Karabatic)	14.5	26.5-07 Rörö (Per Björkman m fl)
Vitkindad gås	–	*	–46	27.9 Flera lokaler
<i>Vår–Höst</i>	21.3	5.3-07 Stora Amundö (Uno Unger)	12.11	6.12-08 Rådasjön (Rickard Johansson)
Prutgås	–14	20.3 Kråkudden (Lars Eric Rahm m fl)	–27	5.10 Lindholmen (Magnus Persson m fl)
<i>Vår–Höst</i>	3.4	22.2-08 Kråkudden (Roger Eskilsson m fl)	1.11	17.11-00 Kråkudden (Håkan Johannesson)

Bild: THOMAS BERNHARDSSON

▲
En av de fyra bläsgässen vid Fässberg den 9 januari.
Fåglarna stannade kvar tre veckor in på året.

fenologirekord. Men sett över hela Götaland faller observationen väl in i mönstret.

[MR]

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus*

Samtliga: 4 ex str NO Gamlestaden 23.5 (Roger Eskilsson). 1 1K str S Lökholmen, Gbg:s södra skärgård 21.10 (Lars Davidsson). 2 ex Öxnäs 6.11 (Daniel Gustafsson m fl).

Efter 2009 års rekorduppträdande fick vi i år nöja oss med ungefär lika många spetsbergsgäss som var normalt för tio år sedan. I vårt rapportområde har spetsbergsgåsen ofta en sträcktopp i samband med västvindar under andra halvan av september eller under oktober, men i år räckte inte vindarna till.

[MR]

Bläsgås *Anser albifrons*

Samtliga: 4 ad Fässberg, Mölndal 1–18.1 (Ola Wennberg m fl). 3 ex Grevedämnet, Mölndal 25.3 (Morgan Johansson). 1 2K Kråkudden, Hönö 12.4 (Magnus Rahm m fl). 1 2K Prästgårdskilen, Björlanda 21–22.4 (Peter Hamrén m fl). 4 ex Torslandaviken 18.5 (Kåre Ström m fl). 1 ex Välen 20.5 (Göran Gustavsson). 1 ad str S Smithska udden 27.9 (Martin Oomen m fl). 6 ex Öxnäs 6.11 (Daniel Gustafsson m fl).

Åtta fynd av 21 ex är den tredje högsta årssumman någonsin, rekordet är från 2006 då minst 62 ex noterades. Bläsgåsen tycks i vårt rapportområde något vanligare under våren än under hösten, vilket också återspeglas i årets fyndbild.

[MR]

Grågås *Anser anser*

Höga antal: 750 ex Nordreälvsstranden, Öxnäs 31.7 (Bo Nilsson).

En av de största flockarna som noterats i Göteborgs-området, om inte den allra största.

[MR]

[Svangås] *Anser cygnoides*

Samtliga: 1 ex str S Stora Oxhagen 23.6 (Tommy Järås).

Svangås har observerats sporadiskt under 2000-talet, oftast på Hisingen. Eventuellt har det hela tiden rört sig om samma individ som tros härstamma från en fågeldamm i Surte, och som fattat tycke för kanadagäss. Svangåsen häckar naturligt i Mongoliet och sydöstra Ryssland.

[MR]

[Stripgås] *Anser indicus*

Samtliga: 1 ex Torslandaviken 6.6 (Magnus Persson). 1 ex Haga kile, Askim 3.8 (Barbara Hedén).

Fynd nummer sex och sju, och de första sedan 2006 av denna rymling, som naturligt häckar i höglänta trakter i Centralasien.

[MR]

Prutgås *Branta bernicla*

Vinter: 1 ex Kråkudden, Hönö 4.2 (Jan-Åke Noresson).

Vår: Sammanlagt fem fynd av 12 ex under perioden 20.3–23.5.

Sommar: 1 ex str S Kråkudden, Hönö 12.6 (Mikael Molin m fl). 1 ex Kråkudden, Hönö 5.7 (Peter Hamrén m fl).

Höst: Sammanlagt fem fynd av 15 ex under perioden 17.9–5.10.

Udda fynd: 1 1K Lindholmen, Hisingen 5.10 (Magnus Persson m fl).

Ännu ett dåligt år för prutgåsen, både vår- och höstsummorna är låga. Oftast ses åtminstone någon större flock men i år bjöds bara ensamma individer och småflockar. Företeelsen med sommarfynd i skärgården fortsätter dock. Kanske rör det sig om yngre fåglar som ännu inte är könsmogna. Fågeln på Lindholmen åt alger från bryggorna och var sannolikt sjuk eller utmattad.

[MR]

Ljusbukig prutgås *Branta bernicla hrota*

Samtliga: 2 ex str S Vinga 13.11 (Anders Jihmanner m fl).

Det var med en hårmsån 2009 års ljusbukiga fiasko undveks. Då gjordes inte ett enda fynd men även årets resultat med bara ett fynd är dåligt. Rasens häckningsframgång på den europeiska sidan av Atlanten har försämrats det senaste decenniet, men på den svenska västkusten är vindförhållandena en viktigare faktor för antalet fynd. Precis som för spetsbergsgåsen är det västvindar som gäller.

[MR]

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Häckningar: Minst 181 par häckade kring södra skärgården, med största kolonin på Buskär (67 par) (Gösta Olofsson). **Fynd under häckningstid:** Observationer gjordes av ytterligare ca 20 par där häckning troligen förekom.

Höga antal: Ca 200 ex str Brunstorpsnäs, Säve 27.3 (Per Lundgren m fl). 279 ex str NO Lagmansholmen 9.5 (Christer Fält). 143 ex Galterö 7.7 (Lars Hellman). 159 ex Stora Amundö 2.8 (Lars Eric Rahm). 170 ex

str SV Galterö 27.9 (Lars Hellman).

Vinter: 5 ex Fässberg, Mölndal 1–18.1 kvar sedan 28.12 2009 (Bo Brinkhoff m fl).

Inte ens en hård vinter i norra Europa fick de vitkindade gässen att ge vika, istället accelererade ökningen. I år häckade knappt 50 % fler par än 2009. Högsta antalet vid Galterö är lägre än 2009, men Stora Amundö-flocken var rekordstor, och sträck-siffran vid Lagmansholmen är den största under 2000-talet. Nationellt passerade den vitkindade gäsen en topp i början av 2000-talet för att sedan uppleva en vikande trend, men utvecklingen domineras av den gotländska populationen som hyser ungefär tre fjärdedelar av alla häckande par i Sverige. [MR]

Vitkindad gås × snögås *Branta leucopsis* × *Anser caerulescens*

Samtliga: 1 ex Välen–Lunnagården, Mölndal 15.3–1.4 (Peder Kinberg m fl).

Samma gås som gästade vårt rapportområde 2007 och 2009, och i år tog den även tillfället i akt att uppvakta en måttligt förtjust kanadagås. Men nu lär inga gäss besväras mer – under sommaren hittades vår hybridvän död på Stora Kläholmen i Askimsfjorden, sju år efter att den ringmärktes i Oslo. [MR]

ÄNDER

Änderna bjöd på amerikansk krick-premiär, ringandspris och ett hejdundrande ejderrekord. På häckningsfronten blev det däremot inga större överraskningar. När ska årtorna börja häcka i rapportområdet?

Bild: ELVOR OHLIN

▲ **Snatteränder** ses normalt mest under våren, som här i Hökålla den 1 april. På senare år har även sommarfynd i Torslandaviken blivit regelbundna.

Bild: KERSTIN MARTINSSON

▲ **Ovanligt få bläsänder** övervintrade den här vintern. Ännu färre av dem fastnade på bild. De här är istället fotograferade den 6 maj i Torslandaviken.

[Mandarinand] *Aix galericulata*

Samtliga: 1 honfärgad Angeredes gård 13.6 (Anders Malmsten). 1 hona Färjenäs, Göteborgs hamn 1–3.7 (Pia Nyström). 1 ad hane Stora Mölnesjön, Angered 19.9 (Lars Erik Norbäck). 1 honfärgad Slottsskogen 11.10 (Bengt Adamsson m fl). 1 hona Klippan, Göteborgs hamn 14.11–6.12 (Jack Magnusson m fl). 1 hona Slottsskogen 19–23.11 (Johan Ennerfelt m fl).

Mandarinanden har konstaterats häcka vid fyra tillfällen i rapportområdet, dock ej i år. Observera att det mycket väl kan röra sig om samma honfärgade fågel som rapporterats från Göteborgs hamn och från Slottsskogen under hösten. [PB]

Bläsand *Anas penelope*

Vinter: Januari: 1 hane Rya nabbe, Göteborgs hamn 18.1 (Mikael Forsman). 1 hona Kärrsviken, Rörö 22.1 (Per Björkman). 1 2K hane Kärrsviken, Rörö 23.1 (Ola Bäckman). December: 1 hona Killingsholmen, Askim 4–12.12 (Uno Unger m fl). 1 hane Slottsskogen 12.12 (Bengt Adamsson).

Några vinterfynd av bläsand har gjorts under varje år på 2000-talet. Årets fem exemplar är dock det näst lägsta antal som noterats, och har säkert sin förklaring i den stränga vintern. Att inga fynd gjordes under februari styrker denna hypotes. [PB]

Snatterand *Anas strepera*

Häckningar: Fynd under häckningstid: 5 ex (2 ad + 3 1K) Torslandaviken 7.7 (Peter Strandvik m fl). 13 ex Torslandaviken 16.7 (Stig Fredriksson).

Under senare år har det regelbundet setts snatteränder i Karholmsdammen vid Torslandaviken under sommaren. Det högsta antalet är 26 ex vilket noterades 2007. I år dök det upp en familjegrupp med tre flygga ungar, men troligen har inte häckningen skett på lokalen. [PB]

Bild: UNO UNGER

▲ **Första fyndet av amerikansk kricka i rapportområdet vid Ragnhildsholmen den 10 april. Fågeln stannade i tre dagar, men låg mestadels utanför rapportområdet.**

Kricka *Anas crecca*

Vinter: Januari–februari: 1 hane Slotsskogen 3.1–19.2 (Kristoffer Nilsson m fl). 1 ex Grevedämmet, Mölndal 3–6.1 (Eric Johansson m fl). 1 hona Massetjärn/Mölndalsån, Mölnlycke 3.1 (Johannes Löfqvist m fl). 1 ex Stensjön, Mölndal 6.1 (Uno Unger m fl). Som mest 7 ex Sjöbacken 10.1–2.2 (Uno Unger m fl). 1 hane Kråkudden, Hönö 15.1 (Magnus Unger m fl). Som mest 8 ex Rya nabbe/Ryaverket, Göteborgs hamn 18.1–27.12 (Uno Unger m fl). Som mest 2 ex Fäsbjergsmotet/Prästabäcken, Mölndal 23.1 (Birger Kaiser m fl).
December: 1 ex Välen 1.12 (Jonas Abrahamsson). Som mest 8 ex Sjöbacken 2.12 (Uno Unger). 1 hona Sävåån, Gamlestad 4.12 (Roger Eskilsson). 4 ex Torslandaviken 4–6.12 (Stig Fredriksson m fl). 1 ex Prästabäcken, Mölndal 28.12 (Lars Eric Rahm). 3 ex Rya nabbe, Göteborgs hamn 30.12 (Johan Svedholm).

Höga antal: 119 ex str Kråkudden, Hönö 17.4 (Mikael Molin m fl).
Sammanlagt 40 krickor noterades under vintermånaderna, vilket bevisar att arten fortsätter att försöka övervintra i området trots den stränga vintern.

Det höga antalet vid Kråkudden är den tredje högsta dagssumman vid lokalen, där rekordet är 177 ex den 8 april 2009. Det högsta antalet krickor som noterats i rapportområdet under 2000-talet är 209 ex vid Mudderdammen i Torslandaviken den 19 september 2006.

[PB]

Amerikansk kricka *Anas carolinensis*

Samtliga: 1 hane Ragnhildsholmen, Hisingen 10–12.4 (Dan Larsson m fl).

Detta var första fyndet av arten i området. Fågeln upptäcktes på Munkholmen på Kungälvssidan av Nordre älv tillsammans med krickor, men den kunde vid några tillfällen under tiden den gästade området även ses på Göteborgs-sidan av älven. Sedan tidigare finns två fynd från Bohuslän och de gjordes i april 1976 och i juni 1996. Från Halland finns hela 18–20 fynd. Av de 18 halländska fynd som säkert gäller olika individer har hela sex setts de tio första dagarna i april och åtta fåglar under en period från 11 april till 1 maj. Årets fynd från vårt område faller därmed väl in i tidigare fyndmönster från Västkusten.

[MM]

Stjärtand *Anas acuta*

Sommar: 1 honfärgad Torslandaviken 15.6 och 29.7 (Johan Svedholm m fl).

Vinter: 1 hona Nordres tänge, Hönö 4 och 26.1 (Magnus Rahm). 1 hona Stensjön, Mölndal 6–10.1 (Hans-Erik Hermansson m fl). 1 honfärgad Nordres tänge, Hönö 6.12 (Martin Oomen).

Observationer av arten under sommaren är ganska ovanliga i området. Under 2000-talet har arten setts under sommaren endast fyra av åren. Vinterfynd är något vanligare och något enstaka vinterfynd har gjorts alla år utom 2002, 2003 och 2007. Att tre

TABELL 2. FENOLOGI: ÄNDER.

ART/PERIOD	FÖRSTA OBSERVATION	SISTA OBSERVATION
Gravand Vår–Höst	+32 28.2 Flera lokaler 27.1 8.1-02 Askimsviken (Märta Haagen)	-35 21.9 Torslandaviken (Magnus Persson) 26.10 7.12-07 Kråkudden (Per Björkman)
Snatтерand Vår–Höst	-2 26.3 Flera lokaler 28.3 8.3-09 Torslandaviken (Uno Unger)	+28 17.10 Torslandaviken (Ola Wennberg) 19.9 29.11-09 Torslandaviken (Jan Mogol m fl)
Stjärtand Vår–Höst	+3 25.3 Kråkudden (Magnus Rahm) 22.3 8.3-09 Torslandaviken (Uno Unger)	-1 12.11 Galterö (Lars Hellman) 13.11 4.12-08 Slotsskogen (Bengt Adamsson)
Ärta Vår–Höst	±0 6.4 Hökålla (Johan Svedholm) 6.4 17.3-04 Torslandaviken (Peter Strandvik m fl)	– 21.8 5.9-04 Hökålla (Magnus Unger)
Skedand Vår–Höst	±0 2.4 Torslandaviken (Kåre Ström) 2.4 13.3-02 Hökålla (Peter Strandvik)	-7 17.10 Hökålla (Mats Raneström) 24.10 24.11-08 Slotsskogen (Magnus Eriksson)
Alfågel Höst–Vår	-13 16.9 Kråkudden (Tina Widén m fl) 29.9 Nytt fenologirekord (-2)	+1 29.5 Kråkudden (Ola Bäckman) 28.5 24.6-08 Kråkudden (Martin Oomen)
Salskrake Höst–Vår	±0 17.10 Torslandaviken (Ola Wennberg) 17.10 7.10-02 Flera lokaler	±0 25.4 Torslandaviken (Stefan Svanberg) 25.4 10.5-02 Torslandaviken (Uno Unger)

fåglar gästade oss i år är därför lite speciellt och vi får gå tillbaka till år 2000, då hela fem fåglar sågs under vintern för att hitta fler.

[MM]

Ärta *Anas querquedula*

Samtliga: 1 par Hökälla 6.4–13.6 (Johan Svedholm m fl), 1 hane Torslandaviken 30.4 (Magnus Persson m fl), 1 hane Torslandaviken 18.5 (Bengt Adamsson m fl).

Som under de flesta år under 2000-talet observerades åtminstone ett stationärt par på en lämplig lokal under häckningstid utan att någon häckning kunde konstateras. Årets hane vid Hökälla hördes även spela. Endast två enstaka hanar är dock färre än normalt. Mellan år 2005 och 2009 har 10–20 ex rapporterats per år och dessutom har normalt cirka tre par observerats under häckningstid.

[MM]

Skedand *Anas clypeata*

Häckningar: Fynd under häckningstid: 1 par Öxnäs, Säve 17.5 (Bo Brinkhoff m fl), 1 par Välen 28.5 (Stig Fredriksson), 1 ex Torslandaviken 19.7 (Johan Svedholm).

Trots enstaka fynd under häckningstid noterades inga högre indicier för att häckning ska ha ägt rum. Troligen rör fynden mest kringströvande par, eftersom de bara sågs tillfälligt på lokalerna. Senaste konstaterade häckningen från området ägde rum i Torslandaviken 1985.

[MM]

Brunand *Aythya ferina*

Häckningar: Fynd under häckningstid: 1 par (parning) Torslandaviken 2.4 (Bo Brinkhoff).

Höga antal: 52 ex Torslandaviken 6.11 (Uno Unger).

Under juni–juli fanns brunänder i Torslandaviken med som mest 14 ex den 25 juli. Även från Hårssjön och Hökälla finns rapporter om enstaka brunänder under maj och juni. Brunanden har aldrig häckat i rapportområdet, så årets observation i Torslandaviken där parning sågs är intressant. Troligen krävs dock en mer skyddad lokal än den relativt öppna Karholmsdammen för att de ska genomföra en häckning. Högsta antal i fjol var 86 ex och även då gjordes topnoteringen i början av november i Torslandaviken.

[PB]

Ringand *Aythya collaris*

Samtliga: 1 2K hane Sävåns mynning 1–31.1 (Ulf Lindell m fl).

Andra fyndet av ringand i rapportområdet. Även det första gjordes vid Sävåns mynning. Då var det en hona som uppehöll sig vid lokalen från den 17 februari till den 7 mars 2001. Se vidare separat notis på sidan 4.

[PB]

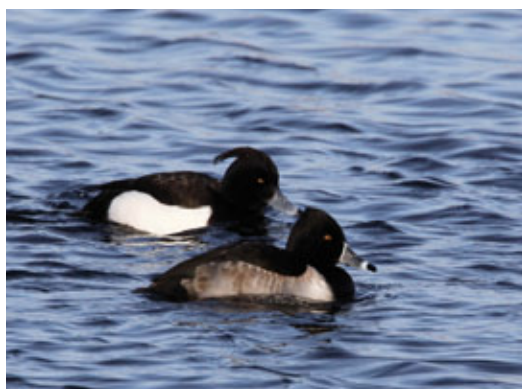

Bild: PETER HVASS

▲ **Rapportområdets och Sävåns mynnings andra fynd av ringand med en vigghane i släptåg. Se även sidan 4.**

Vigg *Aythya fuligula*

Höga antal: 250 ex Sävåns mynning 4.1 (Martin Oomen), 270 ex Hake fjord 3.2 (Uno Unger), 350 ex Hake fjord 12.2 (Magnus Persson).

Sommar: Under juni–juli fanns som mest 42 ex i Torslandaviken.

Inga rapporter om häckning föreligger i år. Senast viggarna häckade var 2008 då en kull sågs i Svarte mosse i Biskopsgården. När isen lägger sig i Karholmsdammen brukar viggflockarna flytta över till Hake fjord och Sävåns mynning, vilket också skedd under årets vinter. Notera att inga höga antal finns rapporterade under hösten. Även här spelar säkert den tidiga isläggningen i Torslandaviken in.

[PB]

Bergand *Aythya marila*

Sommar: 1 2K+ hane str S Kråkudden, Hönö 6.7 (Magnus Rahm), 3 hanar str S Kråkudden, Hönö 20.7 (Ola Bäckman m fl).

Höga antal: 18 ex Vrångö 26.1 (Uno Unger).

Även i år gjordes sommarfynd av bergänder i skärgården, vilket gjorts i princip vartannat år under 2000-talet. Årets högsta antal var en uppräckning från de tre senaste årens antal om 10–11 ex.

[PB]

Ejder *Somateria mollissima*

Höga antal: 15–20 000 ex rastande Hönö 7.2 (Uno Unger m fl).

Siffran inbegriper fåglar som räknats från Kråkudden, längs sträckan Nordres tånge i norr och söderut till Stora och Lilla Svartskär, samt mera utspritt från Benskar ner till Vinga. Isläggningen av Skagerrak gjorde att stora mängder ejdrar samlades där öppet vatten fanns. Antalet ejdrar under årets toppdag är det i särklass högsta som noterats i rapportområdet. Även under december började isläget likna förra

Bild: MAGNUS RAHM

▲ **Isläggningen av Skagerrak gjorde att det ansamlades ejder i aldrig tidigare skådad mängd utanför Hönö. Det här prickiga havet fotograferades den 7 februari.**

vintern. Då blev högsta antal räknade fåglar ca 6 000 ex vid Kråkudden den 31 december.

[PB]

Alfågel *Clangula hyemalis*

Höga antal: 51 ex str Kråkudden, Hönö 17.4 (Mikael Molin m fl).

Årets högsta antal sträckande alfåglar är det tredje högsta för rapportområdet under 2000-talet. Tydligt får vi del av en sträcktopp runt mitten av april, eftersom även de två högre antalen, 66 ex den 12 april 2003 och 54 ex den 21 april 2006, är från denna tid. När det gäller rastande fåglar är det högsta noterade antalet 150 ex från Hönö den 3 februari 1993.

[PB]

Salskrake *Mergus albellus*

Höga antal: Vinter/vår: 28 ex Hyppeln 15.2 (Magnus Rahm m fl).

Höst: 20 ex Torslandaviken 17.11 (Peder Kinberg).

Att årets antal salskrakar är så blygsamt får tillskrivas den stränga vintern och den tidiga isläggningen under hösten. Som jämförelse var högsta antalet förra året 76 ex vid Torslandaviken i mars.

[PB]

Storskrake *Mergus merganser*

Höga antal: 216 ex Göteborgs hamn 10.1 (Kristoffer Nilsson). 240 ex Kippholmen, Björlanda 27.11 (Mats Raneström).

Under januari uppehöll sig ett stort antal storskrakar i området mellan Operan och Sävåns mynning inne i Göteborgs hamn. Liksom i fjol rapporterades en stor flock i Nordre älv under hösten.

[PB]

HÖNSFÅGLAR

Till avdelningen oväntade hönsfågelfynd hör en förvirrad rackelhane i Partille centrum, men mest förvirrad var nog ändå ripan på besök vid Kråkudden. Tyvärr går det inget vidare för orrarna eller raphönorna, som båda tycks minska.

Obestämd ripa *Lagopus sp.*

Samtliga: 1 ex Kråkudden, Hönö 1.5 (Per Thylén m fl).

Ett av de allra mest anmärkningsvärda fynden i rapportområdet 2010 utgörs förstås av den ripa som sågs på Hönö den första maj. Fågeln stöttes av en observatör på väg hem från Kråkudden och sågs sedan av flera observatörer inifrån vindskyddet då den flög ut över havet och landade på Norra Bolleskär. Fågelns arttillhörighet var omtvistad och gick tyvärr aldrig att fastställa säkert. Det är dock ställt utom tvivel att det rörde sig om en ripa. Emellertid är detta inte det första ripfyndet i rapportområdet, men det var ett tag sedan sist, nämligen den 30 maj 1874 då en dalripa infångades på Hisingen då den gick omkring på en gård och åt tillsammans med tamduvor! Detta exemplar finns nu att beskåda på Göteborgs Naturhistoriska Museum.

[JS]

Orre *Lyrurus tetrix*

Samtliga: 1–3 hanar sp Rambo mosse, Mölndal 23.1–4.5 (Rune Edquist m fl). 1 hona Barefjäll, Vättlefjäll 21.4 (Ove Andersson). 1 hona Hindtjärn, Partille 3.7 (Björn Dellming). 1 1K hane Fridhemsviken, Rådasjöns naturreservat 2.10 (Johannes Löfqvist). 1 hona Årekärr, Askim 24.10 (Ulf Sjögren).

Endast sju individer på fem lokaler är det sämsta resultatet sedan 2001, då bara en handfull orrar

Bild: ELVOR OHLIN

▲ **Isläggningen gjorde å andra sidan att det sågs färre salskrakar än vanligt. Här ses en mindre flock tillsammans med ett knippar vid Torslandaviken den 20 mars.**

rapporterades. Man bör dock ha i åtanke att fågel-skådaraktiviteten var betydligt lägre i rapportområdet då, i synnerhet i skogsmiljöer, så man kan befara att en reell beståndsminskning håller på att äga rum. Det är värt att notera att inga rapporter alls föreligger från de tidigare pålitliga lokalerna Orremossen i Vättlefjäll och området runt Landvetter flygplats trots att de sannolikt besökts av ornitologer i normal omfattning. Det verkar nu som om Rambo mosse är den enda kända frekventa spelplatsen för orre i vårt rapportområde. En liten positiv tonart i årets i övrigt mollstämda rapportunderlag är att arten för första gången sedan 2005 rapporterats från Sandsjöbackas norra delar i Askim. [JS]

Rackelhane *Tetrao tetrix* × *urogallus*

Samtliga: 1 hane Partille centrum 4.11 (Tommy Järås).

Fågeln hade enligt uppgift uppehållit sig i villaträdgårdar i cirka tre veckor innan den infångades och fördes till Fågelcentralen. Den släpptes sedan i Svartedalen, Kungälv, men tycktes inte trivas på den sidan av älven. I januari 2011 återfanns den nämligen i ett villaområde i Nol. Denna hybrid mellan orre och tjäder är mycket sällsynt i rapportområdet, men det är svårt att gräva fram en mer exakt fyndstatistik. [JS]

Tjäder *Tetrao urogallus*

Samtliga: 15 ex på nio lokaler med områdesfördelning enligt följande: Partille 5 ex på fyra lokaler, Härryda 7 ex på tre lokaler och Bergum 2 ex på en lokal.

Udda fynd: 1 hane Kortedala under sommaren (Per-Ola Rösiö).

Tjäderens fyndstatistik brukar vanligen korrelera väl med orrens, men inte detta år. Trots att orren verkar uppvisa en nedgång verkar tjäderstammen istället vara ganska stabil. Under 2002–2009 har antalet fynd varierat mellan 12 och 18 individer årligen. Innan 2002 var fynden betydligt färre, men det förklaras troligen av att 2002 var något av en brytpunkt för göteborgarnas fågel-skådningsmönster eftersom den mytomspunna tävlingen Göteborgsjakten ägde rum då. Detta innebar att lokala fågel-skådare i större omfattning än någonsin tidigare var ute i sina hemtrakter, ett mönster som i stor utsträckning hållit i sig sedan dess. [JS]

Rapphöna *Perdix perdix*

Samtliga: 1 ex Haga kile, Askim 16.5 (Hans Wahlberg). 1 ex Brottkärrsmotet, Askim 21.5 (Magnus Unger). 2 ex Uggledal, Askim 31.5 (Mikael Forsman). 3 ex Galterö 4–5.9 (Daniel Gustafsson m fl).

Rapphönan fortsätter uppenbarligen att ha det svårt i rapportområdet. Det är dock glädjande att det 2010 återigen föreligger rapporter från Galterö,

som under de senare åren varit områdets enda säkra rapphönelokal, men där fynd helt uteblev under 2009. Dessutom finns två fynd från ett i sammanhanget helt nytt område i södra Askim. Som vanligt måste man ställa frågan om detta rör sig om fåglar som är utsatta för jaktändamål. [JS]

Vaktel *Coturnix coturnix*

Samtliga: 1 ex sp Smedstorps ängar, Björketorp 9–28.6 (Elon Wismén m fl).

Vakteln har under de senare åren uppvisat ett utpräglat vartannatårsuppträdande i rapportområdet, och eftersom 2009 bjöd på hela åtta vaktlar kunde man följaktligen förvänta sig att 2010 skulle bli ett sämre vaktelår. Mycket riktigt blev det endast ett enda vaktelfynd under året, och därtill i ett område långt ifrån de klassiska vaktelmarkerna på Hisingen. Arten har nu varit årligt förekommande sedan 2002 med mellan ett och femton exemplar. [JS]

LOMMAR OCH DOPPINGAR

Bland lommarna och doppingarna var det sparsmakat med överraskningar, men en rejäl ansamling av skäggdoppingar stack ut. I övrigt fortsätter storlommarna sin positiva trend och medan de svartnåbbade islommarna ofta lyser upp blåsiga höstdagar lyser de vitnåbbade snarare med sin frånvaro.

Smålom *Gavia stellata*

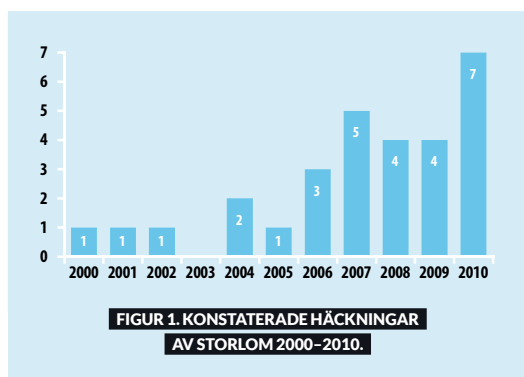
Häckningar: **Fynd under häckningstid:** 4 ad, troligen 2 par, sågs på en möjlig häckningslokal i Härryda kommun. Utöver dessa gjordes flera fynd av förbiflygande smålommor under sommaren i Mölndal och Härryda och dessutom en observation av 2 1K Finnsjön, Råda 14.8 (Donald Blomqvist).

Höga antal: 488 ex str S Kråkudden, Hönö 9.5 (Per Björkman m fl).

De senaste decennierna har smålomshäckningar konstaterats bara en handfull gånger i området, men populationen är troligen stabil på minst två par. Möjligen kan ungfågeln i Finnsjön i augusti vara resultatet av en häckning i närheten. Sträcksisfran är den högsta sedan den 12 maj 2002 då 620 ex passerade Hönö. [MR]

Storlom *Gavia arctica*

Häckningar: 1 par Högsjön, Vättlefjäll (Uno Unger m fl). 1 par Sisjön, Askim (Evamaria Ferm m fl). 1 par Stora Stamsjön, Härryda (Bo Nilsson). 1 par Hornasjön, Härryda (Mats Eriksson m fl). 1 par Yxsjön, Råda (Mats Eriksson). 1 par Finnsjön, Råda (Mats Eriksson m fl). 1 par Kärrsjön, Härryda (Mats Eriksson). **Fynd under häckningstid:** Utöver de säkra häckningarna gjordes fynd i totalt 23 tänkbara häcknings-sjöar, kommunvis fördelade på Göteborg (12), Härryda (9), Partille (1) och Mölndal (1).

Det går bra för områdets storlomar. Sju konstaterade häckningar är troligen det högsta antalet någonsin i Göteborgsområdet (se *Figur 1* för statistik under 2000-talet), och dessutom gjordes ovanligt många fynd under häckningstid. Möjligen är arten mer noggrant inventerad än tidigare men troligen har antalet häckande par ökat de senaste åren. [MR]

Svartnäbbad islom *Gavia immer*

Samtliga: Kråkudden, Hönö: 1 3K+ str S 10.5 (Mikael Molin m fl). 1 ad str S 22.10 (Martin Oomen m fl). 2 ad str S 3.11 (Göran Gustavsson m fl). 2 ex str 4.11 (Bo Brinkhoff m fl). 1 ad str N 7.11 (Elis Ölfvingsson). 1 ad str S 13.11 (Ola Bäckman m fl).

Åtta exemplar, med reservation för dubbelräkningar, är en bra årssumma. Sedan den svartnäbbade islommen börjat uppträda mer frekvent under 2000-talet har arten haft en tydlig sträcktopp i samband med västvindar mellan slutet av oktober och mitten av november. Årets uppträdande under hösten är därmed typiskt. Under våren är arten klart mer sällsynt och inga tydliga mönster kan ses i fyndbilden. [MR]

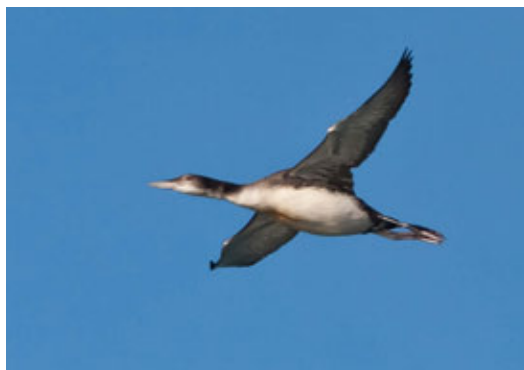

Bild: BJÖRN DELLMING

▲ **Svartnäbbad islom vid Kråkudden den 4 november, ett av årets åtta fynd av arten (samtliga på samma lokal).**

Obestämd islom *Gavia immer/adamsii*

Samtliga: 1 ex str N Kråkudden, Hönö 26.5 (Roger Eskilsson).

Troligen rörde det sig om en vitnäbbad islom – närmre än så kom vi alltså inte den arten 2010. Tack vare ökade kunskaper och kanske bättre optik har andelen islommar som lämnats obestämda minskat kraftigt de senaste två decennierna. På årets fågel kunde inte näbben ses, men storlom kunde uteslutas och då bör man rapportera som obestämd islom. Om storlom inte säkert kan uteslutas bör man istället rapportera som antingen svartnäbbad eller vitnäbbad islom med frågetecken. Det förekommer förvånansvärt stora storlommar så det är normalt nödvändigt att se dräktkaraktärer för att utesluta dessa. [MR]

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

Häckningar: 1 par Finns mossen, Änggårdssjö (Martin Jerksjö m fl). 1 par Svarte mosse, Biskopsgården (Thomas Karlsson m fl). 1 par Lilla Dammen, Slottsskogen (Jan-Åke Norell m fl). 2 par Slottsbergs mosse, Ruddalen (Maj-Lis Borg). 1 par Balltorps våtmark, Mölndal (Magnus Rahm m fl). 1 par Hills golfbana, Mölndal (Jörgen Grahn). 1 par Hörsickan, Mölndal (Totte Weber Eliasson). **Fynd under häckningstid:** Observationer av fåglar i lämplig häckningsbiotop gjordes på ytterligare åtta lokaler under våren.

Höga antal: 14 ex Önnareds hamn 3.1 (Jan Mogol). Ca 15 ex Saltholmen 13.1 (Hans-erik Hermansson). 11 ex Välen 4.10 (Uno Unger).

Åtta konstaterade häckningar innebär en liten nedgång i förhållande till de senaste tre åren. Detta kan förklaras med att det har blivit färre par på några lokaler, framför allt i Balltorps våtmark och i mossarna i Änggårdssjö. Möjligen har dessa lokaler blivit alltför igenvuxna för smådoppingen, och detta i kombination med en hård vinter har nog gjort smådoppingens tillvaro tuff. Även de högsta antalen är ovanligt låga. Tidigare har minst ett trettiotal individer ansamlats höstetid, antingen i Torslandaviken eller i Välen, men i år uteblev alltså detta. [MR]

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Häckningar: 1 par Stora Mölnesjön, Rannebergen (Lars Erik Norbäck). 1 par Torslandaviken (Peter Strandvik m fl). 1 par Rådasjön (Elon Wismén m fl). 1 par Härlanda tjärn (Martin Oomen m fl).

Höga antal: 234 ex Kråkskären, Rivö fjord 5.3 (Uno Unger).

I vanlig ordning få rapporter om häckningar – men det finns säkerligen flera sjöar som inte inventerats. 234 ex är det högsta kända antalet i Göteborgs rapportområde någonsin. Doppingarna började dyka upp i större antal i början av februari, möjligen från Vänern som istäcktes fullständigt i samma veja. De fortsatte sedan att successivt bli fler och fler och den 5 mars kunde de räknas när de samlades för övernattnin. [MR]

TABELL 3. FENOLOGI: HAVSFÅGLAR.

ART/PERIOD	FÖRSTA OBSERVATION	SISTA OBSERVATION
Grålira Höst	+11 19.8 Kråkudden (Bo Runesson) 30.8 28.7-07 Kråkudden (Adam Engström Svanberg)	+11 14.11 Vinga (Anna Jihmanner m fl) 3.11 29.11-07 Kråkudden (Jon Håkansson)
Mindre lira Vår–Höst	–54 17.4 Kråkudden (Mikael Molin m fl) 10.6 <i>Nytt fenologirekord (–26)</i>	+31 3.11 Kråkudden (Uno Unger m fl) 3.10 <i>Nytt fenologirekord (+8)</i>
Klykstjärtad stormsvala Höst	– – 25.9 9.9-00 Kråkudden (Magnus Unger)	+10 13.11 Flera lokaler 3.11 15.11-08 Vinga (Per Björkman m fl)

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*

Vinter: Januari–februari: 1 ex Askims fjord 4–6.1 (Anders Kronhamr m fl). 1 ex Kråkudden, Hönö 10.1 (Bengt Karlsson). 1 ex str S Kråkudden, Hönö 27.1 (Tina Widén m fl). 1 ex Klåva, Hönö 27.1 (Roger Eskilsson). 1 ex Kråkudden, Hönö 4.2 (Jan-Åke Noresson). 2 ex str N Rörö 6.2 (Per Björkman m fl). 5 ex Knippleholmarna, Rivö fjord 9.2 (Kåre Ström). 1 ex Hake fjord 13.2 (Johan Svedholm m fl). **December:** 1 ex Hjuvik 6.12 (Mats Raneström). 1 ex Stora Kärrsvik, Öckerö 22.12 (Bo Brinkhoff). 1 ex Fotö sund, Hönö 30.12 (Roger Eskilsson).

Sommar: 2 ad Kråkudden, Hönö 6.6 (Mikael Molin). 1 ex str S Kråkudden, Hönö 13.7 (Peter Hamrén). 1 ad Södholmarna, Brännö 2.8 (Lars Hellman).

De senaste åren har gråhakedoppingen blivit alltmer sällsynt vintertid i Göteborgsområdet. Men den trenden verkar bruten i och med årets elva vinterfynd, även om några av observationerna förmodligen rör samma fåglar. Kanske har vi isläggnings längs Västkusten att tacka för ökningen, eftersom stora ytor bevarades öppna i Göteborgs skärgård och hamninlopp. Sommarfynd i normal omfattning, samtliga i skärgården, vilket är typiskt. [MR]

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

Samtliga: 1 ex Fotö 9.3 (Owe Hougström m fl). 1 ex Vrångö 14.3 (Ulf Lindell m fl). 1 ex Torslandaviken 5–7.4 (Stefan Svanberg m fl). 2 ex Torslandaviken 24.4 (Daniel Gustafsson m fl). 1 ex Kråkudden, Hönö 28.4 (Magnus Rahm). 1 ad Torslandaviken 3.8 (Bo Brinkhoff).

Bild: MARTIN ALEXANDERSSON

▲ Årets fynd av gulnäbbad lira sågs passera både Kråkudden (bilden) och Vinga den 30 juli.

Sex fynd av sju individer är en rejäl uppryckning efter 2009 års enda fynd, och en normal summa för 2000-talet. Som vanligt gjordes flest fynd i Torslandaviken. [MR]

HAVSFÅGLAR

Ett saftigt svenskt fenologiskt rekord för balearisk lira toppar 2010 års havsfågelobsar. Även för övriga liron var utdelningen relativt god, medan antalet fynd av klykstjärtade stormsvalar inskränkte sig till ett enda.

Stormfågel *Fulmarus glacialis*

Höga antal: 307 ex str S Kråkudden, Hönö 3.11 (Mikael Molin m fl). 180 ex Bolleskären, Hönö 6.12 (Martin Oomen).

Högsta dagssummor av normal storleksordning. De 180 individerna den 6 december utgjordes av en flock som födosökte väster om Bolleskären, ett fenomen som inte är helt ovanligt vintertid. [MR]

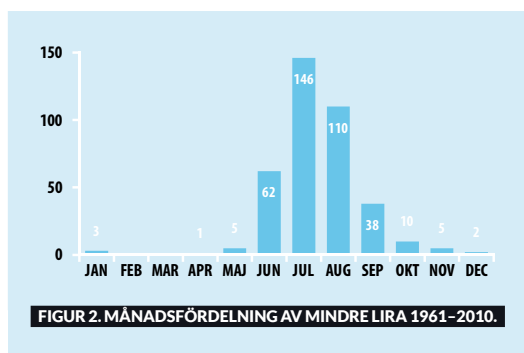
Gulnäbbad lira *Calonectris diomedea*

Samtliga: 1 ex str S Kråkudden, Hönö–Vinga 30.7 (Björn Lindkvist m fl).

Fjärde året i rad med fynd av gulnäbbad lira. Fyndet är Göteborgsområdets tjugonde sedan det första gjordes 1971, vilket då även var Sveriges första fynd (se FiG-2009 för komplett fyndhistorik). Eftersom arten hos oss är en utpräglad sommarlira är slutet av juli en förväntad tid för dess uppträdande. [MR]

Grålira *Puffinus griseus*

Samtliga: Kråkudden, Hönö: 1 ex str S 19.8 (Bo Runesson). 2 ex str S 25.8 (Roger Eskilsson m fl). 2 ex str S 14.9 (Peter Hamrén). 5 ex str S 15.9 (Jon Håkansson m fl). 1 ex str 16.9 (Björn Lindkvist m fl). 1 ex str S 17.9 (Mats Westberg m fl). 1 ex str 18.9 (Ola Bäckman m fl). 3 ex str 19.9 (Per Björkman m fl). 2 ex str S 18.10 (Jon Håkansson m fl). 2 ex str S 22.10 (Jon Håkansson). 3 ex str S 3.11 (Mikael Molin m fl). 2 ex str 4.11 (Magnus Rahm m fl). 1 ex str 13.11 (Mattias Pozsgai m fl). **Övriga lokaler:** 1 ex str S Vinga 14.11 (Anna Jihmanner m fl).

27 ex fördelade på 14 obsdagar mellan mitten av augusti och mitten av november gör 2010 till ett typiskt grålireår. Under 00-talet noterades i genomsnitt 24 ex per år. [MR]

Mindre lira *Puffinus puffinus*

Samtliga: Kråkudden, Hönö: 1 ex str N 17.4 (Mikael Molin m fl). 10 ex str S 12.6 (Mikael Molin m fl). 3 ex str 30.6 (Bo Brinkhoff m fl). 13 ex str 30.7 (Martin Alexandersson m fl). 1 ex str S 24.8 (Tina Widén m fl). 9 ex str S 25.8 (Tomas Kjelsson m fl). 1 ex str S 15.9 (Jon Håkansson m fl). 1 ex str S 18.9 (Peter Hvass m fl). 1 ex str NO 25.9 (Arne Ekström). 1 ex str 3.11 (Uno Unger m fl). **Övriga lokaler:** 6 ex str S Vinga 30.7 (Musse Björklund m fl). 1 ex str S Rörö 18.9 (Olof Persson m fl).

Med 41 individer blir 2010 tredje bästa året någonsin för arten i Göteborgsområdet, bara 1998 med 79 individer och 2009 med 58 var bättre. I år blev observationerna ovanligt utspridda över året, och april- och novemberfynden är exceptionella. Aprilfyndet är Sveriges första sedan 2003 och rapportområdets första genom tiderna, medan novemberfyndet är rapportområdets femte. Se Figur 2 för komplett månadsfördelning sedan 1961. [MR]

Balearisk lira *Puffinus mauretanicus*

Samtliga: 1 ex str S Kråkudden, Hönö och Vinga 13.11 (Mattias Pozsgai, Anders Jihmanner m fl).

Göteborgsområdets tionde fynd, samtliga gjorda sedan 2001, och dessutom svenskt fenologirekord med över en månad! Efter att de baleariska lirorna avslutat häckningen i Medelhavet tar de sig genom Gibraltar sund ut i Atlanten för att rugga. De flesta tillbringar hösten i Biscayabukten men på senare år har arten minskat i antal där, och ökat i motsvarande grad längre norrut längs Atlantkusten. Kanske har denna forskjutning bidragit till att arten under 2000-talet plötsligt börjat dyka upp även i Göteborgsområdet? Efter att ruggningen avslutats i slutet av hösten flyttar de baleariska lirorna tillbaka in i Medelhavet, så den här individen får nog anses ett par hundra mil försenad. [MR]

Klykstjärtad stormsvala *Oceanodroma leucorhoa*

Samtliga: 1 ex str S Lindholmen–Kråkudden, Hönö–Vinga 13.11 (Pelle Gustavsson m fl).

Ett uselt år. Sedan 1995 har 1 ex noterats bara ett tidigare år, nämligen 2002. I genomsnitt noterades cirka 8 ex per år under 00-talet. Avsaknad av rejäla höststormar ligger naturligtvis till grund för årets dåliga resultat. [MR]

Havssula *Morus bassanus*

Höga antal: Kråkudden, Hönö: 160 ex str S 31.7 (Ola Bäckman m fl). 210 ex str S 16.9 (Tina Widén m fl). 126 ex str S 17.9 (Mikael Molin m fl).

Relativt låga dagssiffror i år. Den högsta dagssumman brukar ligga mellan 200 och 1 000 ex, så gott som helt beroende på väderförhållandena under hösten. Under 00-talet inföll åtta av tio toppdagar i oktober men i år blåste det inte tillräckligt då. [MR]

SKARVAR OCH HÄGRAR

Den stränga isintern satte stopp för toppskarvarnas fortsatta utbredning. Trots det gjordes områdets första inomskärsfynd av arten. Rördrommarna tutade på i god stil vid Härssjön och i övrigt noteras frånvaron av vita hägrar.

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Häckningar: Två kolonier med 24 respektive 16 bon (Gösta Olofsson).

Glädjande med rapporter om häckningar, även om kolonierna är relativt små. Storskarvens status i Göteborgsområdet är något oklar eftersom arten inte inventerats noggrant de senaste åren, men den ena kolonin var större än när den senast inventerades 2002, medan den andra var klart mindre än när den konstaterades plundrad 2007. Troligen finns utöver dessa ytterligare minst en koloni som inte inventerades under året. [MR]

Toppskarv *Phalacrocorax aristotelis*

Samtliga: Rörö: Observerades regelbundet 4.1–13.5 samt 15.8–22.12 med som mest 180 ex 22.1 (Per Björkman) respektive 30 ex 1.10 (Per Björkman). Kråkudden, Hönö: Observerades regelbundet 4.1–24.5 samt 12.8–31.12 med som mest ca 50 ex 7.2 (Uno Unger m fl) respektive 5 ex 29.12 (Jan-Åke Norellson). **Fynd inomskärs:** 1 ex Björkö 18.9 (Per Karlsson Linderum). **Övriga lokaler:** Förutom Rörö, Hönö och Björkö gjordes fynd vid Hyppeln, Öckerö, Benskärs, Vinga, Lökholmen och Tistlarna. Högsta noteringen vid dessa öar var 15 ex Lilla Dödsjär, Tistlarna 26.1 (Uno Unger).

Den hårda vintern orsakade en scenförändring hos toppskarven. När isen började lägga sig på Kattegatt och Skagerrak i början av februari övergav nästan

alla toppskarvar Göteborgs skärgård. Under sommaren var det precis som vanligt torftigt på toppskarvsfronten, men inte heller under hösten återvände några större mängder. Höstens största antal på 30 ex kan ställas i proportion till de 200 ex som noterats vid Rörö under både hösten 2008 och hösten 2009. Efter toppskarvens jätteökning i Göteborgs skärgård har antalet alltså gått tillbaka till ungefär 2005 års nivå. Liknande mönster har även observerats i Halland och i artens starka fästen i norra Bohuslän. Trots denna minskning fick vi till slut ändå vårt första inomskärsfynd, inte helt oväntat vid Björkö. Toppskarven är normalt strikt pelagisk hos oss.

[MR]

Rördrom *Botaurus stellaris*

Häckningar: Fynd under häckningstid: 1 ex sp Hårssjön 12.4–14.7 (Uno Unger m fl).

Övriga fynd: 1 ex Torslandaviken 1.1 (Mikael Danielsson m fl). 1 ex Torslandaviken 24–30.1 (Uno Unger m fl). 1 ex Killingsholmen, Askim 21.3 (Dag Börjesson). 1 ex Grundsö, Askim 13.11 (Jan Wahlberg m fl).

Rördrommen har de senaste 25 åren ökat stadigt i Sverige. I Göteborgsområdet har det inte funnits utrymme för någon större expansion eftersom antalet lämpliga sjöar är få. Hårssjön huserar därför fortfarande vårt enda revir. I övrigt ett normalt uppträdande med enstaka vinterfynd.

[MR]

Gråhäger *Ardea cinerea*

Häckningar: Inga rapporter.

De senaste åren har Ängesholmen mellan Styrso och Donsö varit den enda pålitliga häckningslokalen i Göteborgsområdet. I år har det tyvärr inte kommit några rapporter om häckningar därifrån men hägrar har setts i anslutning till ön, så förmodligen finns kolonin kvar.

[MR]

ROVFÅGLAR

Med två fynd av brun glada, ett av stängshök och två av jaktfalk får kanske 2010 räknas som ett mellanår gällande rariteter. Men antalsmässigt gläder det faktum att häckningarna av brun kärrhök fördubblades i området, liksom att ovanligt många havsörnar och pilgrimsfalkar noterades. Däremot bröts den uppåtgående trenden för röda glador.

Bivrråk *Pernis apivorus*

Häckningar: 1 par Kortedala (Per-Ola Rösiö). Fynd under häckningstid: 1 ad Hårssjön 22.5 (Mats Björkqvist). 1 ex sp Brudarebacken 23.5 (Jan-Åke Noresson m fl). 1 par sp Bokedalen, Jonsered 30.5 (Leif Jonasson). 1 ad hane sp Sisjöns skjutfält 27.6 (Magnus Rahm). 1 ad

Bild: VIKTOR BERG ALVERGREN

▲ **Rördrommen som under en veckas tid uppehöll sig vid Torslandaviken. Bilden togs den 30 januari.**

hane sp Livasgården, Säve 27.6 (Johan Svedholm m fl). 1 par Skälvisered, Säve 11.7 (Lars Gustafsson). 1 par Rådasjöns naturreservat 26.7 (Johannes Löfqvist).

En konstaterad häckning väster om Kortedala, där plundrade getingbon hittades och adulta fåglar sågs komma flygande med föda till ungar. Uppträdandet är normalt för bivrråken i vårt område. Under 2000-talet har antalet rapporter av bivrråk under häckningstid varierat från som lägst tre år 2000 och 2001 till som mest fjorton år 2006.

[PB]

Brun glada *Milvus migrans*

Samtliga: 1 ex str Brudarebacken 14.7 (Thomas Karlsson). 1 ex str S Stora Amundö 24.7 (Lars Lundmark).

Liksom 2009 blev det två fynd av brun glada i rapportområdet (se separat ruta för komplett fyndhistorik). Den bruna gladan är en art som har en positiv trend i Sverige. Under senare år har antalet fynd ökat kraftigt i Götaland, och 2009 uppskattades det att 115–120 individer funnits där. På Västkusten gjordes de första fynden av brun glada under juni månad 1970, både i Halland och i Bohuslän.

[PB]

FYNDHISTORIK: BRUN GLADA

Med årets fynd finns totalt 7 fynd i rapportområdet genom tiderna. Här listas samtliga kända fynd i kronologisk ordning.

1. 1 ex Torslandaviken 23.4 2001
2. 1 ex Galterö 14.5 2005
3. 1 ex Hovåsbadet, Askim 2.5 2008
4. 1 K Vrängö 19-24.8 2009
5. 1 ex Safjället, Mölndal 5.9 2009
6. 1 ex Brudarebacken 14.7 2010
7. 1 ex Stora Amundö 24.7 2010

Bild: BJÖRN DELLMING

Tack vare riksinventeringen rapporterades nästan dubbelt så många häckande bruna kärrhök som normalt. Här en ungfågel vid Lagmansholmen den 29 augusti.

Röd glada *Milvus milvus*

Vinter: 1 ex str N Torslandaviken 1.1 (Stig Fredriksson). 1 ex str S Götaälvsbron 2.1 (Hans-Erik Hermansson).
Vår: Sammanlagt 12 ex under perioden 22.3–29.4.
Sommar: 2 ex Eklanda, Mölndal 27.7 (Per-Anders Svensson).
Höst: Sammanlagt 4 ex under perioden 8.8–13.9.

Årets antal röda glador stannade på 18 fynd av 19 ex, då det finns anledning att anta att de båda januarifynden rör samma fågel. Detta är en nedgång från fjolårets 29 fynd av 31 ex. Rekordåret var 2008, då hela 33 ex noterades. Annars är den röda gladan stadd på spridning i Sverige, så håll fortsatt

utkik efter stationära fåglar sommartid i lämplig häckningsbiotop! [PB]

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Häckningar: Fynd under häckningstid: 1 ex str V Skogen, Mölnlycke 6.4 (Pär Lydmark). 1 ad Ragnhildsholmen, 8.5 (Tommy Johansson).
Höst/vinter: Under januari och februari sågs 1–8 havsörnar nästan dagligen i rapportområdet.
Ur häckningssynpunkt är området runt Nordre älv och Nordre älvs fjord särskilt intressant. Där ses havsörn ofta både sent på våren och tidigt på hösten. Även i år sågs i detta område en adult fågel den 19 september vilket skulle kunna indikera att något revir finns norr om oss. Under vintern blev toppnoteringen den 7 februari, då som mest nio havsörnar rapporterades från olika lokaler. Med all säkerhet var åtta olika örnar inblandade. Sedan glesades observationerna ut under mars månad. Att ange ett antal är näst intill omöjligt, men så mycket kan sägas att den stränga vintern drog hit klart fler havsörnar än normalt. Även under hösten blev antalet rapporterade havsörnar högre än normalt tack vare kylan och den tidiga isläggningen i skärgården. [PB]

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Häckningar: 1 par Älvlea, Säve (Conny Palm). 1 par Vällsjön, Råda (Mikael Öckerstedt). 1 par Härssjön (Uno Unger m fl). Troliga häckningar: 1 par Svankällan, Hisingen (Tommy Järås m fl). 1 par Ragnhildsholmen (Tommy Järås m fl). 1 par Skälvisered, Säve (Tommy Järås). 2 par Ingebäckes älvstrand, Hisingen (Tommy Järås). 1 par

TABELL 4. FENOLOGI: ROVFÅGLAR.

ART/PERIOD	FÖRSTA OBSERVATION	SISTA OBSERVATION
Bivräk Vår–Höst	+5 18.5 Brudarebacken (Christer Fält) 13.5 3.5-01 Sisjöns ind.omr. (Kristoffer Nilsson)	+3 26.9 Svindal, Askim (Lars Lundmark) 23.9 12.10-06 Styrö (Martin Fransson)
Röd glada Vår–Höst	+8 22.3 Billdals skärgård (Ronald Jonsson) 14.3 2.2-08 Torslandaviken (Per-Erik Hagström m fl)	+5 13.9 Trollered, Säve (Olof Persson) 8.9 12.10-06 Brudarebacken (Christer Fält m fl)
Havsörn Höst–Vår	– 23.9 5.8-09 Brudarebacken (Peter Hamrén m fl)	– 16.4 30.5-01 Kråkudden (Björn Dellming)
Brun kärrhök Vår–Höst	–19 10.3 Tulebosjön (Bengt Hallberg) 29.3 Nytt fenologi rekord (–11)	–6 26.9 Smithska udden (Lars Eric Rahm m fl) 2.10 12.10-02 Kvillehed, Säve (Morgan Ohlsson)
Blå kärrhök Höst–Vår	+10 4.9 Öxnäs (Magnus Persson) 25.8 8.8-05 Brudarebacken (Christer Fält m fl)	+1 20.5 Torslandaviken (Håkan Thorstensson) 19.5 29.5-07 Näset (Uno Unger)
Fjällvråk Höst–Vår	+3 27.9 Hökälla (Mats Raneström) 24.9 6.9-09 Öxnäs (Stefan Malm)	+4 24.4 Hills golfbana (Leif Andersson) 20.4 2.5-04 Kråkudden (Magnus Unger)
Fiskgjuse Vår–Höst	–3 25.3 Välen (Hans Börjesson m fl) 28.3 18.3-09 Änggårdssjö (Kristoffer Nilsson)	–6 25.9 Vinga (Åke Abrahamsson m fl) 1.10 30.10-04 Brudarebacken (Christer Fält)
Stenfalk Vår	+1 26.3 Kråkudden (Martin Oomen m fl) 25.3 13.3-08 Välen (Thomas Karlsson)	+2 23.5 Hönö (Per Björkman m fl) 21.5 26.5-00 Sannegårdshamnen (Björn Dellming)
Stenfalk Höst	+0 20.8 Kråkudden (Olof Armini m fl) 20.8 5.8-02 Lökholmen (Gösta Olofsson)	–12 16.10 Hönö (Thomas Karlsson) 28.10 25.11-08 Donsö (Gösta Olofsson)
Lärfalk Vår–Höst	+3 1.5 Stora Amundö (Lars Lundmark) 28.4 20.4-05 Änggårdssjö (Lars Eric Rahm)	+9 5.10 Hällsvik (Niklas Aronsson) 26.9 14.10-07 Slottskogen (Adam Engström Svanberg)

Bild: BJÖRN DELLMING

▲ **Ovanligt många fjällvråkar sågs under vårvintern. På hösten var siffrorna tillbaka på det normala. Lagmansholmen den 16 november.**

Gullö, Säve (Roland Berg). 1 par Bredungen, Hisingen (Britt-Marie Bruun m fl). 1 par Slättens hamn, Säve (Peter Strandvik).

Tidigt fynd: 1 ad hane Tulebosjön, Kålleröd 10.3 (Bengt Hallberg).

Tack vare riksinventeringen av brun kärrhök fick vi nästan en fördubbling av antalet par i rapportområdet. Så många som elva par sågs påbörja bobygge under våren. Däremot verkar det varit sämre ställt med häckningsframgången, för endast vid två av lokalerna sågs ungfåglar under sommaren. Geografiskt är våra bruna kärrhökar koncentrerade till Hisingen, där nio av de elva bona var belägna. De övriga två fanns i Harryda och Mölndals kommuner. Det tidiga vårfyndet innebär nytt fenologirekord för rapportområdet. [PB]

Blå kärrhök *Circus cyaneus*

Vinter/vår: Sammanlagt 34–39 ex under perioden 1.1–20.5.

Höst: Sammanlagt ca 30 ex under perioden 4.9–31.12.

Antalen för vinter/vår ligger något högre än normalt. Däremot är antalet rapporterade blå kärrhökar under hösten klart lägre än det brukar vara. Inget år tidigare under 2000-talet har antalet understigit 50 ex. Även antalet utsträckande blå kärrhökar vid Falsterbo under hösten pekar på en liknande minskning för i år. [PB]

Obestämd stäpp-/ängshök *Circus macrurus/pygargus*

Samtliga: 1 1K Tornö, Gbg:s södra skärgård 26.9 (Lars Davidsson).

Både ängshök och stäpphök är att betrakta som rariteter i vårt rapportområde och de båda arterna kan vara nog så knepiga att skilja i fält. Tidsmässigt flyttar merparten av ängshökarna tidigare ur landet än stäpphökarna, men i september överlappar uppträdandet. Tidigare har två fynd av obestämda stäpp-/ängshökar publicerats under 2000-talet i rapportområdet; 1 1K Askesby, Säve den 28 september 2006 och 1 hona Brudarebacken den 22 augusti 2005. För ängshök föreligger tio och för stäpphök

elva fynd sedan tidigare i rapportområdet (se FIG-2009 för komplett fyndhistorik för dessa arter). [PB]

Duvhök *Accipiter gentilis*

Häckningar: Fynd under häckningstid: 1 par Öxnäs (Bo Brinkhoff). 1 ex Härssjön (Jan Mogol).

Ingen konstaterad häckning i år. Som vanligt verkar skådaraktiviteten vara låg i skogsmarkerna under sommaren i rapportområdet. [PB]

Fjällvråk *Buteo lagopus*

Vinter: Sammanlagt 45–100 ex under perioden 1.1–21.3.

Vår: Sammanlagt 11 ex str N under perioden 25.3–24.4.

Höst: Sammanlagt 25–30 ex under perioden 27.9–31.12.

Under vintern rapporterades anmärkningsvärt många fjällvråkar i området. Troligen har vråkarna rört sig längre söderut i Sverige än under en normal snöfattig vinter. Det faktum att antalet observationer ökade drastiskt en bit in i januari kan tala för att ett inflöde norrifrån skedde. En normal Göteborgsvinter ses mellan 10 och 30 fjällvråkar i området. Antalet som summerats under hösten är sålunda nere på normal nivå. Fjällvråken hade annars sitt bästa år på länge i Sverige, med god häckningsframgång under sommaren och sträcksiffror vid Falsterbo i paritet med 1980-talet. Men detta märkte vi alltså ej i Göteborgstrakten. [PB]

Kungsörn *Aquila chrysaetos*

Samtliga: 1 subad Kvibergs kyrkogård–Utby–Olofstorp–Bergsjön 6–7.1 (Roger Eskilsson m fl). 1 2K Ryet, Askim 30.1 (Bengt Norström). 1 subad Maderna, Partille 23.2 (Lena Essedahl). 1 1K Kortedala 29.11 (Leif Andersson).

Som vanligt görs några enstaka observationer av kungsörn under senhöst och vinter inom rapportområdet (se Figur 3). Årets fyra örnar är möjligen något under snittet. Endast en höstfågel noterades i år, vilket kan förklara den magra utdelningen. [PB]

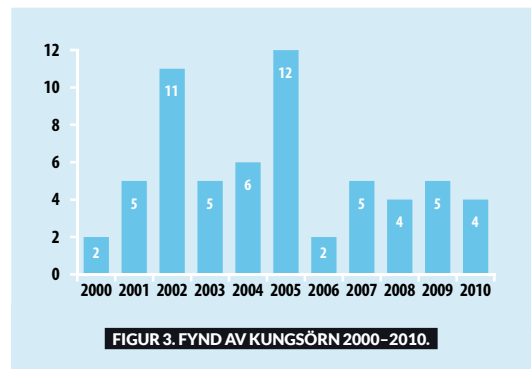

Bild: JAN OHLIN

▲
Inga konstaterade häckningar av fiskgjuse i år, men det beror nog mest på bristfällig rapportering. Här en gjuse med nyfångad fisk i Torslandaviken den 3 april.

Fiskgjuse *Pandion haliaetus*

Häckningar: Fynd under häckningstid: 1 ex Bertshult, Landvetter 9–24.4 (Kristoffer Nilsson). 1 par Vättlefjäll, Bergum 19.4 (Ove Andersson). 1 par Yxsjön, Råda 20.7 (Mats Eriksson). 1 ex Östra Ingsjön, Björketorp 7.8 (Mats Eriksson).

Trots den något bristfälliga rapporteringen tyder det mesta på att populationen av fiskgjuse fortsätter att vara stabil i rapportområdet. De senaste åren har 4–6 par häckat.

[PB]

Tornfalk *Falco tinnunculus*

Häckningar: Hisingen: 1 par vardera vid Stora Oxhagen, Volvo Tuve, Sörred, Trädet och Gullö (samtliga Tommy Järås). 1 par Hökälla (Jan Hellström m fl). 1 par Stora Varholmen (Gösta Olofsson). Göteborgs södra skärgård: 1 par vardera vid Tornö, Donsö, Köpstadssö, Rårholmen, Sjumansholmen, Fjordholmen och Sillfarsholmen (samtliga Gösta Olofsson). Norra skärgården: 1 par Hyppeln (Gösta Olofsson). 1 par Björkö (Gösta Olofsson). Övriga lokaler: 1 par Brodalen, Partille, 1 par Bergum k:a och 1 par Gunnilse (samtliga Tommy Järås). 1 par Näset (Gösta Olofsson).

Höga antal: 15 ex str 5 Vrångö 26.9 (Tina Widén).

I år stannade antalet konstaterade häckningar för tornfalk på 20, vilket är ett relativt klen resultat. 2009 häckade 26 par vilket var en återhämtning från 2008 då antalet häckningar var nere på en så låg nivå som elva par. År 2000–2001 konstaterades så många som 55–56 par häcka, och går vi tillbaka till 1990 rapporterades hela 70 par (se Figur 4). Detta hade sin förklaring i att ett stort holkprojekt sattes igång vid denna tid och många entusiaster bedrev ett intensivt inventeringsarbete. Kanske behövs det en ny generation holkbyggare för att häckningsantalen åter ska nå upp till dessa nivåer.

[PB]

Stenfalk *Falco columbarius*

Vår: Sammanlagt 16 ex str N under perioden 26.3–23.5.

Höst: Sammanlagt ca 60 ex under perioden 20.8–16.10.

Årets antal stenfalkar var normalt under våren, men låg klart lägre under hösten. 2006 noterades som jämförelse 130 ex under hösten i rapportområdet. Annars verkar stenfalkarna ha haft hygglig häckningsframgång, med talrika rapporter under sommaren från svenska fjällen. Sträcksiffrorna från Falsterbo under hösten ligger dock lägre än normalt för senare år.

[PB]

Lärkfalk *Falco subbuteo*

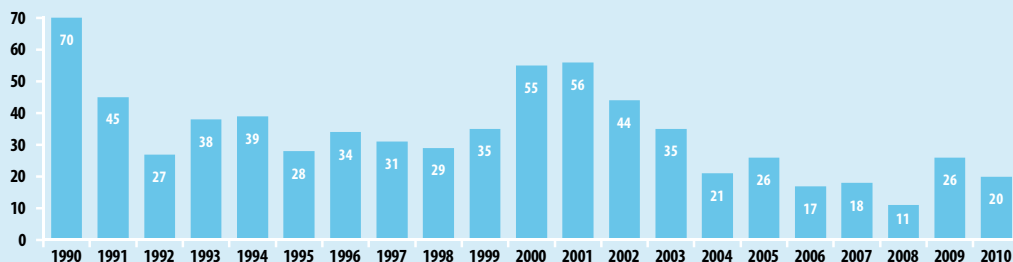
Sommar: 1 ex Gärda 2.6 (Mikael Forsman). 1 ex Rådasjöns naturreservat 7.6 (Johannes Löfqvist).

Vår: Sammanlagt 5 ex under perioden 1–29.5.

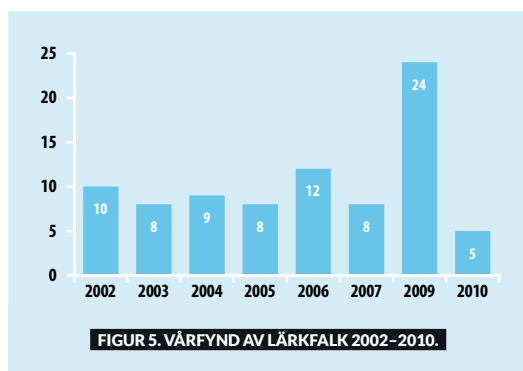
Höst: Sammanlagt ca 31 ex under perioden 5.8–5.10.

Ovanligt få vårfynd i år. 2009 sågs hela 24 ex, vilket får betraktas som ett undantag, men antalen brukar normala år ligga på 8–12 ex (se Figur 5). Varje år sedan 2005 har lärkfalkar rapporterats under sommaren men inte heller i år gjordes några observationer som tyder på häckning. Antalet höstfynd är normalt för senare år.

[PB]

FIGUR 4. ANTAL RAPPORTERADE TORNFALKSÖNS PER ÅR 1990–2010.

Jaktfalk *Falco rusticolus*

Samtliga: 1 2K– Kråkudden, Hönö 8.12 (Bo Brinkhoff) och Rörö 22.12 (Magnus Rahm).

Även i år sågs en jaktfalk tillfälligt i norra skärgården. Med all sannolikhet rör det sig om samma fågel vid båda tillfällena, eftersom fågeln hade tydliga luckor symmetriskt i båda vingarna. Detta i sin tur gjorde att åldersbestämningen vållade en del huvudbry. En 1K-fågel uppvisar normalt inte ruggluckor i vingarna, men skulle kunna uppvisa tecken på ruggning som ett resultat av onormalt slitage eller genom skador. En 2K-fågel borde vara färdig med sin ruggning vid den här tiden på året. Fågeln dräkt i övrigt passar in på en 1K-fågel men efter konsultation av internationell expertis har vi valt att inte specificera åldern närmare än till 2K–. [PB]

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*

Häckningar: Fynd under häckningstid: 1 ex Torslandaviken 16.5 (Mats Raneström). 1 2K Hökälla 25.5 (Tommy Järås). 1 ex Medicinareberget 26.5 (Fredrik Spak). 1 ex Hönö 27.5 (Peter Hamrén). 1 ad Gullbergskaj 13.6–31.7 (Roger Eskilsson m fl). 1 ex Billdals gård 26.6 (Jan Wahlberg). 1 ex Brandkärr, Hisingen 6.7 (Mikael Forsman). 1 ex Björkö 11.7 (Bo Brinkhoff m fl). 1 ex Brännö 16.7 (Ingemar Olsson). 1 ad Prästgårdskilen, Björlanda 20.7 (Johan Svedholm). 1 ad Öxnäs 21–22.7 (Magnus Persson m fl). 1 ex Hällsvik, Torslanda 22.7 (Magnus Persson). 1 ex Torslandaviken 24.7 (Per Norberg). 1 ex Partille 28.7 (Lennart Ljuhs m fl).

Pilgrimsfalkens återkomst är verkligen glädjande. För södra Sverige får vi gå tillbaka 50 år för att hitta liknande antal. På fler och fler platser återbesätts gamla revir där falkarna fordom häckat. I vårt rapportområde ses nu falkar regelbundet under hela året, så därför redovisas endast fynd under häckningstid. Den 13 juni dök en adult falk upp vid Gaslocken där den sedan sågs året ut. På norra Hisingen har falkar regelbundet rapporterats under juli, liksom i södra skärgården. Närmaste häckningsplats ligger inte långt från rapportområdet, så något fynd härrör säkert från dessa fåglar. [PB]

Bild: MAGNUS RAHM

▲ Tack vare de tydliga ruggningsluckorna kunde den här jaktfalken på Rörö den 22 december konstateras vara samma individ som sågs på Hönö några veckor innan.

SUMPHÖNS OCH TRANA

Häckande tranor utgjorde det enda positiva i denna artgrupp. Den stränga vintern decimerade antalet rörhöns och rallar. Kornknarren för en tynande tillvaro i rapportområdet och även i år saknades visserligen småfläckiga sumphöns.

Vattenrall *Rallus aquaticus*

Häckningar: 1 par Torslandaviken (Lena Essedahl). Fynd under häckningstid: Rapporterad på ytterligare 17 lokaler, varav fyra belägna i skärgården.

Vinter: Januari–februari: Sammanlagt ca 15 rallar på 12 lokaler. Vid Välen som mest 3 ex. December: sammanlagt 5 ex på 3 lokaler noterades.

En nedgång i antalet fynd under häckningstid. Totalt 18 lokaler med häckningar alternativt revirhåll.

Bild: PETER HVASS

▲ Cementrörfärgat bröst och vassfärgad rygg. Vattenrallen är som gjord för Torslandaviken, där det här exemplaret övervintrade.

TABELL 5. FENOLOGI: SUMPHÖNS-TRANA.

ART/PERIOD	FÖRSTA OBSERVATION		SISTA OBSERVATION	
Småfläckig sumphöna	–		–	
Vår–Höst	3.5	18.4-00 Gunnestorps mosse (Dan Jannesson)	25.7	6.9-03 Välen (Stefan Andersson)
Kornknarr	+36	17.6 Bärby (Martin Oomen)	–21	23.8 Brudarebacken (Leif Andersson)
Vår–Höst	12.5	4.5-07 Ragnhildsholmen (Tina Widén)	13.9	11.11-02 Brudarebacken (Leif Jonasson)
Trana	+3	18.3 Öxnäs (Jessica Lind)	+25	7.11 Fässberg (Jan Krantz)
Vår–Höst	15.3	25.2-08 Nordstaden, Göteborg (Nils Gabrielsson)	13.10	Nytt fenologirekord (+8)

lande, vilket kan jämföras med 26 stycken 2008. Arten har annars haft en positiv trend under hela 2000-talet och det förefaller som om arten har ändrat flyttningmönster och i större utsträckning börjat övervintra i rapportområdet. De konstaterade övervintringarna är betydligt fler än de var på 90-talet. De två senaste stränga vintrarna har dock säkerligen tårt på beståndet. [MO]

Kornknarr *Crex crex*

Samtliga: Spelande fåglar: 1 ex sp Bärby, Säge 17–19.6 (Martin Oomen m fl). Övriga: 1 ex Brudarebacken 23.8 (Leif Andersson).

Endast en spelande kornknarr vilket kan jämföras med rekordåret 2007 då 24 exemplar hördes. Arten är känd för att kunna fluktuera och antalet fynd var under 80-talet och första halvan av 90-talet nere i några enstaka exemplar per år för att sedan stadigt öka under 2000-talet. Höstfynd görs inte årligen i rapportområdet, men när det sker så är det oftast på Brudarebacken, vilket var fallet även detta år. [MO]

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Häckningar: 21 par konstaterade häckningar. Fynd under häckningstid: Rapporter föreligger från ytterligare 16 lokaler.

Vinter: Höga antal: Under januari–februari som mest 12 ex i Slottsskogen (Kristoffer Nilsson m fl). Under december som mest 5 ex Slottsskogen (Uno Unger m fl).

En nedgång i antalet konstaterade häckningar från fjolårets rekordsiffra på 33 par tills årets 21 par. Den troligaste orsaken till detta borde vara den stränga vinterkylan som har decimerat beståndet. [MO]

Sothöna *Fulica atra*

Häckningar: 5 par Hökälla (Tommy Järås m fl). 2 par Hills golfbana, Mölndal (Elon Wismén m fl). 2 par Balltorps våtmark, Mölndal (Bo Brinkhoff m fl). 8 par Torslandaviken (Bo Brinkhoff m fl). 1 par Holmdammen, Hisingen (Johan Svedholm). Fynd under häckningstid: Rapporter finns från Härlanda tjärn, Välen och Sagsjön, Källered.

18 konstaterade häckningar är samma antal som 2009, och det är i stort sett samma lokaler som åter-

kommer. Häckningar av arten får betraktas som underreporterade, och det reella antalet häckningar är säkerligen högre. [JS]

Trana *Grus grus*

Häckningar: 1 par Säge (Tommy Järås m fl). 1 par Härssjön (Jan-Åke Noresson m fl). Fynd under häckningstid: Minst 4–6 ex sågs under hela sommaren på norra Hisingen (Tommy Järås m fl). Ett flertal observationer gjordes även ytterligare ett par lokaler.

För första gången kunde två häckningar konstateras. Arten är relativt ny som häckfågel i våra trakter och den första konstaterade häckningen ägde rum på Hisingen 2005. Det är fullt möjligt att ytterligare några par häckar inom området då ett flertal observationer gjordes vid Smedtorps ängar, Björketorp samt vid Maderna, Partille. [MO]

VADARE

Rekordflockar av fjällpipare och myrsnäppa rapporterades och under sensommaren gav ett par fina sträckdagar vid Kråkudden en rekordsumma av kustpipare samt mycket höga dagssummor för både sandlöpare och myrspov. Dessutom gjordes andra fyndet av tuvsnäppa.

Strandskata *Haematopus ostralegus*

Vinter: Januari: Upp till 6 ex i området Kråkudden–Bolleskären–Lindholmen (Uno Unger m fl). December: 1 ex Kråkudden–Bolleskären 27–31.12 (Martin Alexandersson m fl).

Januarisiffran är normal, medan det enda decemberfyndet faktiskt är den lägsta noteringen för månaden sedan 1998 då inga decemberfynd gjordes. Detta torde ha sin förklaring i den ovanligt tidiga vinterkylan och det svåra isläge som rådde i skärgården redan under december 2010. [JS]

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*

Häckningar: 1 par Åbro, Mölndal (Daniel Lindén m fl). 2 par Torslandaviken (Ola Wennberg m fl). 2 par Sägeån, Gamlestaden (Roger Eskilsson). Troliga häckningar: 1 par Välen (Carl Jyker m fl). 1 par

Hökälla (Mats Raneström m fl). 1 par Galterö (Lars Hellman m fl). 1 par Hills golfbana, Mölndal (Jörgen Grahn m fl). Fynd under häckningstid: Noterad på ytterligare fem lokaler.

Sena fynd: 1 ex str S Välkommen, Björlanda 8.10 (Magnus Persson m fl).

Den mindre strandpiparen har antagligen en ganska stabil population i rapportområdet även om häckningslokalerna varierar. Arten föredrar kortlivade miljöer såsom blottlagda jordtytor, byggplatser och liknande och återkommer därför sällan till samma lokal flera år i sträck. Undantag är exempelvis Torslandaviken där arten är en årsviss häckare, men den lokalen bjuder också på ett överflöd av kala grus- och jordtytor för strandpiparna att placera sina anspråkslösa bon på. Oktoberfyndet är extremt sent, och fenologirekord med inte mindre än 22 dagar! Även nationellt sett är detta anmärkningsvärt, men någon enstaka mindre strandpipare brukar årligen rapporteras i början av oktober i sydligaste Sverige.

[JS]

Fjällpipare *Charadrius morinellus*

Samtliga: Upp till 18 ex rast Bärby, Säve 14–18.5 (Magnus Unger m fl).

Trettonde fyndet i rapportområdet och endast det tredje vårfyndet. Dessutom var det första gången arten behagade stanna kvar i flera dagar och första gången fler än tre individer sågs tillsammans. Årets fynd sammanföll med ett kraftigt inflöde av arten i södra Sverige.

[JS]

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*

Höga antal: Ca 200 ex str O Sisjöns skjutfält 9.5 (Lars Eric Rahm m fl).

En ganska hög sträcksiffra, framför allt för att vara på en inlandslokal och dessutom på våren. Vanligen rapporteras de högsta antalen av ljungpipare från sträcklokaler i kustbandet. Som jämförelse kan

Bild: CHRISTER FÄLT

▲ **En av de 18 (!) fjällpiparna som under några dagar i mitten av maj behagade rasta vid Bärby, Säve.**

nämnas att den högsta noterade sträcksiffran under senare år är 490 ex mot S Kråkudden 15 augusti 2008.

[JS]

Kustpipare *Pluvialis squatarola*

Vår: 1 ex Galterö 6.5 (Lars Hellman).

Höst: Sammanlagt 532 ex under perioden 13.7–1.11. Månadsfördelning: juli 98 ex, augusti 394 ex, september 21 ex, oktober 13 ex, november 6 ex.

Höga antal: 315 ex str S Kråkudden 24.8 (Roger Eskilsson m fl).

Mönstret från 2009 med rekordlåg vårsomma men rekordhög höstsumma accentuerades under 2010. Liksom 2009 rapporterades endast en kustpipare under våren, vilka är de sämsta resultaten under 2000-talet. Höstsumman däremot är återigen den högsta under 2000-talet, och sannolikt någonsin. Detta beror givetvis mycket på den fantastiska sträcksiffran som rapporterades från Kråkudden 24

TABELL 6. FENOLOGI: STRANDSKATA, PIPARE OCH TOFSVIPA.

ART/PERIOD	FÖRSTA OBSERVATION	SISTA OBSERVATION
Strandskata	+27 6.3 Flera lokaler	-9 9.10 Stora Amundö (Jan-Åke Noresson)
Vår–Höst	8.2 23.1-05 Grötö (Bengt Karlsson)	18.10 24.11-04 Galterö (Per Björkman)
Mindre strandpipare	-2 3.4 Torslandaviken (Ola Wennberg)	+41 8.10 Välkommen (Magnus Persson)
Vår–Höst	5.4 29.3-07 Välen (Daniel Gustafsson)	28.8 <u>Nytt fenologirekord (+22)</u>
Större strandpipare	+1 3.3 Bolleskären, Hönö (Magnus Rahm)	+1 8.10 Styrö (Mikael Molin)
Vår–Höst	2.3 9.2-02 Kråkudden (Uno Unger)	7.10 23.10-04 Galterö (Lars Hellman)
Ljungpipare	±0 14.3 Säve flygplats (Magnus Persson)	±0 3.11 Kråkudden (Mikael Molin)
Vår–Höst	14.3 3.2-02 Arendalsudden (Björn Dellming)	3.11 24.11-03 Torslandaviken (Erik Edvardsson)
Kustpipare	±0 6.5 Galterö (Lars Hellman)	+11 1.11 Öckerö (Ingemar Åhlund)
Vår–Höst	6.5 1.4-00 Tistlarna (Gösta Olofsson)	21.10 1.12-01 Galterö (Christer Fält)
Tofsvipa	+22 28.2 Krossholmen (Bo Brinkhoff)	+2 16.11 Bärby, Säve (Björn Dellming)
Vår–Höst	6.2 23.1-06 Flera lokaler	14.11 11.12-05 Flera lokaler

Bild: UNO UNGER

▲ **Andra fyndet av tuvsnäppa i rapportområdet – en 1K-fågel i Välen den 12 september, här tillsammans med en gräsand och en tofsvipa.**

augusti, och som innebar att det gamla dagsrekordet på 150 ex på samma lokal den 20 september 1991 mer än fördubblades. [SS]

Kustsnäppa *Calidris canutus*

Vår: 1 ex str S Kråkudden, Hönö 11.5 (Martin Oomen m fl). 75 ad str N Sisjöns skjutfält 2.6 (Johannes Talroth). 1 ex str S Kråkudden, Hönö 12.6 (Mikael Molin m fl).

Höst: Sammanlagt ca 457 ex under perioden 10.7–31.10. Höga antal: 121 ex str S Kråkudden, Hönö 24.8 (Roger Eskilsson m fl). 51 ex Galterö 26.8 (Lars Hellman). Månadsfördelning: juli 138 ex, augusti 277 ex, september 40 ex, oktober 2 ex.

Flockar med nordsträckande kustsnäppor på våren är ingen vanlig syn i Göteborgsområdet. Den fina flocken på 75 ex från Sisjöns skjutfält förtjänar därför lite extra uppmärksamhet. Liksom för kustpipare kulminerar sträcket av kustsnäppor över landet under månadsskiftet maj/juni och går ofta ganska obemärkt förbi, troligen för att de sträcker på hög höjd och endast rastar vid dåligt väder. Hösten bjöd på ett uppträdande i normal omfattning med huvuddelen av observationerna gjorda under augusti. [SS]

Sandlöpare *Calidris alba*

Höst: Sammanlagt ca 37 ex under perioden 30.7–19.9.

Höga antal: 17 ex str S Kråkudden, Hönö 30.7 (Roger Eskilsson m fl). 6 ex Kråkudden, Hönö 31.7 (Ola Bäckman m fl). 5 ex str S Kråkudden, Hönö 24.8 (Jan-Åke Noresson m fl).

De flesta observationer gjordes som vanligt vid Kråkudden och den fina dagsnoteringen på 17 ex är den näst högsta i rapportområdet under 2000-talet. Toppnoteringen som är från samma lokal lyder på 19 ex och gjordes den 21 augusti 2008. Återigen en vår utan fynd av sandlöpare, senast det begav sig var 2007 då tre vårfynd gjordes i området. Allt som

allt är arten endast observerad under tre vårar på 2000-talet och förutom 2007 gjordes vårfynd även 2002 och 2006. [SS]

Småsnäppa *Calidris minuta*

Höst: Sammanlagt ca 9 ex under perioden 10.8–6.9.

Cirka 9 ex kan tyckas lågt men stämmer ganska väl överens med artens uppträdande i området under 2000-talet. De bästa åren 2000, 2004 och 2007 observerades omkring 30 ex, medan totalsummorna för resterande år ligger runt 10 ex. [SS]

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Vår: Sammanlagt ca 13 ex under perioden 13–27.5.

Höst: Sammanlagt ca 11 ex under perioden 9.7–22.8.

Höga antal: 5 ex Stora Amundö 14.5 (Patrik Axelsson). 4 ex Välen 16–17.5 (Ulf Sjögren m fl). 4 ex Galterö 14.8 (Ola Wennberg m fl).

Ett magert år för mosnäppan med en årssumma på endast cirka 24 ex, vilket kan jämföras med genomsnittet under 2000-talet som ligger på cirka 50–60 ex per år. Dessutom är fördelningen av fynden över året lite avvikande med ungefär lika många observationer under våren som hösten. Till skillnad från många andra vadare som flyttar genom området uppträder mosnäppan oftast talrikare under vårsträcket än vad den gör under höststräcket. [SS]

Tuvsnäppa *Calidris melanotos*

Samtliga: 1 1K Välen 12.9 (Hans Börjesson m fl).

Blott det andra fyndet någonsin i Göteborgsområdet. Fågeln upptäcktes på eftermiddagen och kunde sedan beskådas fram till skymningen. Troligen sträckte den vidare under natten då den eftersöktes förgäves morgonen därpå. Första fyndet i rapportområdet gällde en rastade fågel i Torslandaviken den 8–12 maj 2000 och var således ett vårfynd. Tuvsnäppan ses årligen i landet med ett flertal exemplar, såväl under artens vårflyttning som höstflyttning, dock med en klar majoritet av fynden under den senare. [SS]

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

Höst: Sammanlagt 58 ex under perioden 8.7–17.9.

Höga antal: 6 ex str S Kråkudden, Hönö 16.7 (Peter Hamrén). 8 ex str S Kråkudden, Hönö 18.7 (Peter Hamrén m fl). 9 ex str S Kråkudden, Hönö 30.7 (Roger Eskilsson m fl).

Under 2000-talet har det i genomsnitt setts cirka 50 spovsnäppor per år, vilket gör årets utfall på 58 ex ganska normalt. Nästan alla observationer gjordes under juli och augusti vilket också är typiskt för artens uppträdande i området. [SS]

TABELL 7. FENOLOGI: SMÅVADARE OCH BRUSHANE.

ART/PERIOD	FÖRSTA OBSERVATION		SISTA OBSERVATION	
Kustsnäppa Vår–Höst	+18 23.4	11.5 Kråkudden (Martin Oomen m fl) 8.3-03 Lammholmsviken, Öckerö (Uno Unger)	+7 24.10	31.10 Kråkudden (Lars Eric Rahm m fl) 6.12-07 Bolleskären, Hönö (Roger Eskilsson m fl)
Sandlöpare Vår	– 12.5	– 12.5-07 Tistlarna (Stig Karlsson m fl)	– 6.6	– 6.6-07 Tistlarna (Bengt-Åke Svensson)
Sandlöpare Höst	+4 26.7	30.7 Kråkudden (Roger Eskilsson m fl) 19.7-04 Bolleskären, Hönö (Magnus Unger)	–8 27.9	19.9 Galterö (Lars Hellman) 2.11-08 Tistlarna (Gösta Olofsson)
Småsnäppa Vår	– 29.5	– 13.5-07 Galterö (Jörgen Persson)	– 30.5	– 6.6-01 Hökälla (Stefan Svanberg)
Småsnäppa Höst	+20 21.7	10.8 Kråkudden (Per Björkman m fl) 15.7-04 Kråkudden (Magnus Unger)	–16 22.9	6.9 Stora Amundö (Hans Wahlberg) 8.10-07 Galterö (Lars Hellman)
Mosnäppa Vår–Höst	+6 7.5	13.5 Flera lokaler 2.5-09 Torslandaviken (Ola Wennberg)	–5 27.8	22.8 Stora Amundö (Lars Lundmark) 4.9-05 Välen (Stefan Andersson)
Spovsnäppa Höst	–3 11.7	8.7 Kråkudden (Thomas Karlsson) 7.7-08 Galterö (Roger Eskilsson)	+3 14.9	17.9 Kråkudden (Mikael Molin m fl) 25.9-01 Galterö (Magnus Unger)
Skärnsnäppa Höst–Vår	–5 29.9	24.9 Vinga (Musse Björklund m fl) 21.9-04 Vinga (Musse Björklund m fl)	–4 14.5	10.5 Bolleskären, Hönö (Jan Johansson) 20.5-03 Kråkudden (Mikael Molin)
Kärnsnäppa Vår–Höst	– 14.3	19.3 Vrångö (Andy Hultberg) 6.3-05	– 28.10	4.11 Bolleskären, Hönö (Anders Carlberg) 19.11-06 Stora Amundö (Mikael Forsman)
Brushane Vår–Höst	+10 28.4	8.5 Flera lokaler 16.4-01 Galterö (Bo Engelbrektsson)	+11 1.10	12.10 Stora Amundö (Ingegerd Bratt m fl) 20.10-09 Välen (Birger Kaiser m fl)

Skärnsnäppa *Calidris maritima*

Höga antal: Bolleskären, Hönö: Högsta noteringarna under våren och hösten blev 50 ex 12.1 (Bo Brinkhoff) respektive 50 ex 29.12 (Mats Raneström). Övriga lokaler: 40 ex Lilla Dödsjär, Tistlarna 26.1 (Uno Unger).

Fynd inomskärs: 1 ex Skalkorgarna, Hake fjord 16.1 (Johan Svedholm m fl). 1 ex Vitskär, Hake fjord 19.1 (Stefan Svanberg). 1 ex Krossholmen, Torslanda 12.2 (Magnus Persson). 8 ex Skalkorgarna, Hake fjord 24.4 (Fredrik Spak). 8 ex Vitskär, Hake fjord 24.4 (Fredrik Spak). 1 ex Juteskären, Askims fjord 25.4 (Stefan Andersson). 4 ex Vitskär, Hake fjord 6.11 (Uno Unger).

Toppnoteringarna i skärgården har under 2000-talet oftast varierat mellan 70- och 110 ex, vilket gör 2010 års maxantal till det lägsta på många år. Vad minskningen beror på är svårt att säga, men möjligen finns en koppling till de ovanligt kalla vintrarna. [SS]

Kärnsnäppa *Calidris alpina*

Vinter: 1–3 ex Galterö 3.1–12.2 (Jon Hessman, Lars Hellman). 1 ex Fotö 15.1 (Uno Unger m fl). 1 ex Kråkudden, Hönö 19.1 och 21.1 (Birger Kaiser, Karl-Olof Johansson). 1 ex Hyppeln 26.1 (Claes-Göran Ahlgren).

Höga antal: 185 ex str S Kråkudden, Hönö 13.7 (Peter Hamrén). 141 ex str S Kråkudden, Hönö 30.7 (Ola Bäckman m fl). 150 ex str S Vinga 30.7 (Musse Björklund m fl).

Vinterfynd av kärnsnäppa är sällsynt i området och görs inte årligen. Om man bortser från årets observationer har det under 2000-talet gjorts vinterfynd 2003, 2006 och 2009. [SS]

Myrsnäppa *Limicola falcinellus*

Vår: 2 ad Galterö 29.5 (Jan-Åke Noresson). 1 ex Galterö 1–3.6 (Jon Hessman m fl).

Höst: 5 ex Välen, Göteborg 22.8 (Mia Wallin).

Det här var femte året i rad som myrsnäppa observeras i området, vilket kan jämföras med endast ett fynd under femårsperioden dess för innan. Om observationerna på Galterö antas gälla samma fynd om två individer, landar årets totalsumma på två fynd om 7 ex. Det är dock inte omöjligt att det faktiskt rörde sig om tre olika fåglar på Galterö. Flocken på hela 5 ex från Välen den 22 augusti kan vara den största som noterats i Göteborgsområdet. Fina flockar noterades även i Halland under hösten, som mest 11 ex vid Galtabäck den 2 september. [SS]

Bild: LENNART HERMANSSON

▲ En ung kärnsnäppa i Fiskhamnen den 23 september.

Dvärgbeckasin *Limnocyptes minimus*

Vinter: Januari–februari: 1 ex Torslandaviken 1.1 (Magnus Persson). 1 ex Prästabäcken, Fässberg 1.1–4.2 (Ulf Lindell m fl). 1 ex Eklanda, Mölndal 2.1 (Johan Svedholm). 1 ex Brännö 4–24.1 (Lars Hellman). 1 ex Rörö 4.1 (Uno Unger m fl). 1 ex Välen 6.1–4.2 (Magnus Rahm m fl). 1 ex Grevedämnet, Mölndal 7–9.1 (Uno Unger m fl). Decem-
ber: 1–2 ex Välen 1–9.12 (Bo Brinkhoff m fl). 1–2 ex Hökälla 2–21.12 (Uno Unger m fl). 1 ex Askimsbadet 14.12 (Uno Unger).

Vår: 1 ex Välen 20.3 (Björn Sjöstrand m fl). 1 ex Torslandaviken 9.5 (Per-Erik Hagström m fl).

Höga antal: 7 ex Hökälla 28.10 (Bengt Adamsson m fl) och 6 ex samma lokal 6.10 (Martin Oomen).

Tolv vinterfynd är något färre än i fjol, då 22 ex rapporterades men ändå normalt eftersom det i genomsnitt rapporterades 11 ex per år under 2000-talets vintrar. Både de två vårfynd och de sju exemplaren som utgör högsta antalet rapporterade fåglar är dock något färre än normalt eftersom de genomsnittliga antalen av de båda under 2000-talet är 5 respektive 10 ex. [MM]

Dubbelbeckasin *Gallinago media*

Samtliga: 2 ex sp Lagmansholmen 11.5 (Mats Raneström). 1 ex Brudarebacken 18.8 (Roger Eskilsson). 1 ex Hökälla 21.8 (Stefan Svanberg). Som mest 2 ex Hökälla 27–29.8 (Stefan Svanberg m fl). Som mest 2 ex Öxnäs, Säve 27–28.8 (Stefan Svanberg m fl). 1 ex Stora Amundö 20–21.9 (Stefan Svanberg m fl).

Årets nio fåglar är en rejäl upphämtning från fjol-året då endast ett exemplar rapporterades och det är även fler än de sex fåglar som utgör det genomsnittliga antalet fynd per år under 2000-talet. Arten har varit årlig i området sedan 1993. Årets fynd ligger alla under de perioder på året då chansen är störst att träffa på arten i Göteborg (se FIG-2009). Av totalt 101 ex rapporterades sedan 1963 har 29 ex setts de två första tiodagarsperioderna i maj och hela 59 ex under en period från slutet av augusti till och med slutet av september. [MM]

Bild: JAN-ÅKE NORESSON

▲ En av de möjligen två dvärgbeckasinerna som höll till i Välen i början av december.

Rödspov *Limosa limosa*

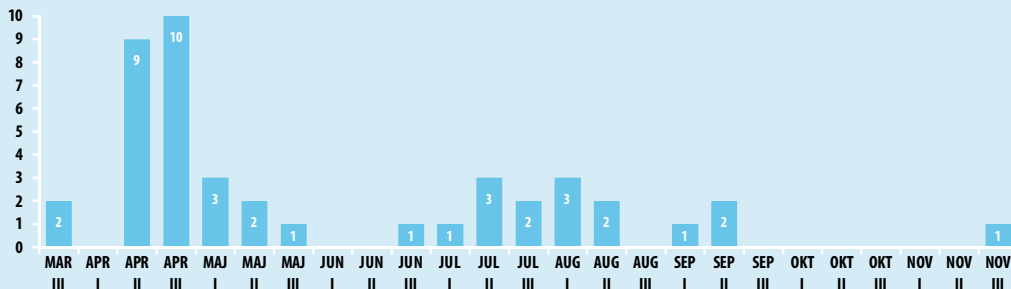
Samtliga: 1 ex Ragnhildsholmen 24.4 (Lena Dahlkvist m fl).

Sedan 1961 har cirka 44 fynd gjorts och årets fågel sågs under den tid på året då flest rödspovar gästade vårt område (se Fig. x). Totalt har hela 19 ex observerats under en period från 12 till 30 april. Inga fynd har tidigare gjorts vid Ragnhildsholmen, men arten finns sedan tidigare rapporterad från Öxnäs i maj 2008 samt vid St Jörgens golfbana i augusti 2000. De flesta fynden i området har annars gjorts i Torslandaviken där hela 20 ex setts, samt vid Kråkudden varifrån 5 ex rapporterats. [MM]

Myrspov *Limosa lapponica*

Höga antal: 25 ex str Bredviken, Hönö 9.5 (Hans Zachrisson). 69 ex str Askimsviken 26.7 (Mikael Molin). 411 ex str Kråkudden, Hönö 24.8 (Mikael Molin m fl).

Dagssumman från 24 augusti är den näst högsta i området under perioden 2002–2010 efter 590 ex str

FIGUR 6. FYND AV RÖDSPOV 1961–2010 FÖRDELAT PÅ TIODAGARSPERIODER.

TABELL 8. FENOLOGI: BECKASINER OCH SPOVAR.

ART/PERIOD	FÖRSTA OBSERVATION	SISTA OBSERVATION
Dvärgbeckasin Höst–Vår	+0 19.9 Rådasjön (Johannes Löfqvist) 19.9 15.9-07 Balltorps våtmark (Lars Eric Rahm)	+7 9.5 Torslandaviken (Per-Erik Hagström) 2.5 Nytt fenologirekord (+4)
Dubbelbeckasin Vår	+3 11.5 Lagmansholmen (Mats Raneström) 8.5 1.5-06 Brudarebacken (Christer Fält)	+1 11.5 Lagmansholmen (Mats Raneström) 10.5 22.5-03 Ragnhildsholmen (Ola Sandberg)
Dubbelbeckasin Höst	-8 18.8 Brudarebacken (Roger Eskilsson) 26.8 16.8-02 Brudarebacken (Magnus Unger)	-2 21.9 Stora Amundö (Stefan Svanberg m fl) 23.9 4.10-08 Hökälla (Jan Hellström m fl)
Myrspov Vår–Höst	+2 9.4 Galterö (Lars Hellman) 7.4 8.3-03 Rörö (David Lundgren)	+3 15.10 Galterö (Lars Hellman) 12.10 31.10-09 Askimsbadet (Christer Cederfalk)
Småspov Vår–Höst	-3 20.4 Rörö (Stefan Svanberg) 23.4 12.4-07 Rörö (Per Arne Lindgren)	-4 24.8 Kråkudden (Mikael Molin m fl) 28.8 21.9-08 Rörö (Magnus Unger)
Storspov Vår–Höst	+5 23.3 Stora Amundö (Uno Unger) 18.3 25.2-00 Galterö (Lars Hellman)	-48 11.9 Kippholmen (Johan Svedholm m fl) 29.10 28.12-06 Kråkudden (Lars Carlbrand)

samma lokal 28 juli 2003. Den högsta vårsumman är däremot normal. Alla de högsta vårsummorna är vidare koncentrerade till lite drygt två majveckor från 7 maj till 23 maj med ett mediandatum på just 9 maj. De högsta höstantalen är tidsmässigt mer spridda under en period från 13 juli till 16 september med ett mediandatum på 5 augusti. Årets fyndtopp är således något senare än normalt. [MM]

Småspov *Numenius phaeopus*

Höga antal: 70 ex str Kråkudden, Hönö 11.5 (Martin Oomen m fl).

Årets högsta antal är något fler än genomsnittet 2002–2010 som ligger på cirka 50 ex. Det allra högsta antalet som rapporterats under den perioden är 100 ex Långholmen, Näset 11 maj 2003. [MM]

Storspov *Numenius arquata*

Höga antal: ca 120 ex str SO Brudarebacken 18.4 (Christer Fält).

Återigen rapporteras en stor flock av arten under perioden mitten-slutet av april. Årets antal är dock en bra bit från dagsrekordet i området som är 730 ex str NO Mölnlyckemotet, Råda 23 april 2008. [MM]

Rödbena *Tringa totanus*

Häckningar: 1–3 par Smithska udden, Näset (Karl-Olof Johansson m fl). 3 par Öxnäs, Säve (Mats Raneström m fl). 1 par Välen (Bert Ols-son m fl). 3–5 par Torslandaviken (Björn Dellming m fl). 3–4 par Stora Amundö (Aimon Niklasson m fl). 1–2 par Hökälla (Mats Raneström m fl). 1 par Eklända, Mölndal (Magnus Rahm m fl). 2 par Galterö (Lars Hellman m fl). 1 par Stora Stårholmen, Galterö (Lars Hellman). 1 par Ekeskär, Vinga (Gösta Olofsson). 2 par Buskär, södra skärgården (Gösta Olofsson). 1 par Donsö (Gösta Olofsson). Troliga häckningar: 1–2 par Prästgårdskilen (Johan Svedholm m fl). 2–3 par Vrångö (Tina Widén). 1 par Lökholmen (Lars Davidsson). 1 par Brännholmen, Styrso (Jan Åke Noresson). Fynd under häckningstid: Även noterad på följande lokaler: Grundsö (Askim), Saltkälen (Bill-dals skärgård), Bredviken (Hönö), Brännholmen (Styrso), Stuvö

(Hälsö), Björlanda kile, Lagmansholmen, Haga kile, Skeppstadsholmen (Torslanda), Tumlehed (Torslanda) och Askims strand.

Höga antal: 26 ex str Kråkudden, Hönö 13.7 och 24 ex samma lokal 15.7 (Peter Hamrén).

Glädjande nog höll det höga antalet rapporterade häckningar från i fjol i sig även i år. I år är antalet säkra, troliga och möjliga häckningar knappt 40 mot normalt cirka 30. Denna ökning i antalet häckningar speglar dock troligen mest en noggrannare inventering av arten i år. [MM]

Roskarl *Arenaria interpres*

Höga antal: 12 ex str Kråkudden 16.7 (Peter Hamrén m fl).

Det genomsnittliga högsta antalet rapporterade fåglar är just 12 ex så årets toppantal är i det avseendet typiskt. Normalt brukar dock fyndtoppen infalla lite senare, något som kan illustreras av att mediandatum för högsta antalet i området under 2000-talet är 15 augusti. [MM]

Bild: JAN OHLIN

▲ **Två myrspovar vid Stora Amundö den 24 september. Årets höststräcktopp inföll något senare än vanligt.**

TABELL 9. FENOLOGI: STORSNÄPPOR OCH ROSKARL.

ART/PERIOD	FÖRSTA OBSERVATION	SISTA OBSERVATION
Svartsnäppa	+17 13.5 Stora Amundö (Karl-Olof Johansson)	+1 25.9 Kråkudden (Daniel Gustafsson m fl)
Vår–Höst	26.4 21.4-09 Kråkudden (Stefan Svanberg)	24.9 20.10-09 Amundövik, Askim (Jan Krantz)
Rödbena	-4 22.3 Stora Amundö (Christer Cederfalk)	+4 8.10 Välkommen (Magnus Persson m fl)
Vår–Höst	26.3 24.2-07 Hönö (Torgny Nordin)	4.10 24.11-01 Galterö (Magnus Unger)
Gluttsnäppa	-1 20.4 Torslandaviken (Göran Karlsson)	+3 1.11 Lammholmsviken (Ingemar Åhlund)
Vår–Höst	21.4 15.4-07 Flera lokaler	29.10 9.12-01 Styrö (Martin Fransson)
Skogssnäppa	-8 19.3 Gamlestaden (Roger Eskilsson)	+7 13.9 Flera lokaler
Vår–Höst	27.3 <i>Nytt fenologirecord (-1)</i>	6.9 15.10-02 Torslandaviken (Carl Jyker)
Grönben	±0 25.4 Hökälla (Elon Wismén m fl)	+2 10.9 Lökholmen (Lars Davidsson)
Vår–Höst	25.4 19.4-09 Hökälla (Anders Nyberg m fl)	8.9 27.9-06 Välen (Uno Unger)
Drillsnäppa	-6 14.4 Björred, Landvetter (Ulf Sjögren)	±0 23.9 Stora Amundö (Stefan Svanberg)
Vår–Höst	20.4 5.4-09 Välen (Ulf Sjögren)	23.9 5.10-08 Kråkudden (Jörgen Hansson m fl)
Roskarl	-4 29.4 Torslandaviken (Johan Svedholm)	-30 25.9 Bolleskären, Hönö (Arne Ekström)
Vår–Höst	3.5 23.4-03 Stora Amundö (Pär Lydmark)	25.10 10.11-01 Kråkudden (Magnus Unger)

Smalnäbbad simsnäppa *Phalaropus lobatus*

Samtliga: 1 ad str S Kråkudden, Hönö 4.8 (Bengt Karlsson m fl). 1 1K Galterö 13–14.8 (Andy Hultberg m fl).

Sedan 1997 har arten varit i det närmaste årlig i Göteborg. Med undantag för 2003 och 2006 har under perioden 1997–2010 1–3 ex rapporterats, så årets två exemplar får anses utgöra en normal årssumma. Även tidsmässigt är årets uppträdande typiskt eftersom hela 14 av 38 exemplar har setts just i augusti. Fyndet på Galterö är dock det första för lokalen medan Kråkudden gästats av arten två gånger tidigare. Normalt brukar de flesta fynd i rapportområdet göras i Torslandaviken. [MM]

Brednäbbad simsnäppa *Phalaropus fulicarius*

Samtliga: Kråkudden, Hönö: 1 ex str S vardera 19.10 (Stig Jacobsson), 28.10 (Carl Tholin m fl) samt 4.11 (Lars Eric Rahm m fl). Övriga lokaler: 1 ex Vinga 13.11 (Anders Jihmanner m fl).

Efter att ha saknats i fjolårets rapport återkom arten i år i något högre antal än vad som varit normalt

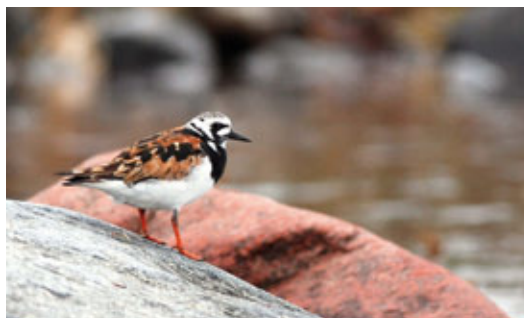

Bild: MARTIN OOMEN

▲ **En av vårens roskarlar i typisk miljö, perfekt färgmatchad mot stennyanserna. Kärrsviken, Rörö, 13 maj.**

under 2000-talet. I vanliga fall brukar 2 eller 3 ex rapporteras per år och under 2000-talet har arten saknats endast 2003 och 2009. Årets fynd är vidare samtliga under den tid då man har störst chans att träffa på arten i området. Totalt har hela 30 av 39 ex setts under en period från mitten av oktober till slutet av november. [MM]

LABBAR

För första gången sedan 2004 rapporterades fler än hundra storlabbar under året. Dessutom gästades vi av något fler bredstjärtade labbar än normalt.

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus*

Samtliga: Kråkudden, Hönö: 1 ad str S 21.8 (Mats Axbrink m fl). 1 3K+ str S 15.9 (Tina Widén m fl). 1 2K+ str S 28.10 (Roger Eskilsson m fl). 1 1K str S 29.10 (Martin Oomen m fl). 2 1K str S 3.11 (Mikael Molin m fl). 1 1K str S 4.11 (Tina Widén m fl). 2 1K str S 13.11 (Marinko Karabatic m fl). 1 1K str S 14.11 (Bengt Karlsson m fl). Övriga lokaler: 1 ad str S Vinga 21.8 (Kent Kristenson m fl). 3 1K och 1 ad str S Vinga 13.11 (Anders Jihmanner m fl). 1 1K str S Vinga 14.11 (Anders Jihmanner m fl). 1 1K str S Rörö 14.11 (Ola Bäckman).

Flera av observationerna på Vinga samt den på Rörö gäller fåglar som också sågs från Kråkudden. Korrigerar man för dessa landar årets summa för bredstjärtad labb i rapportområdet på 13 ex, vilket är något fler än vad som ses ett normalår. Bortser man från invasionsåren 1999 och 2005 då hela 71 respektive 76 ex observerades, har det i snitt setts åtta bredstjärtade labbar per år sedan 1990. [SS]

Kustlabb *Stercorarius parasiticus*

Häckningstid: 1 par Nordre älvs fjord, Björlanda 14.5 (Johan Svedholm). 1 par Stora Rossen, Rörö 13.5 (Martin Oomen).

Sena fynd: 2 1K str S Vinga 14.11 (Anders Jihmanner m fl).

Labbarna i Nordre älvs fjord sågs para sig vid ett flertal tillfällen, dock föreligger inga andra observationer under perioden som indikerar något häckningsförsök. Novemberfynd av kustlabb är ovanligt, normalt görs få observationer av arten redan under oktober månad.

[SS]

Fjälllabb *Stercorarius longicaudus*

Samtliga: 2 1K str S Kråkudden, Hönö 25.8 (Tomas Kjelsson, Roger Eskilsson m fl). 1 1K str S Kråkudden, Hönö 15.9 (Jan-Åke Noresson m fl). 1 1K str S Hällsvik, Torslanda 16.9 (Niklas Aronsson). 1 1K str N Kråkudden, Hönö 17.9 (Stefan Svanberg m fl). 1 1K str S Kråkudden, Hönö 19.9 (Per Björkman).

Ett uppträdande av fjälllabb i normal omfattning, med en handfull observationer fördelade över augusti och september. Med invasionsåret 2004 undantaget då hela 53 ex noterades, har det i genomsnitt gjorts fem fynd per år under 2000-talet, med en övervägande majoritet i augusti och september.

[SS]

Storlabb *Stercorarius skua*

Samtliga: Månadsfördelning: juli 38 ex, augusti 112 ex, september 23 ex, oktober 1 ex, november 2 ex.

Höga antal: 33 ex str S Kråkudden, Hönö 30.7 (Ola Bäckman m fl). 17 ex str S Vinga 30.7 (Patrik Åberg m fl). 31 ex str S Vinga 21.8 (Kent Kristenson m fl). 25 ex str S Kråkudden, Hönö 24.8 (Mikael Molin m fl). 27 ex str S Kråkudden, Hönö 25.8 (Roger Eskilsson m fl). 10 ex str S Kråkudden, Hönö 16.9 (Martin Oomen m fl).

Första året med fler än 100 ex noterade sedan invasionsåret 2004 då smått otroliga 927 ex rapporterades. Summeras rapporterna från årets observationsdagar landar vi på cirka 176 ex. Som vanligt när det gäller storlabb ska dock högstanoteringarna samt månadssummeringarna ses med stor osäkerhet då många fåglar tenderar att uppehålla sig i området en längre tid och på så sätt räknas vid flera tillfällen. Hur många olika individer vi i själva verket haft att göra med är därför mycket svårt att avgöra.

[SS]

Bild: BJÖRN DELLMING

Tredje fyndet av svarthuvad mås i rapportområdet gjordes i Svarte mosse den 3 april, när den här fågeln tillfälligt gästade lokalens skrattnåskoloni.

MÅSAR OCH TÄRNOR

Två fynd av medelhavstrut, men bara ett av kaspisk spädde på vår redan sneda fyndbild av de båda arterna. En av medelhavstrutarna visade sig vara ringmärkt som bounce i Schweiz. För femte året i rad noterades tärnmås och för tredje gången gästades vi av svarthuvad mås. Ovanligt många fynd av småtärna gjordes också där ett par som uppehöll sig på Galterö i juni avvek från tidigare flyktiga fynd.

Svarthuvad mås *Larus melanocephalus*

Samtliga: 1 3K Svarte mosse, Biskopsgården 3.4 (Björn Dellming). Fågeln sågs tillfälligt i den klassiska skrattnåskolonin vid Svarte mosse. Fyndet är ganska tidigt sett ur ett svenskt perspektiv, de flesta vårfynd i landet görs från mitten av april till mitten på maj. Det här är det tredje fyndet av arten i Göteborgsområdet. Det första gällde en ungfågel vid Fiskhamnen den 27 augusti 2004 och det andra var den långstannande övervintrande fågeln i Göteborgs hamn som återkom tre vintrar mellan 2004 och 2007.

[SS]

TABELL 10. FENOLOGI: LABBAR.

ART/PERIOD	FÖRSTA OBSERVATION	SISTA OBSERVATION
Bredstjärtad labb	– –	– –
Vår	4.5 30.4-05 Kråkudden (Stefan Svanberg m fl)	8.5 4.6-06 Kråkudden (Johannes Löfqvist)
Bredstjärtad labb	–18 21.8 Flera lokaler	+0 14.11 Flera lokaler
Höst	8.9 17.8-09 Kråkudden (Stefan Svanberg)	14.11 8.12-07 Kråkudden (Hans Waern)
Kustlabb	–3 2.4 Kråkudden (Ola Bäckman m fl)	+14 14.11 Vinga (Göran Andersson m fl)
Vår–Höst	5.4 14.3-04 Kråkudden (Stefan Svanberg)	31.10 <i>Tangerat fenologirekord</i>
Fjälllabb	– –	– –
Vår	23.5 18.5-04 Kråkudden (Magnus Unger m fl)	23.5 3.6-06 Kråkudden (Roger Eskilsson m fl)
Fjälllabb	–3 25.8 Kråkudden (Tomas Kjelsson m fl)	–4 19.9 Kråkudden (Per Björkman m fl)
Höst	28.8 15.8-04 Flera lokaler	23.9 2.12-09 Eklanda (Uno Unger m fl)

Bild: CHRISTER FÄLT

▲ Den 21 september fick den långstannande medelhavs-truten (längst bak i bilden) finbesök i Fiskhamnen när en kaspisk trut (närmast) gjorde ett kort gästspel.

Dvärgmåås *Hydrocoloeus minutus*

Samtliga: Månadsfördelning: april 5 ex, maj 15 ex, juni 2 ex, augusti 12 ex, september 10 ex, oktober 3 ex, november 17 ex.

Höga antal: 7 ex str S Kråkudden, Hönö 4.11 (Martin Alexandersson m fl).

Året bjöd på ett sparsamt uppträdande av dvärgmåås och inga dagar med några direkt höga antal noterades. Sammanlagt observerades cirka 64 ex under året, vilket är den lägsta årssumman på 2000-talet, där genomsnittet har legat på cirka 200 ex per år. Högsta årssumman är cirka 340 ex (2008).

[SS]

Tärnmåås *Xema sabini*

Samtliga: 1 1K str S Kråkudden, Hönö 15.9 (Mikael Molin m fl). 1 1K str S Kråkudden, Hönö 18.9 (Ola Bäckman m fl).

Det nya årtiondet inleddes med två fynd av tärnmåås som i och med det har observerats fem år i följd. Detta har bara skett en gång tidigare, nämligen under perioden 1987–1991. Från 1980 till och med 2009 anträffades totalt 93 tärnmåsar i rapportområdet, fördelade enligt 5 ex på 80-talet, 42 ex på 90-talet och 46 ex på 00-talet. Tre av årssummorna urskiljer sig markant från de övriga, nämligen 1997 med 35 ex, 2004 med 12 ex och 2007 med 17 ex. Övriga år har mellan noll och sex fåglar observerats.

[SS]

Skrattmåås *Larus ridibundus*

Häckningar: 7 par Hökälla (Bo Brinkhoff). 45 par Pinan, Hönö (Martin Oomen). 7 par Buskär, Gbg:s södra skärgård (Gösta Olofsson). 264 par Svarte mosse, Biskopsgården (Thomas Karlsson). 1 par Torslandaviken 11.7 (Stig Fredriksson).

Kolonin vid Pinan på Hönö växer enligt rapporterna och kolonin vid Svarte mosse är fortsatt stabil. Dock saknas rapporter helt om häckande skrattmåsar från

Bild: JOHAN WALLANDER

▲ Årets andra medelhavstrut var en adult fågel som gästade Fiskhamnen den 14 augusti. Här visar den stolt upp sina gula ben för en gråtrut (till höger).

Långa skär i Askimsfjorden som förra året hyste cirka 75 par.

[SS]

Kaspisk trut *Larus cachinnans*

Samtliga: 1 1K Fiskhamnen 21.9 (Christer Fält m fl).

Kaspisk trut ses årligen i ganska stora antal i våra sydligaste landskap. Sverige berörs framförallt av förbiflyttande fåglar under hösten och de senaste åren har cirka 900 ex rapporterats i landet per år. Arten är dock en stor raritet i Göteborgsområdet, vilket förvisso kan bero på svårigheten att skilja den från våra vanligt förekommande trutar, men vilket även borde förklaras av att arten inte förekommer här i någon större utsträckning. För detta talar även de förhållandevis få fynden som görs i Halland. Kaspisk trut expanderar som häckfågel i Europa (bland annat i Polen) och möjligen kan detta i kombination med ökad kunskap och intresse hos skådare ge en stigande fyndfrekvens av arten framöver. Årets fynd är det sjätte för Göteborgsområdet och det fjärde för Västergötland.

[SS]

Medelhavstrut *Larus michahellis*

Samtliga: 1 1K Fiskhamnen 9.8–21.10 (Christer Fält m fl). 1 ad Fiskhamnen 14.8 (Johan Wallander).

Fjärde och femte medelhavstruten för rapportområdet respektive Västergötland och i samtliga fall har fynden gjorts i Fiskhamnen. Ungfågeln var ringmärkt och visade sig efter avläsning vara märkt som bounce den 19 maj vid Cheseaux-Noréaz i västra Schweiz cirka 126 mil från Göteborg. Intressant i sammanhanget är att det i Träslövsläge (Halland) den 19 augusti dök upp ytterligare en ung medelhavstrut som var ringmärkt på samma plats som Göteborgsfågeln. Denna fågel sågs dock bara tillfälligt och man lyckades aldrig läsa av hela ringen. I och

FYNDHISTORIK: KASPIK TRUT

Med årets fynd finns totalt 6 fynd i rapportområdet genom tiderna. Här listas samtliga kända fynd i kronologisk ordning.

1. 1 2K (senare 3K) Fiskhamnen 15.2 2003-8.3 2004
2. 1 1K funnen död Ersdalen, Hönö 10.8 2003
3. 1 1K Fiskhamnen 5-13.11 2005
4. 1 1K Gullbergskajen 6.8 2006
5. 1 3K Kråkudden, Hönö 10.10 2008
6. 1 1K Fiskhamnen 21.9 2010

FYNDHISTORIK: MEDELHAVSTRUT

Med årets fynd finns totalt 5 fynd i rapportområdet genom tiderna. Här listas samtliga kända fynd i kronologisk ordning.

1. 1 1K (senare 2K) Fiskhamnen 30.8 2003-21.1 2004
2. 1 1K Fiskhamnen 7.9-18.10 2003
3. 1 1K Fiskhamnen 20.8 2005
4. 1 1K Fiskhamnen 9.8-21.10 2010
5. 1 ad Fiskhamnen 14.8 2010

med årets observationer av medelhavstrut och kaspisk trut står vi nu på fem respektive sex fynd av arterna i rapportområdet (se rutorna intill för respektive arts historik). Denna fördelning skiljer sig markant från den i landets sydligaste landskap där det årligen ses cirka tio gånger fler kaspiska trutar än medelhavstrutar.

[SS]

Vittrut *Larus hyperboreus*

Samtliga: 1 2K Kråkudden, Hönö 30.3 (Stefan Svanberg).

Fågeln, som rastade kort på skäret Hönö Både innan den rörde sig vidare, utgör det sjunde fyndet av arten under 2000-talet. Efter att ha varit en regelbunden gäst på 70- och 80-talet, minskade fynden av vittrut markant under 90-talet och under andra halvan av sistnämnda årtionde gjordes bara ett fynd. Även om man kanske kan skönja en liten ökning i antal fynd under 2000-talet är denna troligen missvisande, då utfallet även bör ha påverkats av att skådaraktiviteten i området varit betydligt högre under denna period.

[SS]

Tretåig mås *Rissa tridactyla*

Höga antal: 2 800 ex str S Kråkudden, Hönö 28.10 (Lennart Wahlén m fl). 1 225 ex str S Kråkudden, Hönö 3.11 (Roger Eskilsson m fl). 1 800 ex str S Kråkudden, Hönö 4.11 (Bo Brinkhoff m fl). 1 018 ex str S Kråkudden, Hönö 13.11 (Per Björkman m fl). 1 557 ex str S Vinga 13.11 (Anders Jihmanner m fl). 1 315 ex str S Vinga 14.11 (Anders Jihmanner m fl).

Hösten bjöd på ett uppträdande i relativt normal omfattning med de högsta dagsnoteringarna från oktober och november. Ovanligt få observationer, endast cirka 60 ex, gjordes dock i december, som annars brukar vara en månad då arten uppträder talrikt.

[SS]

Småtärna *Sternula albifrons*

Samtliga: 1 ex Torslandaviken 30.4 (Mathias Theander m fl). 1 ex Torslandaviken 15.5 (Ola Wennberg) och 17.5 (Hans Zachrisson). 2 ex Välen, Göteborg 17.5 (Hans Börjesson). 1 par Galterö 18-23.6 (Ola Wennberg m fl). 1 ex Stora Amundö 25.6 (Lars Lundmark). 1 ad Lappesand, Hönö 16-17.7 (Johan Green). 1 ad str S Nordre älvs fjord, Björlanda 21.7 (Johan Svedholm).

Sammanlagd sju fynd om 9 ex, vilket är smått otroligt om man går tillbaka tio år i tiden. Under den femton år långa perioden från 1990 till och med 2004 gjordes totalt 13 fynd av småtärna och arten var långt ifrån årlig i området. Sedan 2005 har småtärnan varit årlig och under den här sexårsperioden har sammanlagt 23 fynd gjorts. Bland årets fynd utmärker sig särskilt paret på Galterö, där honan var ringmärkt. Fåglarna observerades nästan en hel vecka på lokalen och sågs dessutom para sig.

[SS]

Svarttärna *Chlidonias niger*

Samtliga: 2 ad Torslandaviken 16-17.5 (Magnus Persson m fl) och 1 ad kvar på lokalen 18.5 (Hans Petersson). 1 1K Bredviken, Hönö 7.8 (Hans Zachrisson).

Två fynd om 3 ex är färre än vad vi vant oss vid under senare år. Under 00-talet gjordes det i genomsnitt lite drygt fyra fynd per år.

[SS]

Bild: CHRISTER FÄLT

▲ **Antalet fynd av småtärna har ökat på senare år, och bland årets skörd fanns det här paret som under sin veckolånga vistelse på Galterö i juni verkade klart häckningssugna. Får vi en häckning snart tro?**

TABELL 11. FENOLOGI: MÅSAR OCH TÄRNOR.

ART/PERIOD	FÖRSTA OBSERVATION	SISTA OBSERVATION
Dvärgmås	+2 10.8 Kråkudden (Per Björkman m fl)	+15 7.6 Torslandaviken (Stefan Svanberg)
Höst–Vår	8.8 9.7-07 Torslandaviken (Sven Ångermärk m fl)	23.5 12.6-04 Torslandaviken (Magnus Unger)
Silltrut	+6 19.3 Flera lokaler	+13 13.11 Vinga (Göran Andersson m fl)
Vår–Höst	13.3 1.3-09 Tagene älvstrand (Hans Walker)	31.10 16.11-08 Kråkudden (Magnus Rahm m fl)
Kentsk tärna	+8 9.4 Flera lokaler	-5 25.9 Vinga (Musse Björklund m fl)
Vår–Höst	1.4 25.3-03 Vasskären (Tommy Järås)	30.9 4.10-09 Kråkudden (Anders Nyberg)
Fisktärna	-1 9.4 Kråkudden (Bo Brinkhoff m fl)	-9 28.9 Torslandaviken (Bo Brinkhoff m fl)
Vår–Höst	10.4 2.4-06 Galterö (Owe Hougström)	7.10 12.10-03 Fotö (Per Arne Lindgren)
Silvertärna	+3 25.4 Kråkudden (Stefan Svanberg)	+10 18.10 Kråkudden (Pelle Gustavsson m fl)
Vår–Höst	22.4 12.4-05 Nordre älvs fjord (Johan Svedholm)	8.10 3.11-07 Kråkudden (Magnus Unger)

Silvertärna *Sterna paradisaea*

2K-fåglar: 1 2K Torslandaviken 13.6 (Bo Brinkhoff m fl).

Sena fynd: 1 ex str Kråkudden, Hönö 18.10 (Pelle Gustavsson).

Andra året i följd med fynd av en 2K-fågel. Första sommaren stannar silvertärnor normalt i vinterkvarteren och 2K-fåglar ses bara fåtaligt i landet. Detta var blott det fjärde fyndet av en 2K-fågel i rapportområdet under 2000-talet. Oktoberfynd hör inte heller till vanligheterna och fynd efter 30 september görs knappt vartannat år.

[SS]

ALKOR

För första gången på flera år rapporterades glädjande nog några höga dagssummor av sillgrisslor och tordmular där särskilt uppträdandet av den senare arten utmärkte sig. Rapporteringen av tobisgrissla fick en upprykning även om minkpredation höll antalet häckande par under normala nivåer. Men för lunnefågeln noterades det lägsta antalet sedan 1988.

Obestämd sillgrissla/tordmule *Uria aalge/alca torda*

Höga antal: Kråkudden: 995 ex str 15.9 (Mikael Molin m fl). Ca 1800 ex str 28.10 (Lennart Wahlén m fl). 770 ex str 4.11 (Bo Brinkhoff m fl). Vinga: 729 ex str 13.11 och 2180 str 14.11 (Anders Jihmanner m fl).

I år rapporterades glädjande nog flera lite högre dagssummor av sillgrisslor och/eller tordmular i området. Det är dock en bit kvar till den högsta rapporterade dagssumman från området under 2000-talet, nämligen cirka 8 500 ex sträckande förbi Vinga den 28 oktober 2001. Dagssumman från den 14 november är dock den högsta i området sedan den 24 oktober 2002 då cirka 2 230 ex sågs sträcka förbi Kråkudden. Både den 28 oktober 2001 och den 24 oktober 2002 utgjordes dock majoriteten av alkorna av sillgrisslor medan det under årets toppdag den 14 november var en viss övervikt för tordmular (1 370 tordmular jämfört med 810 sill-

grisslor). Fördelningen mellan de båda arterna var ganska jämn den 28 oktober (cirka 950 sillgrisslor och 850 tordmular) och den 4 november (86 bestämda sillgrisslor och 54 bestämda tordmular) medan sillgrisslorna dominerade totalt den 15 september eftersom inga säkert bestämda tordmular sågs. Det verkar alltså som om lite större antal sillgrisslor gästade området redan tidigt på säsongen medan andelen tordmular ökade markant under den senare delen av säsongen. Se även kommentarer under tordmule.

[MM]

Tordmule *Alca torda*

Höga antal: Ca 850 ex str Kråkudden 28.10 (Lennart Wahlén m fl). 430 ex str Vinga 13.11 (Anders Jihmanner m fl). 1 370 ex str Vinga 14.11 (Anders Jihmanner m fl).

De höga dagssummorna från 28 oktober och 14 november är de högsta rapporterade på 2000-talet. Ett uppträdande i linje med årets inträffade dock i slutet av oktober–början av november 2005 då tre höga dagssummor vardera om cirka 500, 700 och 800 ex rapporterades under perioden 26 oktober till 5 november. Den högsta rapporterade dagssumman i området inföll också under ungefär samma period på året då 2 460 ex sträckte förbi Kråkudden den 6 november 1996. År 2000 och 2001 rapporterades vidare flera lite högre dagssummor på mellan 300 och 400 ex från mitten av oktober till mitten av november. Bilden om att talrikare uppträdande av arten uppvisar viss koncentration till perioden mitten av oktober–mitten av november styrks när man jämför med när högre antal rapporterats från övriga Västkusten. Den högsta rapporterade sträcksumman från Västkusten, cirka 3 200 ex sträckande förbi Morups tänge inträffade nämligen den 3 november 1988 och det högsta rapporterade antalet, cirka 11 500 ex på Kattegatt räknat från Varberg–Grenåfärjan den 20 november 1989. Från Kullaberg i Skåne finns också en uppgift om 1 207 ex sträckande den 27 oktober 2006.

[MM]

Tobisgrissla *Cephus grylle*

Häckningar: 26 par Tistlarna (där 21 pulli observerades 2.7) och 12 par Inre Tistlarna (Gösta Olofsson, Martin Fransson). 7 par Byrknal-ten, södra skärgården (Gösta Olofsson). 2 par Små Lyngskär, södra skärgården (Gösta Olofsson). 2 par Kalvholmen, södra skärgården 24.6 (Gösta Olofsson).

Häckningstid: 5 ex Lilla Saltboholmen, Öckerö 26.3 (Martin Oomen). 10 ex Stora Rossen, Rörö 24.4 (Stefan Svanberg). 121 ex Tistlarna 3.5 (Gösta Olofsson). 69 ex Kalvholmen 3.5 (Gösta Olofsson). 38 ex Inre Tistlarna 2.5 (Gösta Olofsson). 25 ex Tåudden, Rörö 13.5 (Martin Oomen). 4 par Vasskären-Kläveskär, södra skärgården (Lars Hellman m fl). 1 1K rast Kråkudden 27.7 (Ola Bäckman m fl).

Efter endast två konstaterade häckningar ifjol är årets 49 en rejäl uppräckning. Det är dock något färre än de 63–91 par som rapporterats övriga år på 2000-talet då bestånden inventerats. Denna minskning kan dock förklaras av att det från Kalvholmen i södra skärgården, som är ett av de starkaste fästena för arten i området, rapporteras att antalet häckande par troligen varit betydligt högre än de två bona indikerar. Kolonin verkar dock ha minkplundrats på ett tidigt stadium. Det högsta antalet rapporterade fåglar på lokalen är också på samma nivå som år 2009 och 2008 då som mest 68 respektive 63 ex sågs. Under 2000-talet har beståndet på Kalvholmen annars legat ganska stabilt mellan 20 och 30 par medan 10–20 par rapporterades därifrån 1992–1999. Minkpredation har rapporterats från Kalvholmen och Tistlarna tidigare och uppges vara en anledning till att beståndet av arten koncentrerats till ytterskärgården. [MM]

Alkekung *Alle alle*

Samtliga: Månadsfördelning: oktober 34 ex, november 164 ex, december 2 ex.

Höga antal: Kråkudden, Hönö: 34 ex str S 3.11 (Martin Oomen m fl). 67 ex str S 4.11 (Ola Bäckman m fl). Övriga lokaler: 29 ex str S Vinga 14.11 (Anders Jihmanner m fl).

Fynd utanför Hönö/Vinga: 1 ex Torslandaviken 6.11 (Birger Kaiser m fl). 1 ex Kärrsviken, Öckerö 7.11 (Ingemar Åhlund). 2 ex Lindholmen 10.11 samt 3 ex 12.11 (Pelle Gustavsson). 1 ex Hyppeln 16.11 (Roger Eskilsson).

Totalt sågs 200 ex under året vilket är något färre än normalt då medianantalet för uppträdandet 1984–2010 är 350 ex per år. Hela 98 % av alla fåglar på 2000-talet har setts under oktober och november och årets uppträdande är således tidsmässigt typiskt. I år saknades dock fynd under januari. Under 2000-talet har fynd i januari gjorts ungefär varannat år. [MM]

Lunnefågel *Fratercula arctica*

Samtliga: Sommar: 1 ad str Kråkudden, Hönö 7.7 (Bo Brinkhoff m fl). 1 ad str Kråkudden, Hönö och Vinga 30.7 (Martin Alexandersson

m fl, Musse Björklund m fl). Höst: 1 1K str NO Kråkudden, Hönö 25.9 (Arne Ekström) och 1 1K samma lokal 26.10 (Thomas Karlsson). 2 ex str S Vinga 14.11 (Anders Jihmanner m fl). Månadsfördelning: juli 2 ex, september 1 ex, oktober 1 ex, november 2 ex.

Återigen ett år med mycket färre fynd än vi vant oss vid på 2000-talet. Årets antal är faktiskt det lägsta antalet som rapporterats sedan 1988 då endast 3 ex sågs (se FIG-2009). Det genomsnittliga antalet fynd på 2000-talet är annars 46 ex och antal i paritet med årets låga antal har endast rapporterats 2008 då 7 ex sågs. Frågan är om den dramatiskt minskade häckningsframgången som rapporterats från Norge och Skottland de senaste åren räcker för att förklara de fluktuerande antalen de senaste åren. Fluktuationerna påminner om uppträdandet under 90-talet då i antal i paritet med årets antal (7–8 ex) rapporterades under fem av åren och då tre enstaka toppår stack ut med 39–125 ex rapporterade. [MM]

DUVOR-GÖKAR

Love is in the air! Året bjöd nämligen på inte mindre än tre turturduvor. I övrigt noterades antalsrekord för skogsduva och en rekordsen gök.

Skogsduva *Columba oenas*

Häckningstid: 1 par Ragnhildsholmen 23.5 (Mats Raneström). 2 ex sp Bokedalen, Jonsered 16.5 (Håkan Thorstensson). 1 ex Lökekullen, Säve 11.5 (Martin Oomen). 1 ex sp Hög, Hisingen 8.5 (Tommy Järås).

Vinter: 1 ex Hällsvik, Torslanda 19.11–15.12 (Niklas Aronsson).

Höga antal: 70 ex Öxnäs, Säve 3.7 (Bo Brinkhoff).

Antalet rapporter om spelande fåglar är normalt för senare år men färre än de 13 revir som rapporterades under 2006–2007 i samband med atlasinventeringen. Det högsta antalet är dock nytt rekord och som vanligt i dessa sammanhang är lokalen Öxnäs. Tidigare högsta siffran sedan år 2000 rapporterades därifrån den 20 april i fjol då 43 ex sågs. [MM]

Ringduva *Columba palumbus*

Höga antal: 3 000 ex str Brudarebacken 24.3 (Christer Fält m fl). 5 800 ex str Smithska udden 27.9 (Martin Oomen m fl). 2 500 ex str Smithska udden 28.9 (Leif Andersson m fl).

Vårsumman från den 24 mars är den högsta i området sedan mars 2006 då 3 140 ex rapporterades från Smithska udden 24 mars, 2 570 ex från Brudarebacken 29 mars och 2 220 ex Östra Trollåsen, Askim samma datum. Höstsummorna är betydligt lägre än i fjol då som mest 15 500 ex sågs och är också lägre än normalt för senare år då medianen för högsta dagssummorna under åren 2002–2010 är 11 500 ex. [MM]

Turkduva *Streptopelia decaocto*

Häckningar: Göteborg: 1–2 par Guldheden (Svante Martinsson m fl). 2 par Landala (Martin Oomen m fl). 1–2 par Örgryte (Martin Oomen). 7–12 par Kungsladugård (Kristoffer Nilsson m fl). 1 par Karl Johans torg, Majorna (Stig Fredriksson m fl). Höön: 1–2 par Kyrkogården (Martin Oomen m fl). 1–2 par Röd (Tina Widén m fl). 1–2 par Lappesand (Martin Boberg m fl). Övriga lokaler: 1 par Solängen, Mölndal (Lars-Eric Rahm m fl). **Fynd under häckningstid:** Enstaka fåglar (1–3 ex) dessutom rapporterade från 11 lokaler i Göteborgs kommun, 1 lokal i Mölndals kommun samt 1–2 revir i Öckerö kommun.

Höga antal: Älvsborgsgatan, Kungladugård: 75 ex 22.1, 97 ex 12.11, 106 ex 19.11 samt 91 ex 3.12 (samtliga Kristoffer Nilsson).

I år konstaterades minst 16 par häcka vilket glädjande nog är fler än fjolårets 8 men något lägre än resultaten 2007 och 2008 då hela 24 respektive 29 par konstaterades häcka. Åren 2002–2006 konstaterades dock endast mellan två och fem par häcka i området. Troligen speglar dock de stora fluktuationerna i antalet konstaterade häckningar mest varierende rapporteringsfrekvens. Höstsummorna utgör den högsta, den tredje högsta och den femte högsta rapporterade i området och fjolårets rekord på 102 ex Sjöbergen överträffades således redan i år. [MM]

FYNDHISTORIK- TURTURDUVA

Med årets fynd finns totalt 26 fynd i rapportområdet genom tiderna. Här listas samtliga kända fynd i kronologisk ordning.

1. 1 1K hona Stora Holm, Hisingen 19.10 1873
2. 1 ad hane Hisingen 24.5 1877
3. 1 1K hona Balltorp 19.10 1891
4. 1 ad hane Frihamnen, Göteborg 29.5 1931
5. 1 ex Billdal 17.9 1961
6. 1 ex Västra Frölunda 26–28.9 1964
7. 1 ex Reningsverket, Västra Frölunda 9–22.10 1966
8. 1 ex Lärjeholm 22.6 1969
9. 1 ex Bergums k:a, Olofstorp 26.5 1970
10. 1 ex Slottsviken, Rådasjön 4.7 1971
11. 1 ex Björlanda strand, Hisingen 3–8.11 1971
12. 1 ex Björlanda, Hisingen 3.6 1972
13. 1 1K Redbergplatsen 2.11–1.12 1976
14. 1 ex Knippla, Norra skärgården 10.6 1979
15. 1 ex Orremossen, Vättlefjäll 31.5 1980
16. 1 ex Styrö 21.6 1981
17. 1 ex Ingebäck, Sävle 31.5 1985
18. 1 ex Tumlehed, Torslanda 11.10 1988
19. 1 ex Riskulla industriområde 26.5–13.7 1995
20. 1 ex Kvillebäcken, Hisingen 26.5 1996
21. 1 ex Brodalens industriområde 18.6 1997
22. 1 ex Riskulla industriområde 28.7 1997
23. 1 ex Donsö 6.6 2006
24. 1 ex Lappesand, Höön 18.5 2010
25. 1 ex Vrångö 10.6 2010
26. 1 ex Vinga 26.9 2010

Bild: MAGNUS RAHM

▲ **Ruvande turkduva i Solängen, Mölndal den 5 maj. De stora antalen ruvar dock fortfarande i Majorna.**

Turturduva *Streptopelia turtur*

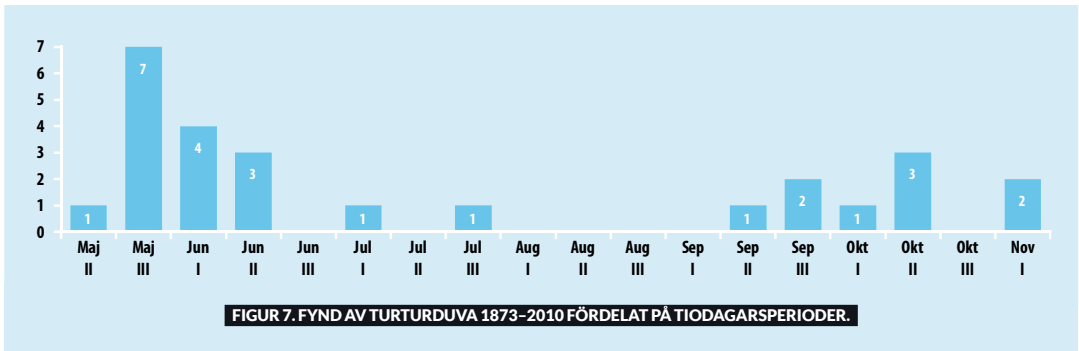
Samtliga: 1 ex Lappesand, Höön 18.5 (Martin Boberg). 1 ex Vrångö 10.6 (Tina Widén m fl). 1 ex Vinga 26.9 (Håkan Eliasson m fl).

Fynd nummer 24–26 i rapportområdet (se separat historikruta). De senaste fynden gjordes 2006 respektive 1997 så att hela 3 ex observerades under året är anmärkningsvärt. Totalt fjorton av fynden har gjorts under en period från slutet av maj till mitten av juni, så vårfynden får anses typiska i det avseendet (se Figur 7). Årets fågel inräknad finns även tre fynd från september. Fynden i området är vidare väl spridda geografiskt sett med endast en lokal där fler än en fågel setts, nämligen Riskulla industriområde i Mölndal där två fynd gjorts (maj–juli 1995 samt juli 1997). Fåglar har vidare setts i alla fem kommunerna från Ingebäck, Sävle i norr till Billdal/Vrångö i söder och från Vinga i väster till Bergums kyrka, Olofstorp i öster. Sex fynd finns från skärgården och fyra av dessa är från södra skärgården. Varken Vinga eller Vrångö har tidigare gästats. [MM]

Bild: HÅKAN ELIASSON

▲ **Årets tredje och rapportområdets tjugosjätte fynd av turturduva sågs på Vinga den 26 september.**

FIGUR 7. FYND AV TURTURDUVA 1873–2010 FÖRDELAT PÅ TIODAGARSPERIODER.

Gök *Cuculus canorus*

Sena fynd: 1 ex str S Heden, Göteborg 2.10 (Martin Oomen).

Ett relativt sent fynd av en art som i de flesta fall lämnar landet under andra halvan augusti och första halvan av september. Fyndet är det senaste någonsin inom rapportområdet. Hösten 2010 var relativt mild och kanske fanns det även andra faktorer som gjorde att ovanligt många sena observationer gjordes även i övriga Sverige, exempelvis rapporterades 1 ex i Skåne den 1 november.

[MO]

UGGLOR

Årets stora ugglehändelse var de osedvanliga mängderna av övervintrande horn- och jorduggla. Kronan på verket var den hornuggleansamling som höll till vid Hönö kyrkogård under vårvintern.

Berguv *Bubo bubo*

Häckningar: Av sex besatta revir lyckades ett par med häckningen och två ungar kom på vingarna. Ytterligare två revir blev ej tillräckligt väl kontrollerade under säsongen.

Övriga: Under året gjordes en rad ströobservationer runt om i Göteborg, främst kring de centrala delarna av stan.

Ett magert år med endast en konstaterad häckning. Normalt brukar 2–3 par lyckas med sin häckning. Det folkklära uvparet, döpta till Ulle och Ville, som dök upp på Ullevi under vårvintern 2009 höll sig trogna arenan under hela året. Tyvärr visade de inget större intresse för den tilltänkta häckningslåda som är placerad på Ullevi tak. Så alla uventusiaster får ge sig till tåls och hoppas att det går bättre för dem kommande år.

[MO]

Sparvuggla *Glaucidium passerinum*

Samtliga: 1 ex Änggårdssbergen 5–7.3 (Olof Armini). 2 ex Klippans naturreservat, Björketorp 20.3–3.4 (Staffan Larsson m fl). 1 ex Berts-hult, Landvetter 1.5 (Kristoffer Nilsson).

Under våren gjordes i vanlig ordning observationer i Klippans naturreservat. Lokalen är rapportområdets säkraste plats och sparvugglor har setts där varje år sedan 1994 med undantag för 2006. Totalt gjordes tre fynd under året vilket får betecknas som mycket dåligt. Som jämförelse kan nämnas att snittet på 00-talet legat på strax under elva fynd per år.

[MO]

Hornuggla *Asio otus*

Vinter/vår: Under januari–mars gjordes observationer på 18 lokaler runt om i Göteborg, de flesta kustnära. **Höga antal:** Största ansamlingen upptäcktes på Hönö kyrkogård där ugglor var synliga 16.1–15.3. Som mest sågs 15 ex 17.2 (Uno Unger m fl). **Övriga fynd av fler än en individ:** 3 ex Arödsberget 22–24.1 (Hans Utterberg). 2 ex Donsö 19.2 (gnm Gösta Olofsson). 2 ex Lundby 2.3 (Gunilla Midbratt).

Häckningar: 1 par Vrässered, Bergum (Martin Oomen). 1 par Smeds-torps ängar, Björketorp (Elon Wismén m fl).

Höst/vinter: 1 ex Högåsa, Björlanda 29.11 (Bo Nilsson). 1 ex Eklanda 25.12 (Per-Anders Svensson).

Ansamlingar likt den på Hönö (se bild på nästa sida) är nuförtiden mycket sällsynta kring Göteborg. Under de två–tre senaste decennierna har endast enstaka ströobservationer gjorts vintertid. Man får gå tillbaka till vintrarna i skiftet 60/70-talet för att hitta liknande antal. Maxnoteringen är 21 ex i december 1970 i Björlanda. Arten är känd för att vintertid samlas i grupper på dagkvist, flera kända samlingar finns i exempelvis Halland och Skåne. Hönö kyrkogård verkade dessutom falla ugglor i smaken då en flock rapporterades därifrån under början av 2011.

[MO]

Jorduggla *Asio flammeus*

Vinter: Januari–februari: 1 ex Hästholmen, Arendal 16.1 (Martin Hammar m fl). 1 ex Fässberg, Mölndal 3–4.2 (Johan Revelj m fl). 1 ex Kråkudden, Hönö 5.2 (Bo Brinkhoff m fl). 1 ex Stora Amundö 7.2 (Jesper Knappe). **December:** 1 ex Torslanda golfbana 13.12 (Magnus Persson).

Bild: JAN OHLIN

▲ En av de femton hornugglor som spenderade årets första månader på Hönö kyrkogård, den 13 februari.

Vår: Sammanlagt 4 ex under perioden 4.3–14.4.

Höst: Sammanlagt 4 ex under perioden 1.10–3.11.

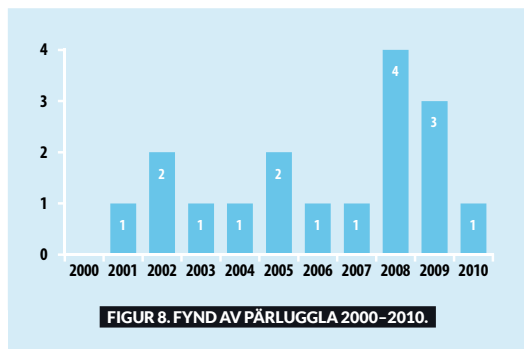
Ett ganska normalt år sett till antalet fynd, dock gjordes ovanligt många vinterobservationer. Arten brukar i normala fall ses med enstaka ex varannan vinter med undantag för 2006 då hela 14 ex noterades. Samtliga fynd under sträckperioderna gjordes i skärgården eller i direkt anslutning till kusten. Man hade kunnat hoppas att ett större antal skulle observeras under höstmånaderna då gnagartillgången var mycket god i stora delar av Norrland den gångna sommaren, men så blev alltså inte fallet.

[MO]

Päruggla *Aegolius funereus*

Samtliga: 1 ex sp Stora Issjön, Landvetter 12.4 (Martin Oomen).

Detta var sjunde året i rad som pärluggla hördes vid Issjöarna. Artens uppträdande inom vårt rapportområde hänger på en skör tråd och inga övriga fynd gjordes under året. En historisk tillbakablick från atlasinventeringen som gjordes på 70- och 80-talet visar att arten hörts mer regelbundet i framförallt

Härrydas skogsmarker. Under 2000-talet har antalet observationer pendlat mellan noll och fyra per år (se Figur 8).

[MO]

NATTSKÄRRA–SEGLARE

En nattskärra segade sig kvar ända till oktober, men praktfåglarna gick det sämre för. Vår enda bofasta praktfågel, kungsfiskaren, har lidit svårt av de hårda vintrarna och minskat sin numerär avsevärt.

Nattskärra *Caprimulgus europaeus*

Häckningar: Fynd under häckningstid: Sammanlagt ca 55 ex sp på 27 lokaler under perioden 19.5–11.7.

Höga antal: Som mest 10 ex sp i området mellan Rambo mosse och Råvekärrs Långevatten 16.6 (Nils Abrahamsson m fl). 5 ex sp Lysevattnet, Vättefjäll 5.6 (Ove Andersson). 4 ex sp Biskopsgården 9.6 (Björn Dellming).

Sena fynd: 1 ex Torslandaviken 5.10 (Magnus Persson).

Ett något bättre resultat jämfört med de två föregående åren, möjligen hjälpte nattfågelinventeringen som ägde rum på Hisingen (se *FpV nr 1/2011*) till att höja antalet rapporter. Tidigare uppgifter från atlas- och riksinventeringen visar att vi har ett bestånd på 100–120 par inom rapportområdet. Under hösten gjordes även en rejäl putsning av det gamla fenologirekordet. Den senaste höstnoteringen från tidigare var 15 september 2002. De flesta nattskärror lämnar landet under andra halvan av augusti men årligen görs fynd fram till början av oktober i södra Sverige.

[MO]

Kungsfiskare *Alcedo atthis*

Häckningar: Inga fynd under häckningstid.

Övriga: 1 ex Torslandaviken 1.1–11.2 (Ulf Lindell m fl). Upp till 3 ex Sävåns mynning 1–19.1 (Mathias Theander m fl). 2 ex Bäckeboles industriområde 1–9.1 (Per Lundgren m fl). 1 ex Skintebo hamn 2.1 (Magnus Levin). 1 ex Önnereds hamn 3.1 (Jan Mogol). 1 ex Vitsippsdalen, Göteborgs botaniska trädgård 17.8 (Thore Axelsson m fl). 1 ex Sävåns dalgång 22–23.9 (Eric Engelbrecht m fl). 1 ex Sävåns dalgång, Göteborg 10.10 (Roger Eskilsson).

Den stränga vinterkylan som tog sitt grepp över södra Sverige i början av januari gjorde att kungsfiskarna fick en mycket svår vinter och man får räkna med att merparten av den svenska populationen strök med. Vid köldens intåg i början av januari gjordes många observationer på klassiska vinterlokaler såsom Sävåns mynning och Torslandaviken, men observationerna glesnade snabbt ut och sista individen sågs 11 februari. Arten är dock känd för att kunna få ut två kullar på en säsong så vi får hoppas kungsfiskaren kan göra en snabb comeback de närmsta åren.

[MO]

TABELL 12. FENOLOGI: GÖK, NATTSKÄRRA OCH TORNSEGLARE.

ART/PERIOD	FÖRSTA OBSERVATION	SISTA OBSERVATION
Gök	±0 3.5 Öckerö (Peter Hamrén)	+22 2.10 Heden (Martin Oomen)
Vår–Höst	3.5 25.4-09 Stora Amundö (Olof Armini)	10.9 <i>Nytt fenologirekord (+12)</i>
Nattskärra	+9 19.5 Rördalen (Martin Oomen)	+40 5.10 Torslandaviken (Magnus Persson)
Vår–Höst	10.5 29.4-06 Nordfjäll, Näset (Uno Unger)	26.8 <i>Nytt fenologirekord (+20)</i>
Tornseglare	±0 6.5 Torslandaviken (Mats Raneström)	+17 6.10 Slottsskogen (Tina Widén)
Vår–Höst	6.5 28.4-06 Torslandaviken (Karl-Olof Johansson)	19.9 13.11-08 Berglärkan, Göteborg (Ingegerd Nyberg)

HACKSPETTAR

Klippans tretåiga hackspettar höll sig undan under året och göktytorna överraskar med ständigt nya lokalval. Göteborgsspettarna vet man aldrig var man har! De mindre hackspettarna håller dock ställningarna.

Göktyta *Jynx torquilla*

Vår: Sammanlagt 11 ex på lika många lokaler under perioden 25.4–21.5.

Häckningar: Troliga häckningar: 1 par Sisjöns skjutfält (Magnus Rahm m fl). Fynd under häckningstid: 2 ex sp Delsjökolonin 22.5 (Fredrik Spak). 1 ex sp Öls-gården, Lackarebäck 7.6 (Barbro Björkman). 1 ex Högåsa, Björlanda 12.6 (Magnus Persson).

Höst: Som mest 2 ex Brudarebacken 10–18.8 (Jan-Åke Noresson m fl). 1 ex Lagmansholmen 8.9 (Mats Raneström). 1 ex Eklanda 11.9 (Per-Anders Svensson).

Sammanlagt 17 fynd under året vilket är lite över snittet för senaste 10-årsperioden. Det fanns starka indikationer på att häckning genomfördes på Sisjöns skjutfält. I sammanhanget är det intressant att göktytorna inte verkar ha några favoritlokaler i rapportområdet utan nästan varje år är det på nya lokaler som tytor hävdar revir, och vissa år även lyckas med sina häckningar.

[MO]

Mindre hackspett *Dendrocopos minor*

Häckningar: 1 par Heden, Askim (Jan Mogol). 1 par Rådasjöns naturreservat (Fredrik Andersson). 1 par västra Kortedala (Per-Ola Rösjö). 1 par Finngösaravinen, Partille (Eric Engelbrecht). 1 par Lärjeåns dalgång, Angered (Hans-erik Hermansson). 1 par Ruddalen (Maj-Lis Borg). 1 par Lunnagården, Mölndal (Silke Klick). 1 par Rya skog (Hans-Erik Hermansson). 1 par Sävåns dalgång, Kviberg (Roger Eskilsson). Fynd under häckningstid: Ropande/revirhållande fåglar på ytterligare ca 50 lokaler.

En dubbling av antalet konstaterade häckningar jämfört med fjolåret. Ändå finns det anledning att tro att det de flesta häckningarna aldrig blir upptäckta. Antalet ropade/revirhåvdande fåglar under våren ligger i linje med de senaste åren, vilket talar för att vi har en stabil population i området.

[MO]

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus*

Samtliga: 1 hane Skintebo hamn 31.10 (Patrik Axelsson).

Årets enda observation gjordes på en oväntad plats, men under en typisk tid på året. Skärgårdsobservationer har gjorts två gånger tidigare under den senaste 10-årsperioden, nämligen på Rörö 2004 samt Hönö 2007. För första gången på tre år sågs inga fåglar vid Klippans naturreservat, men man får nog ändå förmoda att de fanns där i närheten då de rapporterades under 2011. Årets fynd är det 29:e i rapportområdet.

[MO]

LÄRKOR–SVALOR

En tofslärka mitt i stan och tredje vinterfyndet av trädlärfka på 2000-talet sticker ut som de mest anmärkningsvärda fynden i den här artgruppen i år. Sånglärkans vikande kurva i landet gör att vi för första gången redovisar sjungande sånglärkor i årets rapport. Framtiden får utvisa vad det ger.

Tofslärka *Galerida cristata*

Samtliga: 1 ex Redbergsplatsen 17.6 (Lars Wolf).

Under första halvan av 1900-talet var tofslärkan ännu en häckfågel i Göteborgsområdet, men 1959

FYNDHISTORIK: TOFSLÄRKA

Med årets fynd finns totalt 8 fynd i rapportområdet sedan arten försvann som häckfågel 1963. Här listas samtliga kända fynd sedan dess i kronologisk ordning.

1. 1 ex Hönö 8.1 1978
2. 1 ex Länsmansgården 7.12 1981-6.3 1982
3. 1 ex Torslanda 25.4 1986
4. 1 ex Mölndalsvägen 23.6 1987
5. 1 ex Lökholmen, Gbg:s södra skärgård 24.7 1988
6. 1 ex Galterö 30.11 1988
7. 1 ex Lilla Varholmen 16-17.6 1991
8. 1 ex Redbergsplatsen 17.6 2010

TABELL 13. FENOLOGI: HACKSPETTAR, LÄRKOR OCH SVALOR.

ART/PERIOD	FÖRSTA OBSERVATION	SISTA OBSERVATION
Göktyta Vår–Höst	±0 25.4 Flera lokaler 25.4 6.4-07 Härssjön (Michael Nilsson)	+5 11.9 Eklanda (Per-Anders Svensson) 6.9 2.10-05 Torslandaviken (Magnus Unger)
Sånglärka Vår–Höst	+39 28.2 Flera lokaler 20.1 6.1-08 Torslandaviken (Mikael Molin)	-33 26.11 Långås (Göran Karlsson) 29.12 31.12-08 Fässberg (Lars-Erik Rahm)
Trädläarka Vår–Höst	+3 16.3 Slottsskogen (Stig Fredriksson) 13.3 3.3-08 Öxnäs, Säve (Göran Karlsson)	-3 26.10 Flera lokaler 29.10 21.12-08 Nötholmen, Vrångö (Ville Fagerström)
Berglärka Höst–Vår	+12 26.10 Brudarebacken (Tina Widén m fl) 14.10 6.10-01 Rörö (Magnus Unger)	-72 10.2 Kråkudden (Birger Kaiser) 22.4 4.5-03 Rörö (Magnus Unger)
Backsvala Vår–Höst	+8 24.4 Torslandaviken (Göran Gustavsson) 16.4 9.4-06 Torslanda golfbana (Stefan Svanberg)	-1 23.9 Smithska udden (Jon Håkansson) 24.9 26.9-06 Kobbegården, Askim (Johan Svedholm)
Ladusvala Vår–Höst	+3 18.4 Flera lokaler 15.4 4.4-08 Hökälla (Jan Krantz)	+6 25.10 Hammarkulletorget (Jesper Knappe) 19.10 12.11-03 Donsö (Carl Jyker)
Hussvala Vår–Höst	±0 21.4 Balltorps våtmark (Ulf Branefors) 21.4 11.4-09 Torslandaviken (Hans Petersson)	+6 1.10 Smithska udden (Kristoffer Nilsson) 25.9 17.10-04 Skintebo, Askim (Mikael Forsman)

ägde den sista kända häckningen rum i Sannegårds-
hamnen. Där blev sedan en ensam individ kvar till
1963 och sedan dess har arten varit en raritet (se
historikrutan på föregående sida). Årets fynd var
det åttonde efter 1963. Fågeln observerades på mor-
gonen den 17 juni, på dagen 19 år sedan det senast
begav sig, men kunde inte återfinnas senare under
dagen. Under juni sågs tofslärkor tillfälligt på en rad
lokaler längs Västkusten, både i Halland och i Bo-
huslän, möjligen kan Göteborgsfågeln vara samma
som någon av dessa.

[MR]

Trädläarka *Lullula arborea*

Vinter: 2 ex Killingsholmen, Askim–Skintebo hamn, Askim 1.1 (Lars Eric Rahm m fl).

Vår: Sammanlagt ca 10 ex under vårsträcket 16.3–5.4.

Häckningstid: Noterades på ca 10 lokaler under häckningstid.

Höst: Sammanlagt ca 68 ex under höststräcket 7.9–26.10.

Antalet potentiella häckningslokaler är ungefär lika
många som vanligt. Vårsträcket var däremot av
okänd anledning betydligt klenare än normalt. Även
höststräcket var ganska magert, men det kan till
stor del förklaras med att Smithska udden stod utan
bevakning under större delen av hösten. Vinterfynd-
et var 2000-talets tredje.

[MR]

Sånglärka *Alauda arvensis*

Häckningar: Fynd under häckningstid: Ca 84 sjungande individer.

Sånglärkan är en av de arter som drabbats hårt av
jordbrukets intensifiering under 1900-talet. Medan
populationen hos många arter i odlingslandskapet
på senare år har stabiliserats på en lägre nivå har
sånglärkan fortsatt att minska. Vi avser därför följa
utvecklingen i Göteborgsområdet och önskar rap-

porter om alla sjungande lärkor, eller fynd med hö-
gre häckningskriterier, gärna rapporterade med så
noggrann lokalangivelse som möjligt. Det är svårt
att göra exakta summeringar så 84 sjungande indi-
vider är tänkt att tjäna som en måttstock för kom-
mande års sammanställningar.

[MR]

Berglärka *Eremophila alpestris*

Samtliga: 1 ex Rörö 14.1 (Magnus Rahm). 1 ex str S Krossholmen,
Torslanda 23.1 (Johan Svedholm). 1 ex Kråkudden, Hönö 10.2 (Birger
Kaiser). 2 ex Tistlarna 9-10.10 (Per Österman m fl). 1 ex Brudareback-
en 26.10 (Tina Widén m fl). 1 ex Galterö 28.10 (Lars Hellman).

Sex fynd är normalt för senare år för berglärkan
som haft en långsiktigt nedåtgående trend. Geogra-
fiskt är fyndbilden normal med huvudparten av ob-
servationerna i skärgården.

[MR]

Bild: JAN-ÅKE NORESSON

▲ En av höstens 19 (!) rödstrupiga piplärkor rastande i
Brudarebackens vegetation den 12 september.

Backsvala *Riparia riparia*

Häckningar: Minst 108 par Torslandaviken (Stig Fredriksson m fl). Tre kolonier med totalt ca 90 bohål Angeredsverken (Håkan Thorstensson). Ca 15 par Hökålla (Rune Hixén m fl).

Backsvallekolonin på Rörsjär i Torslandaviken håller alltså ställningarna och har varit stabil de senaste åren. Kolonierna vid Angeredsverken har säkerligen funnits under många år men hör till den kategori backsvallekolonier som sällan rapporteras – troligen finns det fler sådana, bland annat i rapportområdets södra delar. Årets glädjeämne är annars den helt nya kolonin i Hökålla som häckar i en sandbrink som ställts i ordning just för backsvalorna.

[MR]

PIPLÄRKOR–JÄRNSPARV

Rödstrupig pipläрка hade en bra höstsäsong och fjolårets vårfenologirekord slogs dessutom på nytt. Såväl vattenpiplärka som större pipläрка fortsätter att vara årsvissa och hösten bjöd på en mycket stor sidensvansflock.

Större pipläрка *Anthus richardi*

Samtliga: 1 ex str Änggårdssbergen, Göteborg 9.10 (Patrik Axelsson).

Arten har varit årlig i rapportområdet sedan 2002. Totalt har 21 fynd gjorts i området, av dessa är sex fynd gjorda på 1900-talet och femton fynd på 2000-talet (se FIG-2008 för fyndhistorik).

[SS]

Rödstrupig pipläрка *Anthus cervinus*

Vår: 1 ex Galterö 3.5 (Lars Hellman).

Höst: Sammanlagt 19 ex under perioden 31.8–25.9.

Rödstrupig pipläрка observeras sällsynt under vårsträcket. Detta var det sjätte vårfyndet under 2000-talet och även det tidigaste, vilket innebar nytt fenologirekord med tre dagars marginal. Samtliga fåglar är sedda under perioden 3–14 maj och medandatum är 10 maj. Arten uppträdde förhållandevis talrikt under hösten och 19 ex är den tredje högsta summan under 2000-talet.

[SS]

Vattenpiplärka *Anthus spinoletta*

Samtliga: 1 ex Rörö 4–14.1 (Uno Unger m fl).

Samma individ som sågs på lokalen under november och december 2009.

[SS]

Gulärka *Motacilla flava*

Häckningar: 1 par Torslandaviken (Magnus Persson m fl). **Fynd under häckningstid:** Ytterligare 3–4 par observerades i Torslandaviken. Dessutom rapporterades fåglar från Hökålla (John-Eric Thore m fl),

Öxnäs (Marinko Karabatic), Lilla Oxhagen (Tommy Järås) samt Breddungen, Hisingen (Tommy Järås).

Vår häckande gulärlepopulation har legat på en låg men hyfsat konstant nivå under hela 2000-talet. Torslandaviken är som vanligt den säkraste häckningslokalen i området, men enstaka par finns också vid Hökålla och längs Göta och Nordre älv. Populationen ligger gissningsvis på 10–15 par i rapportområdet, vilket kan jämföras med de 40–50 par som beräknades häcka under 70- och 80-talet. Artens kraftiga nedgång brukar anses ha samband med den minskade förekomsten av betade strandängar.

[JS]

Forsärka *Motacilla cinerea*

Vinter: Januari–februari: Sammanlagt 5 ex, varav som mest 3 ex Ryaverket (Magnus Larsson m fl). **December:** Sammanlagt 4–6 ex varav som mest 3 ex Ryaverket (Magnus Larsson).

Årets antal övervintrande forsärkor är helt normalt för 2000-talet och som vanligt är den säkraste övervintringslokalen Ryaverkets biobäddar, där det finns en god insektsproduktion även under de kallaste vintrar.

[JS]

Sädesärka *Motacilla alba*

Vinter: 1 ex Vasastaden 11.1 (Barbro K Larsson). 1 hane Mölndal 10.12 (Peter Funke).

Någon enstaka sädesärka brukar försöka utmana vinterförhållandena i rapportområdet årligen. Under 2000-talet har antalet vinterfynd av arten varierat mellan 0 och 4 ex, med undantag av 2001 då uppmot tio vinterfynd gjordes.

[JS]

Engelsk sädesärka *Motacilla alba yarrellii*

Samtliga: 1 3K+ hona Hjälvik, Öckerö 27–28.3 (Bengt Karlsson m fl).

Fältbestämning av engelsk sädesärka är ett knepigt kapitel så länge det inte rör sig om gamla hanar. Hybrider mellan rasen *yarrellii* och nominatrasen förekommer nämligen ganska frekvent och raserna samhäckar regelbundet exempelvis i södra Norge. Det föreligger ett flertal fynd av rasen i rapportområdet, men framför allt äldre fynd som inte rör gamla hanar skall tas med en nypa salt. Detta eftersom hybridproblematikens omfattning inte varit känd tidigare, och Rrk därför inte alltid varit så hård i sina bedömningar. Årets fågel var med största sannolikhet en 3K+ hona *yarrellii*, men en 3K+ hane *alba* × *yarrellii* kan inte till hundra procent uteslutas (Alexander Hellqvist, via e-post). Fågelns karaktärer ligger inom variationen för ren *yarrellii*, och vi väljer att publicera den som en sådan för att upprätthålla en någorlunda rättvisande fyndbild. Tidsmässigt passar årets fynd väl in i statistiken, då slutet av mars till början av april är den tid som man

TABELL 14. FENOLOGI: PIPLÄRKOR, ÄRLOR OCH SIDENSVANS.

ART/PERIOD	FÖRSTA OBSERVATION	SISTA OBSERVATION
Trädpiplärka	-4 16.4 Flera lokaler	+1 8.10 Flera lokaler
Vår–Höst	20.4 10.4-09 Delsjöområdet (Magnus Unger)	7.10 2.11-03 Smithska udden (Kristoffer Nilsson)
Rödstrupig pipplärka	-6 3.5 Galterö (Lars Hellman)	-6 3.5 Galterö (Lars Hellman)
Vår	9.5 <i>Nytt fenologirekord (-3)</i>	9.5 14.5-03 Kråkudden (Kristoffer Nilsson)
Rödstrupig pipplärka	-1 31.8 Rörö (Thomas Karlsson)	-3 25.9 Stora Amundö (Lars Lundmark)
Höst	1.9 29.8-07 Mölnlyckemotet, Råda (Johannes Löfqvist)	28.9 9.10-06 Smithska udden (Kristoffer Nilsson)
Vattenpiplärka	-	-80 14.1 Rörö (Magnus Rahm)
Höst–Vår	31.10 22.10-04 Ersdalen, Hönö (Christer Fält)	3.4 10.4-06 Rörö (Martin Alexandersson m fl)
Gulärkla	-15 7.4 Torslandaviken (Ola Bäckman)	±0 27.9 Länsmansgården (Stefan Svensson)
Vår–Höst	22.4 <i>Nytt fenologirekord (-7)</i>	27.9 12.10-02 Rörö (Magnus Unger)
Sidensvans	±0 9.10 Slottsskogen (Tina Widén)	-19 13.4 Högsbo (Marinko Karabatic)
Höst–Vår	9.10 20.9-05 Kungssten (Kristoffer Nilsson)	2.5 7.5-02 Botaniska trädgården (Berndt Lindberg)

främst kan förvänta sig att rasen dyker upp hos oss. Slutligen vill vi uppmana alla som ser en misstänkt engelsk sädesärkla att nogsamt notera alla dräktkaraktärer och gärna ta bilder. Det är särskilt viktigt att först och främst försöka åldersbestämma fågeln, eftersom en korrekt åldersbestämning i många fall är nyckeln till en korrekt rasbestämning. [JS]

Sidensvans *Bombicilla garrulus*

Höga antal: Ca 750 ex Mölnlycke 25.10 (Pär Lydmark).

På senare år har det varit tunnssått med större sidensvansfloccor hos oss, och detta var den största ansamlingen sedan invasionshösten 2004. [JS]

Strömstare *Cinclus cinclus*

Häckningar: 1 par Sävås dalgång, Jonsered (Leif Jonasson). **Fynd under häckningstid:** Rapporter finns från Lärjeåns dalgång (Göteborg), Grevedämnet (Mölnåls), Mölnålsån (Mölnlycke) samt Kvarnberget (Hindås).

Bild: HANS FALKLIND

▲ **Med största sannolikhet en 3K+ hona av engelsk sädesärkla vid Hjälvik, Öckerö den 28 mars. Se texten för ytterligare detaljer om rasbestämningen.**

I vanlig ordning är det samma lokaler längs Mölnålsån, Sävås och Lärjeån som återkommer när strömstarens möjliga häckningslokaler summeras. Även om bara någon enstaka häckning konstateras årligen torde beståndet vara ganska stabilt och uppskattas till 5–10 par. [JS]

TRASTFÅGLAR

Näktergalens fenologirekord putsades både under våren och hösten och den svarta rödstjärten fortsätter att visa en positiv häckningstrend. Dessutom noterades en rekordsvart buskskvätta och hela tre svarthakade buskskvättor. Ringtrasten uppträdde invasionsartat under vårsträcket.

Näktergal *Luscinia luscinia*

Tidiga fynd: 1 ex sj Torslandaviken 27.4 och framåt (Ingegerd Bratt m fl).

Häckningar: **Fynd under häckningstid:** Sammanlagt rapporterades ca 125 sjungande individer i rapportområdet.

Sena fynd: 1 ex Högsbo, Göteborg 12.9 (Kristoffer Nilsson).

125 sjungande fåglar är normalt för 2000-talet då artens bestånd varit tämligen stabilt. Man kunde möjligen ha förväntat sig en något högre siffra eftersom en riktad inventering av nattsångare ägde rum på Hisingen under året (se *FpV nr 1/2011*), men trots det noterades inte fler fåglar än vanligt på Hisingen (84 ex). Däremot är antalet något lägre än normalt i artens övriga kärnområden: Stora ån–Välen (5 ex), Södra skärgården (11 ex), Norra skärgården (18 ex), Sävås dalgång (2 ex) samt Lärjeåns dalgång (2 ex). Man kan därför misstänka att det verkliga antalet sjungande näktergalar under året i själva verket var något lägre än normalt. Aprilfyndet är 2000-talets tredje, och fenologirekord med två dagars marginal. Även det sena höstfyndet är fenologirekord med hela tio dagar. [JS]

Blåhake *Luscinia svecica*

Vår: 1 ad hane Torslandaviken 5.5 (Björn Dellming). 4 ex Torslandaviken 13.5 (Ola Wennberg m fl). 1 ad hane Hyppeln 13.5 (Martin Oomen). 1 hane Slotsskogen 14.5 (Tina Widén m fl). 1 ex sj Galterö 15.5 (Lars Hellman). 2 ex sj Tjälleviks mosse, Hönö 17.5 (Mikael Molin m fl). 1 honfärgad Brudarebacken 17.5 (Roger Eskilsson m fl). 1 hane Sisjöns skjutfält 20.5 (Magnus Rahm m fl).

Höst: 1 ex Rörö 31.8 (Thomas Karlsson). 1 honfärgad Nötholmen, Hönö 11.9 (Stefan Svanberg m fl). 1 ex Tjälleviks mosse, Hönö 16.9 (Olof Armini).

Tolv vårfåglar och tre höstfynd är ett gott men inte normalt resultat. Som vanligt är arten betydligt talrikare hos oss under vårsträcket än under höststräcket.

Bild: MARTIN OOMEN

▲ **En av vårens tolv blåhakar. Rörö den 13 maj.**

21.8 (Magnus Persson). Som mest 3 ex Skansen Lejonet 3.9–25.10 (Mats Raneström m fl). 1 ex Lindholmen 11.9 (Andreas Garpebring m fl). 1 hane Torslandaviken 20.10 (Bo Brinkhoff). Dessutom var fåglarna i Åbro, Mölndal kvar till 25.11.

Den svarta rödstjärtens positiva trend fortsätter, och hela fyra konstaterade häckningar är det bästa resultatet sedan 1998, då lika många häckningar konstaterades. Dessutom gjordes ovanligt många fynd under häckningstid, varför man kan misstänka att fler häckningar genomfördes 2010. Det är dock en bit kvar till fornstora dagar i början på 1980-talet, då cirka 25 par uppskattades häcka i rapportområdet. I Åbro och i synnerhet inne på AstraZenecas område fanns minst tre revirhävande hanar och minst en hona som genomförde två olika häckningar, varav den första misslyckades men den andra gav upphov till två flygga ungar.

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*

Häckningar: Minst 1 par Åbro, Mölndal (Anders Olsson m fl). 1 par Skarvikshamnen (Stefan Svanberg m fl). 2 par Skandiahamnen (Björn Dellming m fl). **Fynd under häckningstid:** 1 hane Brudarebacken 30.3 (Peter Strandvik). 1 ex sj Sahlgrenska sjukhuset 4.4 (Martin Oomen). 1 ex sj Marieholm 5–7.4 (Roger Eskilsson). 1 hane sj Shell raffineri 12.4 (Per Åkeflo). 2 ex Slättås, Delsjöområdet 13–15.4 (Per Boström). 1 2K hane sj Riskulla, Mölndal 16.4–7.6 (Lars Eric Rahm m fl). 1 ex sj Sävenäs 25.4 (Patrik Jonasson). 1 hane Kålltorp 30.4 (Aimon Niklasson). 1 hane sj Sävåns mynning 13.5 (Roger Eskilsson). 1 ex Smithska udden 13.5 (Thomas Karlsson). 1 2K hane sj Drottningtorget 15.5–11.6 (Jan Hellström m fl). 1 ex sj Tingstads industriområde 18.5 (Annika Wetterberg m fl). 1 hane sj Örrekulla industriområde 19.5 (John-Eric Thore). 1 ex sj Torslandaviken 28.5–6.7 (Ulf Sjögren m fl).

Höst: 1 1K Kråkudden 20–21.8 (Per Björkman m fl). 2 1K Arendal

TABELL 15. FENOLOGI: TRASTFÅGLAR.

ART/PERIOD	FÖRSTA OBSERVATION	SISTA OBSERVATION
Näktergal Vår–Höst	–5 28.4 Torslandaviken (Håkan Thorstensson) 3.5 <i>Nytt fenologirekord (–1)</i>	+29 12.9 Högsbo (Kristoffer Nilsson) 14.8 <i>Nytt fenologirekord (+10)</i>
Blåhake Vår	–2 5.5 Torslandaviken (Björn Dellming) 7.5 <i>Tangerat fenologirekord</i>	–2 20.5 Sisjöns skjutfält (Magnus Rahm) 22.5 30.5–04 Ersdalsviken, Hönö (Magnus Unger)
Blåhake Höst	–1 31.8 Rörö (Thomas Karlsson) 1.9 17.8–03 Tistlarna (Martin Fransson)	±0 16.9 Hönö (Olof Armini) 16.9 20.10–00 Lagmansholmen (Martin Oomen)
Svart rödstjärt Vår–Höst	–7 30.3 Brudarebacken (Peter Strandvik) 6.4 27.3–05 Galterö (Göran Johansson)	+13 25.11 Åbro, Mölndal (Anders Olsson) 12.11 8.12–03 Rörö (Magnus Unger)
Rödstjärt Vår–Höst	±0 21.4 Noleredsmossen (Peter Hamrén) 21.4 14.4–09 Fiskebäck (Stefan Svanberg)	+9 13.10 Rörö (Ola Wennberg) 4.10 26.10–02 Guldringen, Göteborg (Knut Karlsson)
Buskskvätta Vår–Höst	+1 25.4 Flera lokaler 24.4 16.4–00 Styrsö (Donald Granqvist)	+50 21.11 Eklanda (Christer Fält) 2.10 <i>Nytt fenologirekord (+28)</i>
Stenskvätta Vår–Höst	–5 26.3 Hummerviken (Martin Oomen) 31.3 25.3–05 Brudarebacken (Magnus Unger m fl)	–1 15.10 Fässberg (Lars Eric Rahm) 16.10 24.11–09 Rörö (Christer Fält)
Taltrast Vår–Höst	+4 19.3 Gamlestad (Roger Eskilsson) 15.3 13.2–07 Rörö (Christer Fält)	+2 21.11 Tjälleviks mosse (Mathias Theander) 19.11 23.11–08 Vrångö (Tina Widén)
Ringtrast Vår	–2 2.4 Flera lokaler 4.4 25.3–05 Johanneberg (Olof Armini)	+10 20.5 Tjälleviks mosse (Magnus Rahm) 10.5 24.5–04 Donsö (Martin Fransson)
Ringtrast Höst	–11 24.9 Tjälleviks mosse (Per Björkman) 5.10 14.9–03 Sisjöns skjutfält (Tony Börjesson)	–1 24.10 Kråkudden (Björn Johanson) 25.10 4.11–00 Donsö (Martin Fransson)

Buskskvätta *Saxicola rubetra*

Sena fynd: 1 honfärgad Fässberg, Mölndal 16.10 (Lars Eric Rahm).
1 honfärgad Eklanda, Mölndal 20–21.11 (Anders Olsson m fl).

Buskskvättan lämnar vanligen våra trakter i september, men det finns sedan tidigare minst fem oktoberfynd under 2000-talet. Det sena novemberfyndet är däremot mycket anmärkningsvärt och givetvis fenologirekord med mycket god marginal. [JS]

Västlig svarthakad buskskvätta *Saxicola torquatus rubicola*

Samtliga: 1 hane Sisjöns industriområde, Askim 1.4 (Disa Nyberg).
1 ad hane Utbyfältet 25–26.4 (Peter Keil m fl). 1 2K+ hona Brudarebacken 11.5 (Christer Fält m fl).

Fynd 23–25 i rapportområdet. De allra flesta av dessa (19 fynd) kan liksom årets fynd hänföras till den västliga rasgruppen medan endast två fynd tillhör någon av de östliga raserna. Av samtliga fynd av svarthakad buskskvätta är de flesta (14 fynd) gjorda under våren, i synnerhet tidigt på säsongen (se Figur 9 för månads- och rasfördelning). [JS]

Ringtrast *Turdus torquatus*

Vår: Sammanlagt ca 126 ex under perioden 2.4–20.5, som mest 15 ex str N Brudarebacken 18.4 (Christer Fält) samt 14 ex Öxnäs 19.4 (Bo Brinkhoff m fl).

Höst: 1 ad hona Tjälleviks mosse, Hönö 24.9 (Per Björkman). 1 honfärgad Torslandaviken 30.9 (Magnus Persson). 1 ex Ersdalsviken, Hönö 1.10 (Hans Börjesson). 1 ex Rörö 8.10 (Ola Wennberg). 1 hane Torslandaviken 9.10 (Dan Lundberg). 1 1K Lökholmen, Gbg:s södra skärgård 21.10 (Lars Davidsson). 1 1K Stora Amundö 22.10 (Thomas Karlsson). 1 ad hane Kråkudden, Hönö 24.10 (Björn Johanson).

En fantastisk vårsumma, och den överlägset högsta sedan 1988. Då hade arten ett närmast invasionsartat uppträdande med 170 vårfynd, vilket dessutom skall sättas i relation till dåtidens jämförelsevis låga skådaraktivitet. Under 2000-talet har annars vårs-

Bild: JAN-ÅKE NORESSON

▲ **Dubbelttrasten i Björkekärr som sågs från mitten av november var ett av två vinterfynd under slutet av året. Tittar man i backspegeln (som trasten sitter på) kan man dock konstatera att det inte var mycket att hänga i granen jämfört med föregående vinter.**

ummorna legat mellan 25 och 70 ringtrastar. Även höstuppträdandet blev högre än normalt, tidigare under 2000-talet har antalet höstfynd legat mellan 0 och 7 ex. [JS]

Taltrast *Turdus philomelos*

Vinter: Januari–februari: Sammanlagt 5–6 ex vid fem lokaler.
December: Sammanlagt 4–5 ex vid fyra lokaler, samtliga på Hönö.

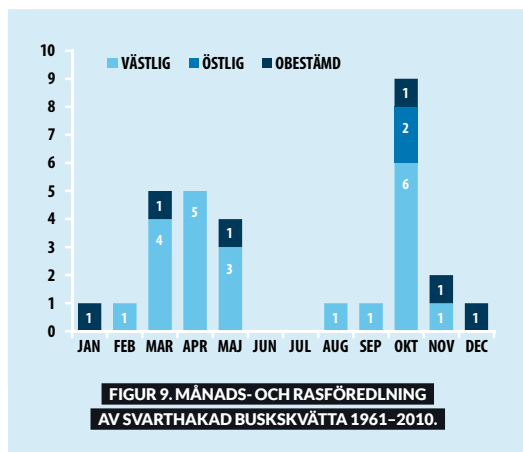
Ett normalt utfall för 2000-talet. Som noterades redan i FiG-2009 kan man anmärka att taltrasten inte alls berördes av de invasionstendenser vi märkte från många andra trastarter under vintern 2009–2010. [JS]

Rödvingetrast *Turdus iliacus*

Vinter: Januari–februari: Sammanlagt minst 1 150 ex. Största flock 80 ex Slottsskogen 5.1 (Anders Johansson). December: Sammanlagt 14 ex.

Häckningar: Fynd under häckningstid: 1 ex sj Klippans naturreservat, Björketorp 2.6 (Elon Wismén m fl). 1 ex sj Hökekärr, Härssjön 6.6 (Lars Eric Rahm).

Den magnifika trastinvasionen som inleddes hösten 2009 hängde i allra högsta grad med in på 2010, då fortfarande stora mängder trast var kvar i Göteborgsområdet. Då strängare kyla satte in decimerades antalet snabbt, och i slutet av februari var det betydligt glesare mellan rödvingarna. Decembersumman kan tjäna som en måttstock för artens normala uppträdande i rapportområdet. Som vanligt inga konstaterade häckningar, även om vi med största sannolikhet har en gles population av rödvingetrast, företrädesvis i rapportområdets östra delar. [JS]

Dubbeltrast *Turdus viscivorus*

Vinter: Januari–februari: Sammanlagt 23 ex. December: 1 ex Spån-
torget, Björkekärr 15.11–31.12 (Birger Kaiser m fl). 1 ex Halsvik, Styr-
sö 24.12 (Ulf Lindell).

Även dubbeltrasten uppträdde i sällan skådade
mängder under vintern 2009–2010. Liksom för röd-
vingetrasten visar decembersiffran hur artens vin-
teruppträdande normalt brukar te sig i rapportom-
rådet. [JS]

SÅNGARE

**Året inleddes med en årtsångare som försökte sig
på att övervintra i Billdal, och våren bjöd på lund-
sångare på den artens säkraste lokal. Nattsångar-
inventeringen under juni på Hisingen gav dessvärre
inte någon utdelning när det gäller flod- eller busk-
sångare, men hösten bjöd på godbitar som två tai-
gasångare, en höksångare och ett rekordhøgt antal
sena lövsångare.**

Gräshoppsångare *Locustella naevia*

Tidiga fynd: 1 ex sj Slottsskogen 29.4 (Tina Widén m fl). 1 ex sj Store
mosse, Sijöns skjutfält 29.4- och framåt (Evamaria Ferm m fl). 1 ex sj
Torslandaviken 30.4 (Björn Sjöstrand m fl).

Häckningar: Fynd under häckningstid: Sammanlagt ca 43 sjung-
ande fåglar under perioden maj–augusti.

Höst: 1 ex Vinga 25.9 (Musse Björklund m fl).

Fynd av gräshoppsångare under de sista aprildagar-
na verkar numera inte vara så ovanligt. 43 sjung-
ande fåglar är normalt för 2000-talet då mellan 30
och 50 exemplar noterats årligen. Precis som van-
ligt har arten sina starkaste fästen på Hisingen, där
34 av årets fåglar noterades (se *FpV nr 1/2011*).
Höstfynd är ganska sällsynta på grund av artens
mycket diskreta vanor under höststräcket, och årets
fynd var dessutom nytt fenologirekord med två da-
gar. [JS]

Kärrsångare *Acrocephalus palustris*

Sena fynd: 1 ex ringm Sudda, Hönö 1.9 (Björn Zachrisson m fl).

Det är numera mer regel än undantag att någon en-
staka kärrsångare fångas i september i samband
med ringmärkningsverksamheten vid Sudda på
Hönö. Arten är antagligen regelbundet förekom-
mande i början av september, men förbises lätt på
grund av sina tillbakadragna vanor och likheten
med rörsångare. [JS]

Rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*

Sena fynd: 1 1K Torslandaviken 17.10 (Ola Wennberg).

Arten lämnar oss huvudsakligen under september,
men enstaka oktoberfynd görs ibland. [JS]

TABELL 16. FENOLOGI: SÅNGARE.

ART/PERIOD	FÖRSTA OBSERVATION	SISTA OBSERVATION
Gräshoppsångare Vår–Höst	-2 29.4 Sijöns skjutfält (Evamaria Ferm) 1.5 28.4-09 Ragnhildsholmen (Magnus Larsson m fl)	+35 25.9 Vinga (Musse Björklund) 21.8 Nytt fenologirekord (+2)
Sävsångare Vår–Höst	±0 29.4 Ragnhildsholmen (Peter Strandvik) 29.4 24.4-09 Välen (Hans Börjesson)	-2 11.9 Flera lokaler 13.9 2.10-07 Sudda, Hönö (Björn Zachrisson)
Kärrsångare Vår–Höst	-5 11.5 Flera lokaler 16.5 Nytt fenologirekord (-1)	-7 1.9 Sudda, Hönö (Björn Zachrisson) 8.9 27.9-09 Sudda, Hönö (Björn Zachrisson)
Rörsångare Vår–Höst	-1 27.4 Torslandaviken (Ingegerd Bratt) 28.4 26.4-09 Torslandaviken (Magnus Persson)	+11 17.10 Torslandaviken (Ola Wennberg) 6.10 1.11-08 Torslandaviken (Hans Börjesson)
Härmsångare Vår–Höst	+9 17.5 Balltorps våtmark (Magnus Rahm) 8.5 5.5-04 Slottsskogen (Stefan Andersson)	+6 27.8 Bokedalén (Ingvor Svensson) 21.8 5.9-09 Sudda, Hönö (Björn Zachrisson)
Årtsångare Vår–Höst	+3 26.4 Flera lokaler 23.4 17.4-09 Bosgården, Mölndal (Lars Eric Rahm)	+3 3.10 Smithska udden (Daniel Gustafsson) 30.9 12.10-05 Rörö (Uno Unger)
Törnsångare Vår–Höst	-3 26.4 Södra Guldheden (Per Thylén) 29.4 25.4-09 Torslandaviken (Jon Håkansson)	-3 29.9 Hisingsparken (Märta Boström) 2.10 18.12-00 Torslandaviken (Magnus Unger)
Trädgårdssångare Vår–Höst	+8 13.5 Flera lokaler 5.5 2.5-01 Änggårdsskogen (Kristoffer Nilsson)	-3 29.9 Björkö (Peter Hamrén) 2.10 8.10-08 Skansen Lejonet (Svante Martinsson m fl)
Svarthätta Vår–Höst	- * 11.4 24.3-00 Majvik (Kenneth Thor)	- * 3.11 14.11-04 Kungsparken (Kjell Wallin)
Grönsångare Vår–Höst	+2 26.4 Flera lokaler 24.4 14.4-09 Slottsskogen (Magnus Eriksson)	+5 29.8 Flera lokaler 24.8 1.9-02 Bokedalén, Jonsered (Kristoffer Nilsson)
Gransångare Vår–Höst	±0 25.3 Flera lokaler 25.3 16.3-08 Välen (Magnus Eriksson)	+1 20.11 Fälsberg (Anders Olsson) 19.11 19.12-09 Flera lokaler
Lövsångare Vår–Höst	-3 13.4 Sijöns skjutfält (Thomas Karlsson) 16.4 10.4-09 Oxsjön, Askim (Anders Grönvall)	+11 14.10 Hönö (Bengt Adamsson) 3.10 Nytt fenologirekord (+4)

Bild: PEDER KINBERG

▲ En skäggmes i en vassvippa vid Välen den 31 december.

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus*

Samtliga: 1 ex Torslandaviken 23.5–5.8 (Håkan Thorstensson m fl).

Detta var det nittonde fyndet av arten i rapportområdet, och trastsångaren har nu gästat oss årligen sedan 2007 (se FiG-2008 för listning av fynd senare än 1963). Precis som 2009 valde årets trastsångare att tillbringa hela sommaren i Torslandaviken, men några häckningindiciär kunde aldrig noteras. [JS]

Höksångare *Sylvia nisoria*

Samtliga: 1 1K ringm Sudda, Hönö 2.9 (Björn Zachrisson m fl).

Nionde fyndet i rapportområdet sedan 1963. Av dessa är tre vårfynd, ett sommarfynd och resterande fem gjorda mellan den 23 augusti och 15 oktober. Se FiG-2009 för komplett fyndhistorik. [JS]

Ärtsångare *Sylvia curruca*

Vinter: 1 ex Skintebo, Askim 1–25.1 (Anders Görling m fl).

Sena fynd: 1 ex Styrö 2.10 (Ulf Lindell). 2 ex Smithska udden 3.10 (Daniel Gustafsson m fl).

Den välbetittade övervintrande ärtsångare som upptäcktes på en fågelmatning i Skintebo i december 2009 höll ställningarna ända fram till slutet av januari, då den plötsligt försvann. Kanske tog den ovanligt stränga vinterkylan slutligen sin tribut. Även om arten i hög grad lämnar våra breddgrader under september görs numera fynd i början av oktober nästan årligen, och dessa var de åttonde och nionde oktoberfynden under 2000-talet. [JS]

Lundsångare *Phylloscopus trochiloides*

Samtliga: 1 ex sj Brännö 29.5 (Lars Hellman).

Rapportområdets trettonde fynd (se separat historikruta). Tidpunkten är typisk, lundsångaren anläm-

der vanligtvis sent på säsongen. Brännö tycks vara något av en lundsångarmagnet då inte mindre än fem av fynden är just från denna ö. [JS]

Taigasångare *Phylloscopus inornatus*

Samtliga: 1 ex Vinga 25.9 (Musse Björklund m fl). 1 ex Lilleby småbåtshamn, Björlanda 6.10 (Peter Hamrén).

Taigasångaren har verkligen haft en explosionsartad fyndutveckling i rapportområdet på senare år. Av samtliga 21 fynd är inte mindre än 17 gjorda under 2000-talet. Årets fynd ligger inom den tid man kan förvänta sig att arten uppträder hos oss, nämligen runt månadsskiftet september–oktober. [JS]

Iberisk gransångare *Phylloscopus ibericus*

Dementi: 1 ex Vrångö 3–4.5 2009.

Fyndet från Vrångö 2009 publicerades på grund av ett missförstånd som godkänt i FiG-2009. Raritetskommittén hade dock valt att bordlägga fyndet, och sedermera kom beskedet att fyndet blivit underkänt. Således skall fyndet, och därmed också arten, utgå från rapportområdets fyndstatistik. [JS]

Lövsångare *Phylloscopus trochilus*

Sena fynd: Under oktober rapporterades hela elva fynd av 18 individer, varav det senaste fyndet var 1 ex Jungfruviken, Hönö 14.10 (Bengt Adamsson m fl).

Elva fynd är den överlägset högsta oktobersiffran på länge och sannolikt någonsin i rapportområdet. Tidigare under 2000-talet föreligger totalt fjorton oktoberfynd av denna art som vanligen lämnar oss under september. Fyndet från den 14 oktober var dessutom fenologirekord med fyra dagar. [JS]

FYNDHISTORIK: LUNDSÅNGARE

Med årets fynd finns totalt 13 fynd i rapportområdet genom tiderna. Här listas samtliga kända fynd i kronologisk ordning.

- 1 ex Västra Frölunda 3.6 1978
- 1 ex Brännö 26.5 1979
- 1 ex Brännö 25.5 1981
- 1 ex Brännö 1-15.6 1982
- 1 ex Klare mosse, Hisingsparken 25.6 1983
- 1 ex Sisjön, Mölndal 9.5 1987
- 1 ex Gunnebo, Mölndal 13-14.6 1987
- 1 ex Käringberget, Göteborg 5.6 1992
- 1 ex Brännö 7.6 1992
- 1 ex Örgryte 10-18.6 1993
- 1 ex Styrö 10-30.6 1997
- 1 ex Donsö - Styrö 2-3.6 2004
- 1 ex Brännö 29.5 2010

TABELL 17. FENOLOGI: FLUGSNAPPARE OCH TÖRNSKATOR.

ART/PERIOD	FÖRSTA OBSERVATION	SISTA OBSERVATION
Grå flugsnappare Vår–Höst	–4 2.5 Lärjeåns dalgång (Daniel Gustafsson) 6.5 28.4-09 Slottsskogen (Bengt Adamsson m fl)	–1 25.9 Hönö kyrkogård (Bengt Karlsson) 26.9 14.10-01 Rörö (Magnus Unger)
Svartvit flugsnappare Vår–Höst	±0 22.4 Smedlyckan (Göran Karlsson) 22.4 12.4-09 Horstedammen, Öckerö (Bengt Karlsson)	+9 24.9 Orrekulla ind.omr. (Bengt Karlsson) 15.9 12.10-05 Rörö (Uno Unger)
Törnskata Vår–Höst	–5 3.5 Orrekullen, Mölnlycke (Fredrik Althoff) 8.5 1.5-09 Torslandaviken (Hans Börjesson m.fl.)	–1 11.9 Flera lokaler 12.9 23.9-00 Torslandaviken (Johan Svedholm)
Varfågel Höst–Vår	±0 20.9 Härssjön (Lars-Olof Sandberg) 20.9 10.9-09 Stora Amundö (Patrik Axelsson)	+27 16.5 Vrångö (Tina Widén) 19.4 Nytt fenologirekord (+17)

Brandkronad kungsfågel *Regulus ignicapilla*

Samtliga: 1 hane Hjälvik–Horstebacke, Öckerö 13.4 (Peter Hamrén m fl).

Rapportområdets elfte fynd och det femte vårfyndet. Tidsmässigt är fyndet mycket typiskt, den brandkronade kungsfågeln sträckperiod under våren infaller just i april, och de tidigare vårfynden är gjorda mellan den 3 och 23 april. Det kan möjligen ha rört sig om två olika fåglar på de båda lokalerna men vi väljer här att tillämpa försiktighetsprincipen och betrakta det som samma fågel.

[JS]

FLUGSNAPPARE-MESAR

Under året berikades området med sitt fjärde fynd av halsbandsflugsnappare samt ett ovanligt sent fynd av mindre flugsnappare.

Mindre flugsnappare *Ficedula parva*

Samtliga: 1 2K hane Kungsladugård 19.5 (Johannes Tallroth). 1 1K Skansen Kronan 9.9 (Sindre Magnusson). 1 ex Kungsladugård 15.10 (Kristoffer Nilsson).

Höstfyndet från Kungsladugård är med bred marginal nytt fenologirekord. Det senaste fyndet innan detta är från 19 september 1982 på Galterö. Höstfynd är anmärkningsvärt sällsynta i området, hittills har endast 7 av totalt 50 ex rapporterats under hösten (perioden 3 augusti–15 oktober). Vårfyndet ligger i början av den tid på året då man har störst chans att träffa på arten i området. Totalt har hela 35 ex rapporterats under en period från mitten av maj till början av juni.

[MM]

Halsbandsflugsnappare *Ficedula albicollis*

Samtliga: 1 hane Björningsås, Hisingen 23.5 (Johan Svedholm).

Detta är det fjärde fyndet i området (se separat historikruta). Senast arten gästade rapportområdet var 2007 och dessförinnan 1996. Alla fyra fåglarna har varit hanar och de har upptäckts under en period från 11 maj till 2 juni så årets fågel faller väl in i ti-

digare fyndmönster. Två av de tidigare fåglarna har setts i Slottsskogen medan det senaste fyndet i området utgjordes av en fågel som gästade Store lund, Tynnered i juni 2007.

[MM]

Skäggmes *Panurus biarmicus*

Häckningar: 1–4 par observerade under våren och 4 1K sågs vid Välen 21.7 (Thomas Karlsson m fl). **Fynd under häckningstid:** 1 ex Kippholmen 5.5 (Per Lundgren). 1–6 ex Gullö, Säge 1.4–26.5 (Tommy Järås m fl). 1 ex Älvlea, Säge 10.7 (Conny Palm).

Höga antal: 20 ex Välen 11.1 (Peder Kinberg). Som mest 17 ex Torslandaviken 1–28.1 (Magnus Persson m fl). 16 ex Välen 17.12 (Ulf Lindell m fl).

En konstaterad häckning är en ganska normal rapporteringfrekvens för senare år men frågan är hur många par som egentligen finns i området? I år saknas rapporter under häckningstid från flera tidigare häcklokaler och misstänkta häcklokaler vid Nordre älv (Lagmansholmen, Lindenäs, Kvillehed) samt från den tidigare häcklokalen Ingebäck vid Göta älv. Arten har tidigare också konstaterats häcka i Torslandaviken men därifrån verkar de sista exemplaren under årets vårvinter ha försvunnit i slutet av mars.

[MM]

Entita *Parus palustris*

Skärgården: 1 ex Ersdalen, Hönö 3–16.1 (Hans Zachrisson m fl). 2 ex Hönö kyrkogård 26.1–27.12 (Magnus Rahm m fl).

Häckningar: 1 par Kålsred, Björlanda (Håkan Thorstensson). 1 par

FYNDHISTORIK: HALSBANDSFLUGSNAPPARE

Med årets fynd finns totalt 4 fynd i rapportområdet genom tiderna. Här listas samtliga kända fynd i kronologisk ordning.

1. 1 hane Slottsskogen 31.5–17.6 1995
2. 1 hane Slottsskogen 11.5–21.7 1996
3. 1 2K hane Store lund, Tynnered 2–4.6 2007
4. 1 hane Björningsås, Hisingen 23.5 2010

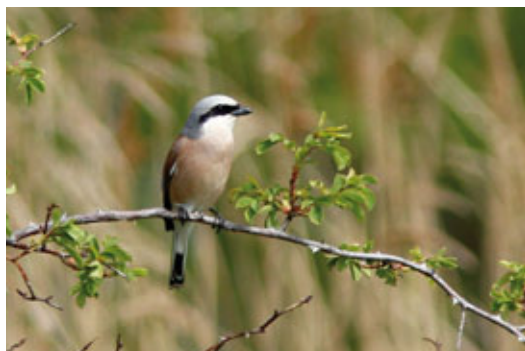

Bild: SVEN-OLOF MARTINSSON

▲ **Törnskata i Torslandaviken den 14 maj. Vårfynd var det ingen brist på, men häckningar.**

Öxnäs, Säve (Bo Brinkhoff). **Fynd under häckningstid:** Rapporter om 1–3 fåglar under häckningstid finns från 29 lokaler i Göteborgs kommun, åtta lokaler i Härryda kommun, tre lokaler i Mölndals kommun och två lokaler i Partille kommun.

I år är första gången vi rapporterar häckningar för arten. Två häckningar kunde konstateras men rapporter under häckningstid finns från ytterligare 43 lokaler. Förmodligen samma par som funnits på lokalen sedan 8 september 2007 sågs även i år på Hönö kyrkogård. I år kunde dock inga högre häckningsindicer än att minst en fågel fanns på lokalen under häckningstid noteras. [MM]

SOMMARGYLLING–STARAR

Sommargylling observerades för tredje året i följd och ett ovanligt sent vårfynd av varfågel gjordes, men hur står det egentligen till med törnskatan som häckfågel i området?

Sommargylling *Oriolus oriolus*

Samtliga: 2 ex Benareby, Råda 15.6 (Martin Boberg).

Tredje året i rad med fynd av sommagylling i rap-

portområdet. Årets fynd ligger tidsmässigt senare än vad som är brukligt. Det vanliga är att gyllingarna hörs runt månadsskiftet maj/juni. Första fyndet av sommargylling gjordes i Göteborgs botaniska trädgård den 5 juni 1970, och med årets fynd inräknat är vi nu uppe i totalt 49 (se Figur 10 för årsfördelning de senaste 20 åren). [PB]

Törnskata *Lanius collurio*

Häckningar: 1 par Sisjöns skjutfält (Magnus Rahm). 1 par Smithska udden (Karl-Olof Johansson). 1 par Kärrsjön, Härryda (Mats Eriksson).

Tre konstaterade häckningar av törnskata. Dessutom finns rapporter med häckningskriterier från ytterligare åtta lokaler, varav fem i södra skärgården. Detta innebär att törnskatan tappar mark i rapportområdet. 2004 noterades tretton säkra häckningar och åtta med lägre kriterier. Hur står det till med törnskatan som häckfågel egentligen? [PB]

Varfågel *Lanius excubitor*

Vinter/vår: Sammanlagt ca 30 ex under perioden 1.1–11.4.

Höst/vinter: Sammanlagt 25–30 ex under perioden 20.9–31.12.

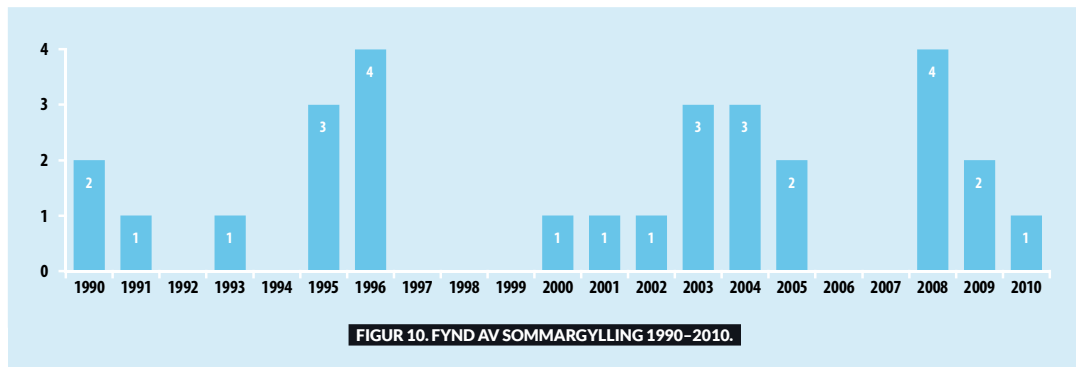
Sent vårfynd: 1 ex Nötholmen, Vrångö 16.5 (Tina Widén).

Varfågeln uppvisar stabila antal vid sina vinterrevir i området. Höst-/vintersiffrorna har stadigt legat på 25–30 ex under ett antal år. Majfyndet från Vrångö är anmärkningsvärt. Mediandatum för sista vårfynd under 2000-talet är den 15 april. [PB]

Nötkråka *Nucifraga caryocatactes*

Häckningar: **Fynd under häckningstid:** 1 ex Bråtaskogen, Råda 15.2–3.4 (Johannes Löfqvist m fl). 1 ex Gullö, Säve 13.3 (Lars Gustafsson). 1 ex Härssjön 16.4 (Peter Strandvik). 1 ex Bertshult, Landvetter 21.4 (Tomas Viktor). 2 ex Bokedalen, Jonsered 28.5 (Thomas Karlsson).

Även om häckningsresultatet trots allt blev nära det normala föreligger relativt få rapporter av nötkråka under våren, då endast en revirhävdande fågel finns

noterad. Vi får hoppas detta beror på lägre skådaraktivitet i skogsmarkerna och att nötkråkan ändå håller en stabil population i rapportområdet. [PB]

Råka *Corvus frugilegus*

Vinter/vår: Sammanlagt ca 200 ex under perioden 1.2–16.5.

Höst/vinter: Sammanlagt 85–90 ex under perioden 28.9–30.12.

Höga antal: 31 ex str O Kråkudden, Hönö 2.3 (Bo Brinkhoff), 45 ex str NO Johanneberg 3.3 (Olof Armini).

Råkorna uppträdde i normala antal under året. Vår och höst passerar ett antal genom rapportområdet och årets siffror ligger inom variationen. Notera dock att inga fynd gjordes under januari. [PB]

Svartkråka *Corvus corone corone*

Samtliga: 1 ex Ryaverket, Hisingen–Göteborgs hamn 16.1–9.3 (Tommy Järås m fl), 2 ex Sisjöns industriområde 2.2 (Disa Nyberg), 1 ex Kobbeshall, Askim–Lunnagården, Mölndal 16–20.3 (Jarl Rosén m fl), 1 ex Torslandaviken 25–29.4 (Magnus Persson m fl), 1 ex Kråkudden, Hönö 29.4 (Martin Oomen m fl), 1 ex Hönö 8.5 (Martin Oomen m fl), 1 ex Järntorget 12.5 (Johan Svedholm), 1 ex Sisjön–Högsbo 12.8–1.12 (Roger Börjesson m fl), 1 ex Olofstorp, Bergum 20.9 (Kjell Hansson).

Normalt uppträdande av svartkråkor i rapportområdet. De flesta svartkråkor ses i södra Göteborg och Mölndal där ett antal samhäckningar med gråkråka tidigare skett. Vidare görs alltid ett antal fynd i kustbandet i samband med inflöde av kråkfågel. [PB]

FINKAR-FÄLTSPARVAR

Övervintrande dvärgsparv på fågelmatning, Göteborgs fjärde gulhämpling samt första tallbiten sedan 2004 blev godbitarna i denna sista artgrupp.

Obestämd bo-/bergfink *Fringilla sp*

Höga antal: 10 000 str S Vrångö 22.9 (Tina Widén) samt 7 700 str S på Smithska udden samma dag (Hans Wahlberg).

De riktiga toppdagarna uteblev denna höst, kanske delvis till följd av västliga vindar samt att Smithska udden stod utan bevakning under många dagar vid den bästa tiden på hösten. Senaste årens toppdagar har annars legat på 30 000–40 000 finkar under främst andra halvan av september. [MO]

Gulhämpling *Serinus serinus*

Samtliga: 1 ex str SO Björlanda kile 25.4 (Christer Fält).

Fyndet ligger väl i tiden för en vårflyttare som kommit lite ur kurs. Blott det andra vårfyndet för vårt område och det fjärde totalt. Även det första fyndet gjordes på Hisingen den 27 april 1994 då 1 ex sågs

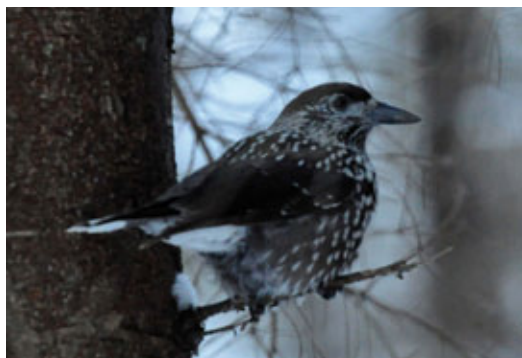

Bild: BENGT HALLBERG

Nötkråka i Källered på juldagen.

på Kippholmen. Med det andra gjorda fyndet på två år är kanske ett litet trendbrott på gång. Gulhämplingen häckade i Halmstad 2006 och ett troligt häckningsförsök gjordes i Falkenberg 2007. [MO]

Steglits *Carduelis carduelis*

Häckningar: 1 par Askesby (Lennart Larsson), 1 par Lilleby (Mathias Theander). **Fynd under häckningstid:** 1 par Torslandaviken 21.5 (Per-Erik Hagström m fl), 1 par Lärjeåns dalgång, Angered 26.5 (Fredrik Spak), 1 par Albatross golfbana, Säve 9.6 (Johan Svedholm), 1 ex Råda säteri 6.7 (Johannes Löfqvist), 12 ex Hökälla 28.7 (Kirsi Oksman Ljungqvist).

Höga antal: 55–60 ex Kalshed, Säve 3–16.3 (Owe Hougström m fl), 80 ex Torslandaviken 24.10 (Magnus Persson).

Det står nu helt klart att steglitsen har etablerat sig som häckfågel i vårt område. Förutom de två konstaterade häckningarna gjordes observationer på ytterligare 5–6 lokaler där man kan förmoda att häckning ägt rum. Man måste dock ta i beaktande att familjeflockar snabbt sprider sig efter häckning vilket innebär att de flockar som sågs vid till exempel Hökälla under andra halvan av juli inte behöver betyda att arten häckat i det aktuella området. [MO]

Vinterhämpling *Carduelis flavirostris*

Höga antal: 45 ex Torslandaviken 17.10 (Ola Wennberg).

Den något vikande trenden håller i sig, senast vi hade en tresiffrig flock var 2006 då minst 150 ex sågs i Fässberg i början av april. Våren är annars den tid på året då de största antalen noteras och detta uppträdande är arten ganska ensam om bland tättingarna i vårt område. [MO]

Brunnska *Carduelis flammea cabaret*

Häckningar: 2 par Västra Begravningsplatsen samt 1 par Knappegården, Askim (Kristoffer Nilsson). **Fynd under häckningstid:** Spelflygande siskor rapporterades på ca 50 lokaler.

TABELL 18. FENOLOGI: FINKAR OCH FÄLTSPARVAR.

ART/PERIOD	FÖRSTA OBSERVATION	SISTA OBSERVATION
Bergfink	±0 30.8 Hisingsparken (Bo Brinkhoff)	-18 22.4 Slottsskogen (Tina Widén)
Höst-Vår	30.8 31.7-03 Smithska udden (Kristoffer Nilsson)	10.5 24.5-01 Yttre Tistlarna (Sten Ekwall)
Hämpling	+1 22.3 Storeberget (Roger Eskilsson)	±0 7.11 Lökholmen (Lars Davidsson)
Vår-Höst	21.3 8.3-03 Hjuvik, Torslanda (Matserik Eriksson)	7.11 23.11-01 Ersdalen, Hönö (Kristoffer Nilsson)
Vinterhämpling	-9 26.9 Tornö (Lars Davidsson)	±0 30.4 Kråkudden (Per Björkman m fl)
Höst-Vår	5.10 <i>Tangerat fenologirekord</i>	30.4 11.5-05 Öxnäs (Daniel Gustafsson)
Rosenfink	-4 14.5 Grimås (Johan Svedholm)	+6 5.9 Billdals skärgård (Patrik Axelsson)
Höst-Vår	18.5 10.5-02 Kobbehall, Askim (Markus Lagerqvist)	30.8 11.9-07 Sudda, Hönö (Björn Zachrisson)
Lappspurv	+3 25.3 Ragnhildsholmen (Kristoffer Nilsson)	-14 19.4 Askim (Stefan Andersson)
Vår	22.3 3.2-02 Kvillehed, Säve (Magnus Unger)	3.5 12.5-02 Torslandaviken (Kristoffer Nilsson)
Lappspurv	-9 28.8 Öxnäs (Martin Oomen m fl)	+48 13.12 Säve (Uno Unger)
Höst	6.9 <i>Nytt fenologirekord (-6)</i>	26.10 <i>Nytt fenologirekord (+33)</i>
Snöspurv	-13 22.9 Vrångö (Tina Widén)	+2 4.4 Kråkudden (Martin Alexandersson)
Höst-Vår	5.10 <i>Nytt fenologirekord (-4)</i>	2.4 16.4-06 Rörö (Per Björkman m fl)
Ortolansparv	+11 12.5 Brudarebacken (Olof Armini)	+8 15.5 Brudarebacken (Thomas Karlsson)
Vår	1.5 29.4-03 Yttre Tistlarna (Tommy Järås)	7.5 <i>Nytt fenologirekord (+4)</i>
Ortolansparv	+7 26.8 Mölnlycke (Fredrik Andersson)	-8 3.9 Brudarebacken (Leif Andersson)
Höst	19.8 8.8-09 Brudarebacken (Jan-Åke Norresson mfl)	11.9 15.9-07 Lyse, Torslanda (Martin Larsson m fl)

Från att ha varit ganska sparsamt rapporterad under första halvan av 2000-talet har nu antalet observationer skjutit i höjden. Faktum är att rapporter om spelflygande fåglar finns från samtliga större trädbevuxna öar i Göteborgs skärgård. Huruvida det rör sig om en ökning är svårt att sja om då materialet som finns är mycket begränsat. Brunsiskan började dyka upp i mitten på 70-talet längs Västkusten. Som kurios kan nämnas att det i fågelrapporten för 1978 publicerades en inventering av området mellan Nordre Älv (Bohuslän) och Kullahalvön (Skåne) där man sammanlagt fann ett bestånd på minst 25 par! Sedan dess har denna ras av gråsiska ökat och spridit sig längs Västkusten. 1997 försvann den ur fågelrapporten för att återkomma 2008 då misstänkar om en tillbakagång funnits en tid. [MO]

Snösiska *Carduelis hornemanni*

Samtliga: 1 2K+ hane samt 1 2K+ hona Eklanda, Möndal 17.12 (Ulf Molau).

Bägge snösiskorna i Eklanda fångades och ringmärktes. Totalt sett är 2 ex den näst lägsta årssumman under det senaste årtiondet, endast 2006 sågs färre då 1 ex noterades. Som nämnts i tidigare sammanställningar så fluktuerar uppträdandet av grå-/snösiskor stort mellan åren. [MO]

Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera*

Samtliga: 2 ex Lillhagsparken 15.2-7.3 (Stefan Svanberg m fl). 2 ex str SO Bergum 22.8 (Håkan Thorstensson).

Efter fjolårets invasion gjordes endast två fynd under året. Det ena fyndet utgjordes av 2 ex som under

vårvintern fanns kvar i Lillhagsparken från i fjol. Under sensommar och höst, då arten normalt sett dyker upp hos oss, gjordes endast en observation. De höstar då arten uppträtt invasionsartat under den senaste 20-årsperioden är 1997, 2002, 2008 och 2009. Under dessa år rapporterades överlagset flest fåglar 2002 (hela 130 ex) medan mellan 14 och 22 fåglar sågs de tre resterande åren. [MO]

Större korsnäbb *Loxia pytyopsittacus*

Häckningstid: 1 ex Saffället 23.2 (Olof Armini). 1 ex Göteborgs botaniska trädgård 28.2 (Per Björkman m fl). 1 par Grimbo industriområde 7.3 (Per Björkman). 3 ex Bertschult, Landvetter 21.3 (Kristoffer Nilsson). 1 ex Survåsen, Landvetter 10.4 (Stig Fredriksson). 1 ex Öxnäs 22.5 (Daniel Gustavsson m fl).

Inga konstaterade häckningar men i vanlig ordning finns det rapporter under häckningstid från skogarna i Partille och Landvetter. Under vintermånaderna gjordes likt de flesta vintrar även ett antal fynd i de centrala delarna av Göteborg. Det får hållas troligt att dessa fåglar inte häckar här utan drar sig österut under vårvintern till mer lämpliga häckningsmarker. [MO]

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

Häckningar: **Fynd under häckningstid:** Ca 10 ex sj längs sträckan Angeredsbron-Jordfallsbron utmed Göta älv under maj-juni (flera rapportörer). 1 ex sj Grimås, Hisingen 14.5 (Johan Svedholm). 1 ex sj Uggedal, Askim 20.5 (Mikael Forsman). 1 ex sj Medicinareberget 20.5 (Donald Blomqvist). 1 ex sj Brudarebacken 21.5 (Christer Fält m fl). 1 ex sj Välen 21.5 (Stefan Andersson m fl). 1 ex sj Sanden, Torslanda 27.5 (Mathias Theander). 1 ex sj Svankällan 8.6 (Göran Karlsson). 1 ex sj Sisjöns skjutfält 9.6 (Johannes Tallroth). 1 ex sj Sävåns

dalgång, Utby 21-25.6 (Lena Essedahl m fl).

Övriga fynd: 1 hona Torslandaviken 27.5 (Magnus Persson). 1 1K Välen 21.8 (Thomas Karlsson). 1 1K ringm Sudda, Hönö 29.8 (Björn Zachrisson) 1 honfärgad Billdals skärgård 5.9 (Patrik Axelsson).

Ett stabilt år med cirka 25 rapporter varav 20 jungande hanar. Arten är känd för att fluktuera och antalet har pendlat mellan max 50 ex 1986 och som lägst 4 ex 2000. Rosenfinken började uppträda regelbundet i vårt rapportområde på 70-talet och de högsta noteringarna gjordes på 80-talet. Den sedvanliga koncentrationen av rosenfinkar längs Göta älvs dalgång är unik för vårt rapportområde. Liknande täta populationer finns som närmast vid Hornborgasjön och på Kråks skjutfält i Västergötland.

[MO]

Tallbit *Pinicola enucleator*

Samtliga: 1 ex Östra sjukhuset 6-9.12 (Johan Svedholm m fl).

Efter att varit näst intill årlig i början på 2000-talet så var detta första observationen sedan 2004 då sju fynd gjordes.

[MO]

Lappsparrv *Calcarius lapponicus*

Vår: Sammanlagt sju fynd av 11 ex under perioden 25.3-19.4. Högsta notering blev en flock på 5 ex vid Kråkkudden, Hönö 9.4 (Bo Brinkhoff m fl).

Höst: Sammanlagt 25 fynd av 34 ex under perioden 28.8-16.11. Högsta noteringen blev 5 ex Galterö 11.9 (Roger Eskilsson m fl).

Vinter: 1 ex Äspekullen, Säve 13.12 (Uno Unger).

Ett relativt bra år med sammanlagt cirka 46 ex rapporterade lappsparrvar, det högsta antalet sedan 2005 då 50 ex noterades. Vinterfynd har under senaste tioårsperioden även gjorts 2002 och 2006.

[MO]

Ortolansparv *Emberiza hortulana*

Samtliga: 1 ex Brudarebacken 12.5 (Olof Armini) samt 1 ex samma lokal 15.5 (Thomas Karlsson m fl). 1 ex str Ekdalavägen, Mölnlycke 26.8 (Fredrik Andersson). 1 ex Brudarebacken 27.8 (Martin Oomen m fl). 1 ex Torslandaviken 27.8 (Magnus Persson). 2 ex str 29.8 Fridhemsberget, Rådasjöns naturreservat (Johannes Löfqvist m fl) 1 ex Brudarebacken 1.9 (Jan-Åke Noresson) och 1 ex samma lokal 3.9 (Leif Andersson).

Sammanlagt tio fynd av elva exemplar. En liten uppräckning jämfört med föregående år då endast sex fynd gjordes. I vanlig ordning dominerade Brudarebacken fyndstatistiken och även de första vårfynden för rapportområdet sedan 2006 gjordes där. Frågan är hur många höstar till som vi har chansen att höra artens typiska lockläte i skiftet augusti-september? Tittar man på materialet från den svenska häckfågeltaxeringen så syns en svag men långvarig minskning. Jämfört med 70-talet finns idag endast

Bild: PETER HVASS

En av rosenfinkarna i "rosenfinksbältet" mellan Jordfallsbron och Angeredsbron. Stora Oxhagen, 20 juni.

en femtedel kvar av beståndet. Orsakerna till detta är säkert flera. Omställning av det svenska jordbruket tillsammans med att arten än idag jagas i stor skala i Frankrike samt ett förmodat större tryck på övervintringslokalerna i västra Afrika spelar alla säkert in.

[MO]

Dvärgsparrv *Emberiza pusilla*

Samtliga: 1 ex Eklanda 5-31.12 (Per-Anders Svensson m fl).

Vinterns stora dragplåster höll till på en fågelmatning i bostadsområdet Eklanda i Möndal och stannade till 2011. Utseende och detaljstudier tyder på att det rörde sig om en adult fågel, troligen hane (se bild på sidan 22). Detta var rapportområdets fjärde fynd. Komplette historik redovisas i *FiG-2011*.

[MO]

Sävsparrv *Emberiza schoeniclus*

Vinter: Januari-februari: Under hela perioden sågs varierande antal i området Välen-Stora ån, som mest 10 ex Stora ån 2.1 (Per Boström m fl). Även i Torslandaviken sågs arten regelbundet med som mest 10 ex 12.1 (Hans Falklind m fl). 3 ex Askimsviken 3.1-24.2 (Stefan Andersson m fl). 2 ex Fässberg 4-15.1 (Stig Fredriksson m fl). 2 ex Bärby, Säve 30.1 (Ola Wennberg m fl). December: 3 ex Askimsviken 1-29.12 (Christer Cederfalk m fl). 1 ex Donsö 13.12 (Gösta Olofsson). I området Välen-Stora ån sågs som mest 2 ex 29.12 (Per Boström). 1-2 ex sågs i Torslandaviken 21-27.12 (Birger Kaiser m fl).

Fjölårets återhämtning fortsatte även i år och antalet är nu i paritet med de bästa åren från början av 2000-talet. Lokalerna är inga överraskningar, det är Torslandaviken och Välen-Stora ån som verkar ha har de fortsatt bästa förutsättningarna för att arten ska övervintra.

[MO]

ÅRET I SIFFROR

SAMMANSTÄLLNING: MIKAEL MOLIN

Sammanlagt rapporterades 138 851 observationer, vilket är nästan 10 000 rapporter fler än det tidigare rekordet från 2009. Även antalet personer som bidragit med rapporter ökade med över 60 och landade på 905! Spräcker vi 1000-vallen nästa år tro? Sammanlagt rapporterades 261 olika arter (högsta siffran sedan vi började med den här sammanställningen 2007 och tre arter fler än förra året).

LOKALTOPPEN, GÖTEBORG

Torslandaviken	182
Stora Amundö	159
Välen	155
Vrångö	146
Öxnäs, Säve	140

SKÅDARTOPPEN, GÖTEBORG

Tina Widén, Göteborg	184
Johan Svedholm, Göteborg	184
Magnus Persson, Torslanda	179
Bo Brinkhoff, Göteborg	178
Jan-Åke Noresson, Göteborg	178

KOMMUNTOPPEN 2010/2009/2008

Göteborg	248/244/250
Öckerö	211/214/214
Mölndal	165/166/158
Härryda	154/154/160
Partille	122/116/104

LOKALTOPPEN, ÖCKERÖ

Hönö	208
Rörö	160
Öckerö	138
Björkö	119
Hyppeln	110

SKÅDARTOPPEN, ÖCKERÖ

Magnus Rahm, Mölndal	163
Bo Brinkhoff, Göteborg	162
Per Björkman, Hisingsbacka	156
Roger Eskilsson, Göteborg	155
Bengt Karlsson, Öckerö	154

JANUARIJAKTEN, 16 JAN 2010

Nattugglorna*	90
August Stringbergs gossar	78
SAAB-rally	73
Fjällrävorna	51
Gröngölingarna	50
Damernas detektivbyrå	50

* Vinnande lag: Uno Unger, Magnus Unger

LOKALTOPPEN, HÄRRYDA

Rådasjöns naturreservat	131
Smedtorps ängar, Björketorp	97
Mölnlycke	90
Säteriet, Råda	71
Klippans naturreservat	52

SKÅDARTOPPEN, HÄRRYDA

Elon Wismén, Mölnlycke	141
Johannes Löfqvist, Mölnlycke	139
Thomas Karlsson, V. Frölunda	82
Fredrik Andersson, Mölnlycke	81
Lena Essedahl, Göteborg	73

KVADRATJAKTEN, 8 MAJ 2010

Hovås (Blues Brothers)	72
Kippholmen (Bohuslän Rules)	65
Torslandaviken	60
Ersdalen	61

* Vinnande lag: Johan Svedholm, Mikael Molin

LOKALTOPPEN, MÖLNDAL

Härssjön	111
Balltorps våtmark	101
Sisjöns skjutfält	101
Fässberg	94
Hills golfbana	90

SKÅDARTOPPEN, MÖLNDAL

Magnus Rahm, Mölndal	144
Lars Eric Rahm, Mölndal	143
Evamaria Ferm, Mölndal	116
Thomas Karlsson, V. Frölunda	111
Anders Olsson, Göteborg	108

KVADRATJAKTEN, 11 SEP 2010

Kippholmen (Alster Ego)	91
Öxnäs	76
Karholmen	75

* Vinnande lag: Pär Lydmark, Johan Svedholm, Mikael Molin

LOKALTOPPEN, PARTILLE

Bokedalen, Jonsered	66
Brodalen	55
Säveåns dalgång, Jonsered	53
Mellby	41
Kåhög + Sävedalen (delad)	40

LOKALTOPPEN, PARTILLE

Thomas Karlsson, V. Frölunda	82
Lena Essedahl, Göteborg	79
Håkan Thorstensson, Olofstorp	78
Lars Erik Norbäck, Angered	58
Uno Unger, Västra Frölunda	57

TOTALT ANTAL ARTER

261

SÅ HÄR RAPPORTERAR DU

En fågelrapport blir ingenting utan rapportunderlag, och det är du som står för rapporterna. Vissa rapporterar allt de ser, andra väljer ut det viktigaste. Hur du gör själv avgör du. Det viktigaste är att du rapporterar. Information om hur du rapporterar hittar du här.

NÄR?

Vi rekommenderar att du rapporterar dina fynd så snart som möjligt efter observationstillfället. Dels för att det kan finnas andra personer som är intresserade att se just det du har sett, och dels för att det minskar risken att du glömmer av att rapportera det senare. Vill du trots allt skicka en årssammanställning är det naturligtvis bättre än att inte rapportera alls. Adress hittar du nedan.

VAD?

Rapporterar du till Artportalen (se nedan) direkt efter observationstillfället är det helt upp till dig hur mycket du rapporterar. Vill du lägga in precis alla dina fynd går det bra, vill du bara lägga in en del går det också bra. Vi vill dock gärna att du åtminstone rapporterar motsvarande det vi presenterar i den här fågelrapporten. För en detaljerad rapportmall art för art, se <http://www.artportalen.se/birds/fyndstatus.asp> (välj Göteborg under rapportområde och klicka på Andra urval). I förra årets rapport utlovade vi att en detaljerad rapportmall skulle återfinnas i årets rapport, men i efterhand bedömde vi det som överflödigt. Rapporten visar ändå tydligt vilka arter vi redovisar, och en detaljerad rapportmall på nätet är lättare att hålla uppdaterad än en tryckt som kommer ut en gång per år.

HUR?

Vi rekommenderar att du rapporterar dina fynd via Artportalen (Svalan) på adress <http://www.artportalen.se/birds>. Inmatning kan göras direkt via online-formulär eller via Excel, och är smidigt när man väl fått in vanan. Hjälp för att komma igång hittar du på <http://www.kustobsar.se> under sektionen Rapportera. Om du saknar tillgång till internet går det fortfarande bra att skicka in en årssammanställning till nedanstående adress (men om du har minsta möjlighet att själv lägga in dina fynd är vi mycket tacksamma om du gör det eftersom det besparar oss mycket arbete).

RARITETSRAPPORTER

För vissa fynd (rariteter och extremt tidiga/sena fynd) kräver vi att en beskrivning av fyndet lämnas in. Om det finns bilder på fågeln i fråga behöver inte beskrivningen vara lika omfattande som om bilder saknas. Har du rapporterat dina fynd via Artportalen (se ovan) kommer observationen att finnas under rubriken "Odokumenterade Rk- och Rrk-arter" (även kallad skuldlistan) som visas på första sidan när du har loggat in. Följ länkarna och fyll i din rapport direkt på skärmen. Vill du skicka en beskrivning via post använder du adressen nedan, alternativt via e-post till rrk@gof.nu. Vi ser dock helst att rapporten läggs in via Artportalen. Vilka arter som kräver beskrivning framgår av rapportmallen (se ovan).

RAPPORTMOTTAGARE

Per Björkman
Klassikergatan 9
422 41 Hisings Backa

POSTTIDNING B

GOF | BOX 166 | 421 33 VÄSTRA FRÖLUNDA

